

SISÄLLYSLUETTELO

Tarkastuslautakunta pöytäkirja 24.04.2024

Pöytäkirjan kansilehti, tarkastuslautakunta	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / SH	3
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen / SH	4
3 § Tilintarkastajan raportointi vuotta 2023 koskevista tilintarkastuksista / SH	5
4 § Vuoden 2023 tilintarkastuskertomus, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen /SH	6
- Vuoden 2023 tilintarkastuskertomus	8
5 § Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksen hyväksyminen / SH	10
- Arviointikertomus 2023 (pdf)	12
6 § Tarkastuslautakunnan 2.10.2024 kokouksen ajankohdan vaihtaminen / SH	127
7 § Tarkastuslautakunnan seuraavan kokouksen aiheet / SH	128
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus tarkastuslautakunnalle	129
Muutoksenhakuohje 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	130



Tarkastuslautakunnan kokous

Aika 24.4.2024 klo 17.00–19.00
Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokoushuone, Asematie 7, 01300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Kaimio Tuire, puheenjohtaja	x	Viilo Mikko	
Weckman Markku, varapuheenjohtaja	x	Karhu Suvi	
Ahokas Siri	klo 17.07–19.00 (etänä)	Åstrand Stefan	
Demiri Funda	x	Eerola Antero	
Eklund Tarja	x	Sodhi Ranbir	
Iivarinen Oskari	x	Siniketo-Pietilä Katja	
El Issaoui Naima	klo 17.00–18.08	Kiljunen Kimmo	
Järä Juha	x	Saimen Tuukka	
Lehmuskallio Paula	klo 17.00–18.08	Norres Lasse	
Norrena Vaula	x	Friman Reija	
Nummela Nina	x	Jääskeläinen Jouko	
Phull Manav	poissa	Orlando Carita	
Särkelä Jussi	-	Tamminen Ida	x
Muut osallistujat			
Hännikäinen Sari, kaupunginreviisori		esittelijä §:t 1–7	x
Bosisio-Hillberg Katja, kaupunkitarkastaja			x
Pietilä Reima, kaupunkitarkastaja			x
Sohlberg Kati, tarkastussihteeri, pöytäkirjanpitäjä			x
Huuskonen Juha, päävastuullinen tilintarkastaja, KPMG Oy Ab			klo 17.00–18.00 § 3

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset



Puheenjohtaja Tuire Kaimio

Pöytäkirjanpitäjä Kati Sohlberg

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 12.6.2024 tarkastuslautakunta

Pykälät 4 ja 5, tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 19.6.2024 Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.



1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / SH**

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 1

Kaupunginreviisorin esitys:

- a) Todetaan läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja
- b) todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



2 §

Pöytäkirjan tarkastaminen / SH

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 2

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirja nro 6/2024.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



3 § Tilintarkastajan raportointi vuotta 2023 koskevista tilintarkastuksista / SH

VD/7500/00.03.00.01/2023

SH/KS

Päävastuullinen tilintarkastaja JHT, KHT Juha Huuskonen KPMG Oy Ab:stä raportoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2023 tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoista kevätkaudella 2024.

Tilintarkastusraportti kevätkaudelta 2024 esitellään tarkastuslautakunnalle kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 3

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi päävastuullisen tilintarkastajan JHT, KHT Juha Huuskosen raportointi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



4 § Vuoden 2023 tilintarkastuskertomus, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen /SH

VD/7500/00.03.00.01/2023

SH/KS

Kuntalain (410/2015) 113 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti, antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta, ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita sekä, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2023 esitellään tarkastuslautakunnalle kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 4

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi tilintarkastuskertomus vuodelta 2023,
- b) saattaa tilintarkastuskertomus kaupunginvaltuustolle tiedoksi,
- c) esittää kaupunginvaltuustolle, että vuoden 2023 tilinpäätös hyväksytään ja
- d) esittää kaupunginvaltuustolle, että tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.–31.12.2023

Pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Tilintarkastuskertomus vuodelta 2023

Täytäntöönpano: ulkoinen tarkastus, esitys kaupunginvaltuustolle



Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Tilintarkastuskertomus 2023

Vantaan kaupungin kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Vantaan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konserni johto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheellisyyksien havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen kohtuullisen varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävällä laajuudessa sen toteutukseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.



Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

KPMG OY AB

Helsingissä 24. huhtikuuta 2024

Juha Huuskonen
JHT, KHT



5 § Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksen hyväksyminen / SH

VD/1405/00.03.00.00/2024

SH/KS

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tulee antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomus, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt vuoden 2023 arviointikertomusta kokouksissaan 28.2., 13.3., 27.3., 10.4. ja 24.4.2024.

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 5

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä arviointikertomus vuodelta 2023 ja todetaan yhteenveto esteellisyyksistä,
- b) valtuuttaa kaupunginreviisori tekemään arviointikertomukseen vuodelta 2023 tarvittaessa teknisiä korjauksia,
- c) esittää arviointikertomus vuodelta 2023 kaupunginvaltuustolle tiedoksi ja
- d) esittää kaupunginvaltuustolle, että arviointikertomus lähetetään kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten.

Pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Merkittiin, että esteellisyyden vuoksi käsittelyyn ja päätöksentekoon eivät ole osallistuneet seuraavat jäsenet:

- Kaimio Tuire kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan,
- Weckman Markku VAV-yhtymä Oy:n,
- Ahokas Siri kaupunkiympäristölautakunnan,
- Demiri Funda, kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
- Eklund Tarja, kaupunkiympäristölautakunnan,
- Iivarinen Oskari kaupunkiympäristölautakunnan,
- el Issaoui Naima kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ja VAV-yhtymä Oy:n,
- Järä Juha kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan,
- Lehmuskallio Paula, kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
- Norrena Vaula, kaupunkiympäristölautakunnan,
- Phull Manav kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
- Särkelä Jussi VAV-yhtymä Oy:n toiminnan osalta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin tämän pykälän osalta heti kokouksessa.



Liitteet:

- Arviointikertomus 2023

Täytäntöönpano: ulkoinen tarkastus, esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



VANTAAN KAUPUNKI ARVIOINTIKERTOMUS 2023

TARKASTUSLAUTAKUNTA 24.4.2024



SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	3
1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	6
1.1 VUODEN 2023 SITOVIER TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN EMOKAUPUNGISSA	6
1.2 STRATEGISTEN VUOSITAVOITTEIDEN YHTEENVETO 2022–2023.....	15
1.3 KAUPUNGINVALTUUSTON KONSERNIYHTIÖILLE ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	17
2 KAUPUNGIN JA KONSERNIN TALOUS	21
2.1 KAUPUNGIN TALOUS JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	21
2.2 EMOKAUPUNGIN TALOUS JA TILINPÄÄTÖS.....	24
2.3 KAUPUNKIKONSERNIN TALOUS.....	26
2.4 INVESTOINNIT	31
2.5 SUURTEN KAUPUNKIEN VERTAILUA	33
2.6 TALOUDEN EPÄVARMUUSTEKIJÖITÄ.....	36
3 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO	38
3.1 KAUPUNKIKONSERNIN SISÄINEN VALVONTA JA SISÄINEN TARKASTUS.....	38
3.2 VIESTINTÄ	42
3.3 KONSERNIOHJAUS JA KONSERNIN JOHTAMINEN.....	50
3.4 INVESTOINTISUUNNITTELUN PROSESSI	53
4 KASVATUS JA OPPIMINEN	57
4.1 AMMATILLINEN KOULUTUS, VANTAAN AMMATTIOPISTO VARIA	57
4.2 SEUREN SIJAISPALVELUJEN KÄYTTÖ VARHAISKASVATUKSESSA	64
5 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI	71
5.1 KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT	71
6 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ	77
6.1 YLEIS- JA ASEMAKAAVOITUS	77
7 YHDYSPINTAYHTEISTYÖ HYVINVOINTIALUEEN KANSSA	83
8 MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY	87
9 VTK KIINTEISTÖT OY	94
10 EKOLOGISESTI KESTÄVÄ VANTAA	98
11 VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA	103
12 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA	108
LYHENTEET	112
LIITE 1	113
LIITE 2	114

VANTAAN KAUPUNKI

05/2024

Tarkastuslautakunta/ulkoisen tarkastus

Kansikuva: Vantaan kaupunginmuseo, Pekka J. Heiskanen

TIIVISTELMÄ:

1. Kaupunki asetti 41 tavoitetta vuodelle 2023. Näistä 83 prosenttia raportoitiin kokonaan tai osittain toteutuneeksi. Toteutumatta jäi muun muassa koulukiusaamiseen vähentämiseen, opiskelijoiden hyvinvoinnin tilaan, lukutaidon kehittymiseen sekä työttömyyden vähentämiseen liittyviä tavoitteita. Näitä tavoitteita jäi kokonaan toteutumatta myös vuonna 2022. Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena paremmin kuin vuotta aiemmin.
2. Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudelliset tulokset olivat ylijäämäisiä vuonna 2023. Hyvää taloudellista tulosta pohjustivat verokertymää kasvattaneet kertaluontoiset erät. Kaupungin talous on viime vuosina kehittynyt suotuisasti. Tulvaisuudessa kuntatalouteen liittyy lukuisia epävarmuustekijöitä, jotka voivat heikentää talouden tasapainoa.
3. Kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta. Ulkoinen valvonta on riippumaton kunnan organisaatiosta ja toimivasta johdosta. Sisäinen valvonta on johdon ja hallinnon työväline sekä osa johtamisjärjestelmää. Sisäisen tarkastuksen suorittamien tarkastusten osalta sisäisen valvonnan arvioidaan kokonaisuutena olevan kaupungissa keskimäärin hyvällä tasolla. Annettujen suositusten toteuttamisessa on paikoin parantamisen varaa.
4. Kaupungin viestinnällä on tärkeä rooli tiedon jakamisessa, kaupunkistrategian arvojen ja tavoitteiden välittäjänä sekä kaupungin maineen ja vetovoimaisuuden edistäjänä. Viestinnän saavutettavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen kiinnitetään kaupungissa koko ajan huomiota. Valmistelussa olevalla maineohjelmalla ohjataan viestinnän suunnittelua ja toteutusta kaupungissa sekä kehitetään pitkäjänteisesti Vantaan mainetta ja vetovoimaa.
5. Valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista. Omistajaohjauksella kaupunki pyrkii ohjaamaan yhtiöitä siten, että niiden toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut merkittävästi konserniomistusten kokonaisuuteen. Omistusten kokonaisuutta arvioidaan jat-

kossa siten, että se on kaupungin jäljellejäänyttä palvelutuotantoa tukeva. Konserniomistusten kokonaissuunnitelmaan sisältyy konserniyhtiöiden myyntejä sekä muita yhtiöjärjestelyjä.

6. Toimitilainvestointeja ohjataan ja hallitaan palveluverkkosuunnittelulla. Palveluverkkosuunnittelussa ennakoidaan erilaisten palvelutarpeeseen vaikuttavien taustatekijöiden, maankäytöllisten ratkaisujen ja kaupungin omien linjausten vaikutukset tulevaisuuden palvelu- ja toimitilatarpeisiin. Palvelu- ja toimitilatarpeet tarkennetaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus reagoida muutostarpeisiin.
7. Variassa tehdään paljon työtä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja Varian saamat opiskelija- ja työelämäpalautteet ovat hyvällä tasolla. Aktiiviset toimenpiteet ovat vähentäneet opintojen keskeyttämistä. Hallitusohjelma sisältää useita ammatillista koulutusta koskevia kirjauksia, joiden jatkovalmistelussa Varia pyrkii olemaan aktiivisesti mukana.
8. Varhaiskasvatus on joutunut turvautumaan aiempaa enemmän vuokratyövoiman käyttöön. Kasvaneen sijaistarpeen taustalla vaikuttavat muun muassa rekrytointivaikeudet, merkittävästi lisääntyneet sairauspoissaolot, lasten lisääntyneet tuen tarpeet sekä alle kolmivuotiaiden lasten suuri osuus varhaiskasvatuksessa. Vuokratyövoimaan käytettyjen kustannusten ennakoitua suurempi määrä aiheutti vuodelle 2023 merkittävän lisämäärärahatarpeen. Varhaiskasvatuksessa analysoidaan sijaistarpeen taustasyitä ja pyritään tehokkaisiin korjaaviin toimenpiteisiin.
9. Kulttuuripalvelut tuottaa ja järjestää monipuolista ja eri kohderyhmille suunnattua kulttuuritoimintaa. Kaupungin omaa toimintaa täydentävät alueen muut kulttuuritoimijat, joiden kanssa kaupunki tekee yhteistyötä. Kulttuuripalvelut tuo kaupunkiin eloa, osallistaa asukkaita ja tarjoaa harrastusmahdollisuuksia. Tällä kaikella on oma merkityksensä syrjäytymisen ehkäisemisessä.
10. Yleis- ja asemakaavoitus vastaavat kaupunkirakenteen tasapainoisesta ja resursiivisaasta kehittämisestä tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Kaupunkisuunnittelussa tavoitellaan tasapainoista kokonaisuutta lähipalvelujen, asuntojen ja työpaikkojen kaavoituksen välillä. Eriarvoistumiskehityksen ehkäisemiseksi on tärkeää kehittää tasaisesti eri suuralueita. Asukkailta tulleiden yhteydenottojen

perusteella kaavoituksen viestintä ja tiedottaminen eivät panostuksista huolimatta ole riittävässä määrin tavoittaneet alueiden asukkaita. Selkeä ja avoin vuorovaikutus on tärkeää. Tarve viestintä- ja vuorovaikutusosaamiselle korostuu erityisesti lakisääteisen kuulemisen ylittävältä osin.

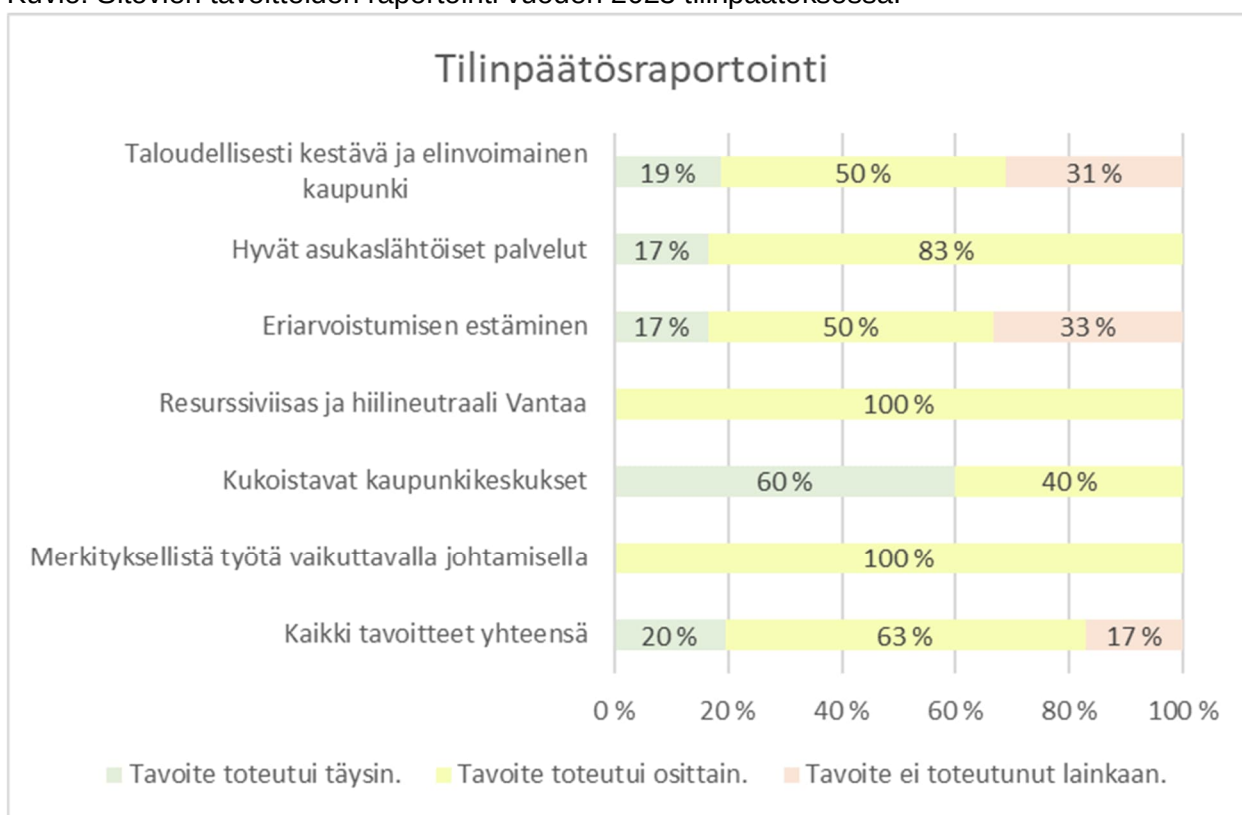
11. Hyvinvointialueella on ollut vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat neuvotelleet yhteistyöstä ja kartoittaneet yhteisiä prosesseja. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, joten yhdyspintojen ja niiden toimivuuden kartoitus jatkuvat edelleen. Esimerkiksi opiskelu- ja elämäntilanteen uusissa toimintamalleissa on vielä kehittämistä.
12. VTK Kiinteistöt Oy saavutti kaupungin asettamat tavoitteet vuonna 2023 ja yhtiön talouden kehitys jatkui myönteisenä. Vuonna 2023 päivitettyissä VTK-konsernin omistajapolitiittisissa linjauksissa huomioitiin entistä painokkaammin vastuullisuus kiinteistöjen omistajana. VTK-konsernin vastuullisuusohjelman tavoitteilla tuetaan myös kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen toteuttamista. Vuoden 2024 alusta VTK Kiinteistöt Oy toimii kaupungin sidosyhteistyönä.
13. Mercuria on ammatillisen koulutuksen oppilaitos, joka tarjoaa pääasiassa liiketoiminnan perus-, ammatti- ja erikoisammattikoulutusta. Toiminnan opiskelija- ja työelämälähtöisyys näkyvät oppilaitoksen saamissa korkeissa palautearvosanoissa. Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on tärkeä toiminnan lähtökohta. Oppilaitoksessa on tarjolla laaja valikoima opiskelun ja hyvinvoinnin tukipalveluja.
14. Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteistä yli 80 prosenttia on aloitettu, valmistunut tai jatkuvana käytäntönä. Suhteellisesti eniten aloittamatta olevia toimenpiteitä (29 prosenttia) liittyy hiilinelut ja kompensointi -kaistaan. Materiaalien elinkaari ja kiertotalous -kaistan tilanne on samansuuntainen, toimenpiteistä 24 prosenttia on aloittamatta tai raportoimatta. Hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen osalta kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoiteltua tahtia.

1 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1 Vuoden 2023 sitovien tavoitteiden toteutuminen emokaupungissa

Tarkastuslautakunnan tehtävistä ja toiminnasta on kerrottu tarkemmin kohdassa 12. Vuodelle 2023 oli asetettu 41 sitovaa tavoitetta. Alla olevassa kuviossa on esitetty tavoitteiden tilinpäätösraportoinnin mukaiset toteumat painopistealueittain. Lisäksi esitetään kokonaistoteuma.

Kuvio: Sitovien tavoitteiden raportointi vuoden 2023 tilinpäätöksessä.



Tavoitteista kokonaan toteutuneeksi raportoitiin 20 prosenttia, osittain toteutuneeksi 63 prosenttia ja ei lainkaan toteutuneeksi 17 prosenttia.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
1.2 Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutuminen	Tavoite toteutui osittain.	
1.3 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot yhteensä 150 miljoonaa euroa vuosina 2022–2025, vuodelle 2023 37,5 miljoonaa euroa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
1.4 Kiinteistöjohtamisen linjauksilla tuetaan kaupunkistrategian tavoitteita ja erityisesti kaupungin palveluiden tarpeita	Tavoite toteutui täysin.	
1.5 Sote- ja Pela -kiinteistöjen salkutus myyntiä varten on tehty ja ensimmäinen salkku myyty	Tavoite toteutui osittain.	
2.1 Työnhakija-asiakkaiden työttömyysjaksot lyhenevät	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
2.2 Työttömyys vähenee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
2.3 Yritysten palkkasumma kasvaa	Tavoite toteutui täysin.	
2.4 Työpaikkamäärältään merkittävien (>50 työpaikkaa) yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	
2.5 Yritysten sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvittämistyöryhmän selvitystyö on valmistunut ja sen työn pohjalta tehtävät kehittämistoimet mukaan lukien myynnin ja markkinoinnin uudistus on toteutettu vuoden 2023 aikana	Tavoite toteutui osittain.	
2.6 Vantaalaisten osaaminen vahvistuu	Tavoite toteutui täysin.	
3.1 Kuusijärven ympärivuotinen vetovoimaisuus paranee	Tavoite toteutui osittain.	
3.2 Tapahtumien määrä Vantaalla lisääntyy	Tavoite toteutui osittain.	
3.3 MAL-tavoitteet toteutuvat	Tavoite toteutui osittain.	
3.4 Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 550 asuntoa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Toteutui osittain.
3.5 Vantaan maine ja vetovoima paranee	Tavoite toteutui osittain.	Huomio

Sitova tavoite 2.2 Työttömyys vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Pitkäaikaistyöttömien määrä.
- Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä.
- Vieraskielisten työttömien määrä.

Nykyiset mittarit mittaavat työttömien määriä eri ryhmissä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mittareita olisi hyvä täydentää lisäämällä niihin mahdollisuuksien mukaan myös prosentuaaliset osuudet. Esimerkiksi vieraskielisten työttömien prosentuaalinen osuus kaikista Vantaalla asuvista vieraskielisistä. Tämä antaisi kokonaisvaltaisemman kuvan työttömyydestä.

Sitova tavoite 3.4 Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 550 asuntoa.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Vantaalle valmistuu 550 pientaloasuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasun-
toja).

Vuoden 2021 lähtötaso valmistuneissa pientaloasunnoissa oli 378 asuntoa. Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin valmistui vuonna 2023 yhteensä 452 asuntoa. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan tavoite ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta katsoo, että vaikka vuoden 2023 tavoitetasoa ei saavutettukaan, oli kehitys kuitenkin positiivista lähtötasoon verrattuna. Koska pientaloasuntoja valmistui 82 prosenttia tavoitteena olevasta määrästä, tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite toteutui osittain.

Sitova tavoite 3.5 Vantaan maine ja vetovoima paranee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Kuntien mainetutkimus.
- Kysely Vantaalle muuttaville ja vantaalaisille Vantaan vetovoimatekijöistä sekä pois muuttaville muuton syistä.

Huomio liittyy jälkimmäisen mittarin tavoitetasoon ja sen raportointiin. Tavoitetasoksi oli asetettu, että kysely on tehty ja kyselyn johtopäätöksiä aletaan hyödyntää Vantaan maineen ja vetovoiman parantamiseksi. Toteuman osalta on raportoitu ainoas-

taan, että kysely on toteutettu, mutta sen johtopäätösten hyödyntämistä ei ole kuvattu. Raportoinnissa tulisi ottaa paremmin huomioon asetettu tavoitetaso ja sen toteutuminen kokonaisuudessaan.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus ja kaupungin toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi kehittyvät	Tavoite toteutui osittain.	Tavoitteen toteutumisesta ei voida arvioida.
5.1 Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset hyte-rakenteet ovat toimivat	Tavoite toteutui täysin.	
5.2 Turvallisuussuunnittelun rakenteet ja prosessit kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Tavoite toteutui osittain.	
5.3 Varmistetaan, että toimialojen eri palvelukokonaisuuksilla on ajantasaiset yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset hyvinvointialueen kanssa	Tavoite toteutui osittain.	
6.1 6–8-vuotiaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.
7.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito toteutuu kaupungin toiminnassa ja yhdyspintatyössä hyvinvointialueen kanssa	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus ja kaupungin toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi kehittyvät.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Vantaan hyte-kerroin (hyvinvointi ja terveys) nousee vuoden 2022 tasosta.
- Työikäisten ja ikääntyneiden ryhmäliikunnan, virtuaalisen liikunnan ja vertaisryhmätoiminnan tarjonta kasvaa vuoden 2022 tasosta.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät kaksi mittaria ovat yksiselitteisiä. Huomiona kuitenkin, ettei vuoden 2022 tasoa ole tavoiteasetannassa tuotu esille. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukainen hyte-kerroin ei ole noussut tavoitteen mukaisesti. Toisen mittarin osalta on raportoitu toteutuneen toiminnan tarjontaa todeten, että tavoite on toteutunut täysin. Koska vuoden 2022 tasoa ei ole kummankaan mittarin osalta esitetty raportoinnissa, ei tavoitteen toteutumista voida arvioida.

Sitova tavoite 6.1 6–8-vuotiaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Lukuseula-testi.
- Kilpailutetaan matemaattisen osaamisen testi.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät kaksi mittaria ovat yksiselitteisiä. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukaiset lukuseula-testin tulokset ovat laskeneet kaikissa seurantaryhmissä. Toisen mittarin on raportoitu toteutuvan täysin, vaikka arvioinnin mahdollistavaa lähtötasoa ei ole esitetty. Koska ensimmäisen mittarin mukainen tavoite ei ole toteutunut lainkaan ja toisen mittarin toteutumista ei voida arvioida, ei tavoite ole toteutunut lainkaan.

Lisäksi huomiona tuodaan esille, että raportointi ei vastaa täysin sitovana tavoitteena olevaa ikäluokkaa. Matemaattisen osaamisen osalta raportointi koskee osin myös 7. luokan oppilaita.

Eriarvoistumisen estäminen		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
9.2 NEET-nuorten aktivoimiseksi on kehitetty toimenpiteitä, joiden vaikuttavuutta ja NEET-nuorten määrää arvioidaan säännöllisesti	Tavoite toteutui täysin.	
11.1 Alueiden eriytymiskehitys pienenee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
11.2 Selvitetään uutta tiedolla johtamisen mallia, jolla voidaan paremmin suunnata palveluja sekä kohdistaa resursseja sitä tarvitseville alueille	Tavoite toteutui osittain.	
12.1 Myönteisen erityiskohtelun ohjelmalla edistetään asukasosallisuutta ja kehitetään palveluja sekä ehkäistään asuinalueiden eriarvoistumiskehitystä	Tavoite toteutui osittain.	
14.1 Kotouttamisohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu	Tavoite toteutui osittain.	Huomio

Sitova tavoite 9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä.

Huomio liittyy mittarin tuottaman tiedon ajantasaisuuteen. Koska kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, tulee toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan viivettä. Toisaalta koko valtuustokautta tai pidempiäkin ajanjaksoja tarkastellen myös vanhempi tieto näyttää kehityksen suuntaa. Kehitys voi toisinaan myös olla nopeaa, jolloin mahdollisimman ajantasainen tieto auttaa aloittamaan korjaavia toimenpiteitä nopeammin. Mittaroinnin kehittämistä tai täydentämistä olisi hyvä pohtia, jotta tilanteen kehittymistä ja tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta voitaisiin seurata tiheämmin. Pohdinnan tueksi olisi hyvä kartoittaa nykyisten järjestelmien hyödyntämismahdollisuudet, jotta tietoa voitaisiin tuottaa kuormittamatta liikaa käytössä olevia henkilöresursseja. Mahdollisessa täydentävässä kyselyssä olisi hyvä kartoittaa myös oppilailla/opiskelijoilla olevia ajatuksia ratkaisusta, joilla kiusaamiseen voitaisiin tehokkaasti puuttua.

Sitova tavoite 11.1 Alueiden eriytymiskehitys pienenee.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Sosioekonominen indeksi.

Huomio liittyy raportoinnissa käytettävissä olevan tiedon ajantasaisuuteen. Raportoinnissa on tukeuduttu vuoden 2021 tietoihin, koska tuoreempia tilastoja ei ole saatavissa. Mittarointia olisi syytä kehittää, jotta tilannearvioinnin perusteena voitaisiin käyttää ajantasaista tietoa. Vuoden 2023 toimintaa arvioitaessa tarkastuslautakunnan on vaikea ottaa kantaa vanhempaan tilastotietoon. Toisaalta koko valtuustokautta tai pidempiäkin ajanjaksoja tarkastellen myös vanhempi tieto näyttää kehityksen suuntaa. Kehitys voi toisinaan myös olla nopeaa, jolloin mahdollisimman ajantasainen tieto auttaa aloittamaan korjaavia toimenpiteitä nopeammin.

Sitova tavoite 14.1 Kotouttamisohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Toteutetaan vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet.

Huomio liittyy mittarin tavoitetasoon ja sen raportointiin. Tavoitetasoksi oli asetettu, että vuodelle 2023 asetetut toimenpiteet on toteutettu. Toteuman osalta on raportoitu, että kotouttamisohjelma on hyväksytty valtuustossa joulukuussa 2023 ja myös toimenpiteiden seuranta on aloitettu joulukuussa. Raportoinnin osalta jäi hieman epäselväksi, onko vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet myös toteutettu.

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Tavoite toteutui osittain.	
19.1 Tehostetaan kierrätystä kaupungin toimipisteissä	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
20.1 Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Tavoite toteutui osittain.	
22.1 Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reuna-ehdojen mukaisesti	Tavoite toteutui osittain.	
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 19.1 Tehostetaan kierrätystä kaupungin toimipisteissä.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassi-sertifikaatin mukaista.
- Käyttöönottoauditointien toteutus-% Kaupunkikulttuurin kirjasto- ja asukaspalveluiden sekä kulttuuripalveluiden palvelualueiden toimipisteissä.

Huomio liittyy ensimmäisen mittarin tavoitetasoon toteutumisen raportointiin. Tavoitetasoon mukaan Ekokompassin mukainen toiminta tuli todentaa vuosiraportilla. Raportoinnin mukaan vuosiraportointi jätetään vasta huhtikuussa 2024. Epäselväksi jää, onko toiminnan Ekokompassin mukaisuus ollut todennettavissa raportointiajankohdaksi. Ainakaan tästä ei ole raportoinnin yhteydessä mainittu. Raportoinnissa on syytä ottaa kantaa tavoitetasoon toteutumiseen kaikilta osin. Lisäksi toinen mittari viittaa

vanhaan organisaatorakenteeseen. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan organisaatiouudistus tapahtui vuoden 2023 alussa.

Kukoistavat kaupunkikeskukset		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
23.1 Asukaslähtöinen osallistuva budjetointi vahvistaa osallistuvien asukkaiden osallisuuden kokemusta	Tavoite toteutui täysin.	Tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.
23.2 Kaupunkikeskustat ovat houkuttelevat tapahtumineen ja palveluineen	Tavoite toteutui täysin.	
27.1 Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään	Tavoite toteutui osittain.	
27.2 Pysäköintiyhtiön toteutuksen edistäminen	Tavoite toteutui täysin.	
27.3 Aviapolis-skenaariotyön toimenpiteiden käynnistäminen	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 23.1 Asukaslähtöinen osallistuva budjetointi vahvistaa osallistuvien asukkaiden osallisuuden kokemusta.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Osallisuuden kokemus selvitetään hyödyntäen osallisuusindikaattoria prosessin alussa, puolivälissä ja lopussa.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen. Vuodelle 2023 asetetun tavoitetason mukaan osallistuvan budjetoinnin tuli olla vakiintunut toimintamuoto ja käytössä kaikilla suuralueilla. Lisäksi osallistuneiden osallisuuden kokemuksen tuli kasvaa prosessin aikana. Raportoinnin mukaan mittarin mukainen ensimmäinen kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin prosessin asukasvuorovaikutuksen vaihe tulee päättymään kesällä 2024, jonka jälkeen saadaan tietoa prosessin vaikutuksista. Koska osallisuuden kokemuksen kehityksestä ei vielä ole tietoa, ei tavoitteen toteutumista voida arvioida.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella		
Sitova tavoite vuodelle 2023	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
28.1 Jokainen esihenkilö johtaa valmentavasti	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
29.1 Saatavuuden toimenpideohjelman vuoden 2023 toimenpiteet toteutettu	Tavoite toteutui osittain.	
30.1 Sairauspoissaolot kokonaisuudessaan ja erityisesti mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 28.1 Jokainen esihenkilö johtaa valmentavasti.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Kunta10 kapeikot on paikallistettu ja toimenpiteet luotu.

Sitovaksi tavoitteeksi on asetettu, että jokainen esihenkilö johtaa valmentavasti. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asetettu tavoite on erittäin kunnianhimoinen. Mittari on asetettuun tavoitteeseen nähden hieman epätarkka. Raportoinnin perusteella valmentavan johtamisen taso näyttää valikoiduissa yksiköissä säilyneen hyvin samalla tasolla kuin Kunta10-kyselyssä. Tarkastuslautakunta nostaa myönteisenä asiana esille kaupungin mittavan panostuksen esihenkilökoulutukseen. Esihenkilövalmennuksia on tarjottu laajasti ja osallistumisaste on ollut korkea.

Johtopäätökset:

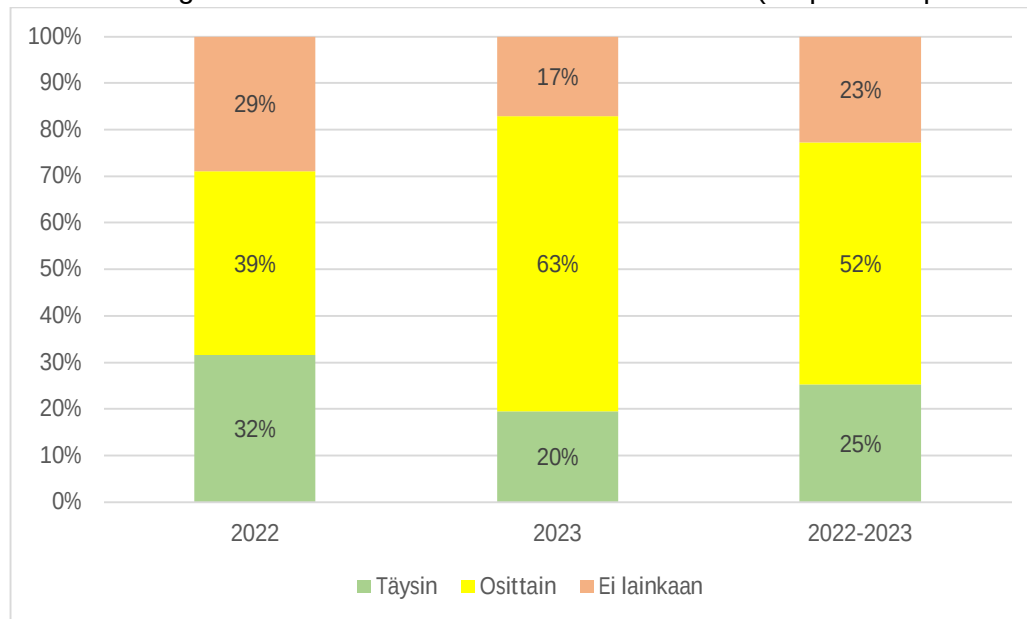
Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteumasta. Kahden tavoitteen toteutumisesta ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta huomautti seitsemän tavoitteen mittarista tai siihen liittyvästä raportoinnista. Huomiot liittyivät edellisvuoden tapaan mittarien tavoitearvojen tai toteuma-arvojen puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2023 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen tai siihen että mittari ei vastaa täysin tavoitetta. Tarkastuslautakunnan arviointityötä helpottaa, että raportointia on kehitetty kirjaamalla monta mittaria sisältäviin tavoitteisiin toteumat mittareittain.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta, opiskelijoiden hyvinvoinnin tilasta sekä lukutaidon kehitymisestä. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Myöskään lukutaidossa ei ole saavutettu tavoiteltua tulosta, vaan osaamistaso on laskenut.

1.2 Strategisten vuositavoitteiden yhteenvetoa 2022–2023

Alla olevassa kuviossa on yhteenvetoa Vantaan kaupungin strategisten vuositavoitteiden toteutumisesta tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuosina 2022–2023. Vuosille 2022 ja 2023 asetettiin yhteensä 79 tavoitetta (38 vuodelle 2022 ja 41 vuodelle 2023).

Kuvio: Strategisten tavoitteiden toteutuminen 2022–2023 (tilinpäätösraportointi).

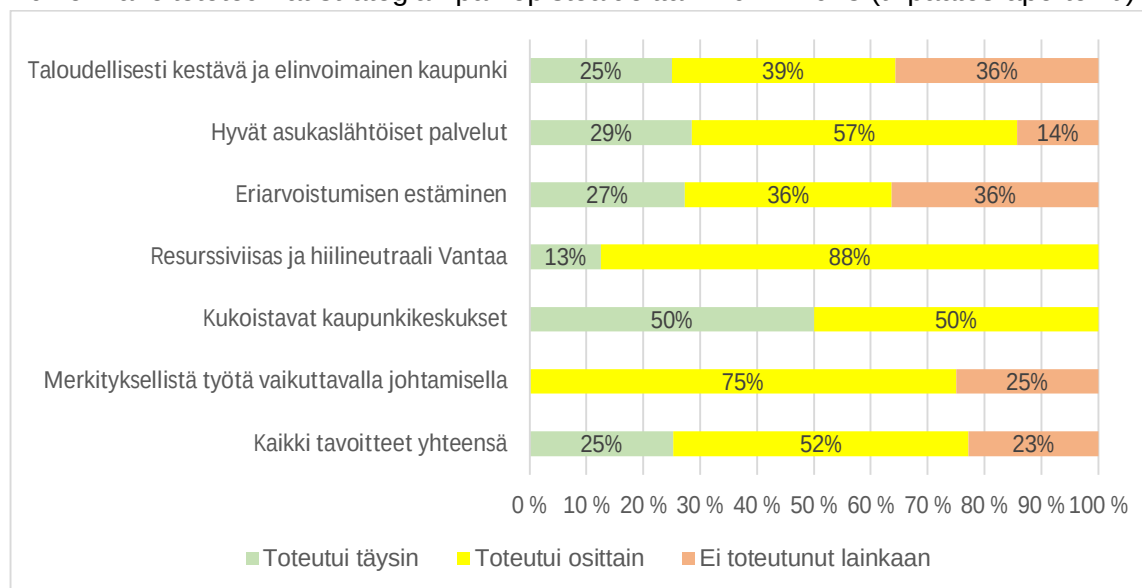


Kokonaan tai osittain toteutuneiksi raportoitujen tavoitteiden määrä kasvoi 71 prosentista 83 prosenttiin vuonna 2023. Vuonna 2023 selvästi enemmän tavoitteita raportoitii osittain toteutuneeksi.

Tavoitteiden toteutuminen painopistealueittain

Vantaan strategiassa on kuusi painopistealuetta, joihin vuosittaiset strategiset tavoitteet jakaantuvat. Seuraavassa kuviossa on koottuna tilinpäätöksessä raportoidut tavoitetoteumat strategian painopistealueittain vuosilta 2022–2023.

Kuvio: Tavoitetoteumat strategian painopistealueittain 2022–2023 (tilipäätösraportointi).



Kahdella painopistealueella (resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa sekä kukoistavat kaupunkikeskukset) kaikki tavoitteet raportoitiin kokonaan tai osittain toteutuneeksi. Painopistealueella taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki vaikeiksi tavoitteiksi ovat osoittautuneet työttömyyden vähentämiseen liittyvät tavoitteet. Eriarvoistumisen estämisen painopistealueella nuorten hyvinvointiin liittyvien palvelujen saatavuuteen ja koulukiusaamisen vähentämiseen sekä lukutaidon parantamiseen liittyviä tavoitteita jäi kokonaan toteutumatta.

Tarkastuslautakunnan arvioinnista

Seuraavan taulukkoon on koottu vuosilta 2022–2023 tavoitemäärät, joista tarkastuslautakunta oli eri mieltä tai lautakunnalla oli tavoitteista jotakin huomautettavaa. Su-luissa oleva prosenttiluku kertoo, kuinka suurta osaa tavoitteista erilaiset huomautukset koskivat.

Taulukko: Tarkastuslautakunnan huomiot vuosilta 2022–2023.

	2022	2023	Yhteensä
Huomiot	10 (26 prosenttia)	11 (27 prosenttia)	21 (27 prosenttia)

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä 4 tavoitteen toteumasta, huomautti yhteensä 15 tavoitteen osalta raportoinnista tai mittaroinnista ja 2 tavoitteen kohdalla tarkastuslautakunta totesi, että arviointia ei voinut tehdä.

Raportoinnin osalta huomiot koskivat raportoinnin epätasällisyyksiä (raportoinnin perusteella oli epäselvää, oliko tavoite toteutunut). Mittareiden osalta huomautettiin muun muassa siitä, että mittareilta puuttuivat ajantasaiset toteuma-arvot tai lähtöarvot ja joissain tapauksissa mittarit eivät vastanneet täysin tavoitetta.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupunki asetti vuosina 2022–2023 yhteensä 79 strategista tavoitetta. Tavoitteet jakaantuvat kuuteen strategian osa-alueeseen. Raportoinnin mukaan tavoitteista oli toteutunut kokonaan tai osittain noin 77 prosenttia ja 23 prosenttia ei toteutunut lainkaan. Monet työllisyystavoitteet ja jotkin nuorten hyvinvoinnin parantamiseen liittyvät tavoitteet jäivät toteutumatta.

Tarkastuslautakunta oli tarkastelujaksona eri mieltä tavoitetoteumasta tai antoi muutoin huomautuksen yhteensä noin 27 prosenttiin tavoitteista. Huomautuksia annettiin tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin. Raportoinnin osalta huomiot koskivat epätasällisyyksiä ja mittareista puuttui lähtötasoarvoja, tai puutteita oli mittarien arvojen ajantasaisuudessa.

Suosituks:

Tavoiteraportoinnin täsmällisyyteen ja mittarien ajantasaisuuteen tulee kiinnittää huomiota, koska tämä auttaa myös tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

1.3 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.11.2022 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Vuonna 2021 tavoitteet uudistettiin kokonaisuudessaan. Talousarviossa 2023 tavoitteita on edelleen yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisivat jatkossa yhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa. Tavoitteet on ryhmitelty luokittain.

Suuret tytäryhtiöt

Suurten tytäryhtiöiden tavoitteet on jaoteltu talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen. Kaikki suuret yhtiöt laativat vuoden 2023 aikana

oman vastuullisuusohjelman omistajapoliittisiin linjauksiin perustuen. Vastuullisuusohjelmissa tulee ottaa huomioon kaupungin resurssiviisauden tiekartta sekä hiilineutraalisuustavoite 2030.

Vantaan Energialle oli asetettu viisi tavoitetta, joista työturvallisuuteen ja henkilöstötyytyväisyyteen liittyvät toteutuivat täysin. Talouteen, ilmastonmuutoksen hillintään ja vastuullisuusohjelman laatimiseen liittyvät tavoitteet toteutuivat osittain. Työturvallisuus parantui edellisestä vuodesta työtapaturmien jäätyä merkittävästi alle tavoitteen. Henkilöstötyytyväisyyden hyvä taso parantui entisestään. Talouteen liittyvistä tavoitteista konsernin liikevoittotavoite ja pääomantuottotavoite eivät toteutuneet. Osingonjakotavoitteessa sen sijaan päästiin 50 prosentin tavoitteeseen. Vastuullisuustavoitteista ilmastonmuutoksen hillinnässä tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta laskivat edellisestä vuodesta, mutta jäivät kuitenkin asetetusta tavoitteesta. Fossiilisista polttoaineista luopumista vuoteen 2026 mennessä edistettiin tavoitteen mukaisesti. Vastuullisuusohjelman laatimisessa on edetty, mutta työ on vielä kesken.

VAV Yhtymä Oy:lle oli asetettu kahdeksan tavoitetta. Talouteen, henkilöstöön ja vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet toteutuivat täysin. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvistä tavoitteista asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilymistä koskeva tavoite toteutui osittain ja asiakastytytyväisyystavoite ei lainkaan. Talouden tavoitteista verotettava tulos oli tavoitteen mukainen, samoin asuntotuotannossa saavutettiin tavoitteeksi asetettu 115 asunnon lisäys ARA-asuntokantaan. Kiinteistöjen ylläpidon kustannusten nousu oli kustannusindeksin nousua pienempi. Työtyytyväisyys ylitti Työeläkevakuuttajan tutkimuksen vertailuaineiston keskiarvon. Terveysperusteiset poissaolot laskivat edellisestä vuodesta. Yhtiön laatima vastuullisuusohjelma on valmis ja toimenpiteet on viety osaksi toimintaa. Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyttämiseksi tehtävissä korjauksissa on jääty hieman suunnitelman mukaisesta tasosta. Myös korjauskustannukset ovat jääneet vastaavasti budjetoidusta. Asiakastytytyväisyys kiinteistönhuoltoon, siivoukseen, isännöintiin ja vuokraukseen parani edellisestä mittauksesta. Asiakaskokemus jäi kuitenkin kokonaisuutena alle asetetun tavoitteen.

Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:lle oli asetettu kuusi tavoitetta. Talouden tavoite ei toteutunut lainkaan. Tilikauden tulos ei yltänyt tavoiteltuun vähintään yhteen prosenttiin liikevaihdosta. Asiakastyytyväisyys parantui edellisestä vuodesta, mutta ei aivan yltänyt asetettuun tavoitteeseen. Omistajapoliittisten linjausten yhteydessä määriteltyjen kehittämistoimenpiteiden toimeenpanossa onnistuttiin. Henkilöstötyytyväisyyteen liittyvä tavoite toteutui täysin, mutta sairauspoissaolojen tavoitetaso ylittyi hieman. Vastuullisuusohjelman laatimiseen liittyvä tavoite toteutui täysin.

VTK Kiinteistöt Oy:lle oli asetettu viisi tavoitetta, jotka kaikki toteutuivat täysin. VTK Kiinteistöt Oy:n tavoitteista, niiden mittareista ja toteumasta on kerrottu tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 9.

Mercuria kauppaoppilaitos Oy:lle oli asetettu seitsemän tavoitetta, jotka kaikki toteutuivat täysin. Mercuria kauppaoppilaitos Oy:n tavoitteista, niiden mittareista ja toteumasta on kerrottu tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 8.

Kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

Kiinteistöyhtiöt on jaettu talousarviossa kolmeen ryhmään. Talousarviotavoitteet määrittyvät näiden ryhmien mukaisesti. Ensimmäisen ryhmän muodostavat tavalliset kiinteistöyhtiöt, joiden ensimmäisenä tavoitteena oli kiinteistöjen ylläpitokustannusten hillitseminen siten, että ylläpitokustannusten suhteellinen nousu ei ylitä Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksin muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Raportointihetkellä ei ollut käytettävissä indeksitietoa koko vuoden osalta. Viimeisimmän julkistetun tiedon mukaan tarkasteltuna tavoite ei toteutunut puolessa kiinteistöyhtiössä eli ylläpidon kustannukset nousivat niissä indeksiä enemmän. Yhdelle yhtiölle kyseistä tavoitetta ei ollut asetettu. Toisena tavoitteena oli pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiili-neutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennusten käyttöiän huomioiminen suunnitelmassa. Tavoite toteutui täysin 13 yhtiössä ja kahdessa osittain. Kolmantena tavoitteena oli sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoituksen toteuttaminen. Tavoite toteutui täysin 13 yhtiössä ja kahdessa ei lainkaan.

Liiketoimintaa markkinoilla harjoittavien pysäköintiyhtiöiden lisätavoitteena oli kestävä ja vastuulliseen taloudenpitoon liittyvä voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään suunnitelmakauden loppuun mennessä. Tavoite toteutui täysin toisen yhtiön osalta ja toisen osalta ei lainkaan.

Pääomavuokramallilla kiinteistöjään vuokraavalle kiinteistöyhtiölle oli asetettu kolme tavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena oli kestävä ja vastuullinen taloudenpito, jossa tuli saavuttaa positiivinen tilikauden tulos. Toisena tavoitteena oli PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennusten käyttöiän huomioiminen suunnitelmassa. Kolmantena tavoitteena oli sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoituksen toteuttaminen. Asetetut tavoitteet toteutuivat täysin.

Johtopäätökset:

Suurille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hyvin ja paremmin kuin vuotta aiemmin. Asetetuista 31 tavoitteesta 23 (74 prosenttia) toteutui täysin, viisi (16 prosenttia) toteutui osittain ja kolme (10 prosenttia) ei toteutunut lainkaan. Myös kaupungin kiinteistöyhtiöilleen asettamat tavoitteet toteutuivat hyvin. Pääosa asetetuista tavoitteista toteutui täysin.

2 KAUPUNGIN JA KONSERNIN TALOUS



Kuva: Tikkurilan tori, Alisa Kaukio

2.1 Kaupungin talous ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Oheisiin käyttötalouden, verorahoituksen ja investointien taulukoihin on koottu vuodelta 2023 talousarvion, muutetun talousarvion ja tilinpäätöksen lukuja sekä vertailuna vuoden 2022 tilinpäätöksen lukuja.

Taulukko: Käyttötalous, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa.

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu ta- lousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2022
Tulot	344 417	312 714	333 561	511 279
Menot	-989 098	-1 020 948	-1 007 611	-1 905 308
Toimintakate	-644 681	-708 234	-674 050	-1 394 029
Verotulot	610 000	636 000	638 679	1 203 661
Valtionosuudet	181 000	177 700	179 656	287 597
Rahoitustulot ja menot	12 034	12 034	17 703	26 353
Vuosikate	158 353	117 499	161 988	123 581
Poistot ja arvonalentumiset	-110 838	-110 838	-111 844	-110 630
Satunnaiset tulot ja menot	0	0	0	50
Tilikauden tulos	47 514	6 661	50 143	13 001
Varausten ja rahastojen muutos	1 313	1 313	-2 456	-907
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	48 827	7 974	47 678	12 093

Taulukko: Verorahoitus 2023, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa.

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu ta- lousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2022
Kunnan tulovero	413 000	430 000	431 249	957 370
Kiinteistövero	109 000	113 000	112 094	108 450
Osuus yhteisöveron tuotosta	88 000	93 000	95 336	137 840
Verotulot yhteensä	610 000	636 000	638 679	1 203 661
Valtionosuudet	181 000	177 700	179 656	287 597
Verorahoitus yhteensä	791 000	813 000	818 335	1 491 258

Taulukko: Investoinnit, talousarvio ja tilinpäätös 2023, luvut tuhatta euroa.

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2022
Bruttoinvestoinnit	-163 745	-195 651	-166 819	-139 448
Nettoinvestoinnit	-157 733	-191 138	-159 916	-115 500

Bruttoinvestointimenot kuvaavat investointimenoja kokonaisuudessaan ja nettoinvestointimenoista on vähennetty investointeihin saadut rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

Kaupunki varautui muutetussa talousarviossa muun muassa kasvaneisiin henkilöstönvuokrakustannuksiin ja maanmyyntivoittojen ennakoitua selvästi huonompaan tulokertymään. Lisäksi verokertymän ennakoitiin kasvavan selvästi alkuperäisen talousarvion arviosta.

Tilinpäätöksen taloudellinen tulos oli selvästi muutetussa talousarviossa ennakoitua tulosta parempi. Muutetussa talousarviossa arvioidut menon lisäykset ja tulon vähennykset toteutuivat ennakoitua pienempinä. Lisäksi kunnan tuloveron, yhteisöveron ja valtionosuuksien kertymät nousivat tilinpäätöksessä talousarvion arvioista. Vuoden 2023 alusta voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä budjetitään suurin toimiala, sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala poistui kaupungin talousarviosta. Samalla kaupungin veroprosentti leikkaantui 19 prosentista 6,36 prosenttiin. Tästä syystä vuoden 2023 toimintatuottojen, toimintakulujen ja verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) summat poikkeavat huomattavasti vuoden 2022 tasosta.

Verokertymään liittyi kertaerä, joka vaikutti merkittävästi Vantaan kaupungin hyvään tulokseen. Kunnille maksettiin vuonna 2023 vuodelta 2022 kertyneitä kunnallis- ja yhteisöverotuloja, niin sanottuja verohäntiä, jotka maksuunpantiin sote-uudistusta edeltävillä korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Näiden lisäksi oli kertynyt myös muita jäännösveroja, jotka kasvattivat verohäntiä. Kuntaliitto on tehnyt kuntakohtaisen arviolaskelman kunnallis- ja yhteisöveron verohännistä. Vantaan osalta verohäntien vaikutukseksi on arvioitu noin 63,7 miljoonaa euroa. Arviolaskelmaa päivitetään vielä kevään 2024 aikana, mutta vaikutus on joka tapauksessa merkittävä.

Investointimäärärahat alittuivat muutetun talousarvion arvioista selvästi ja investointimenot toteutuivat lähelle alkuperäisen talousarvion arvioita. Säästöjä investointimenoihin tuli rakennushankkeiden toteutusajankohtien siirtymisen vuoksi sekä joidenkin hankkeiden toteutuessa ennakoitua pienemmin kustannuksin.

2.2 Emokaupungin talous ja tilinpäätös

Ohessa on tarkasteltu kaupungin taloudellista tilannetta, kumulatiivisen yli-/alijäämän muodostumista sekä varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirtaa vuosina 2017–2023. Tarkastelu perustuu kyseisten vuosien tilinpäätöksistä koottuihin tietoihin. Erityisenä tarkastelukohteena on tulo-rahoituksen riittävyys.

Kumulatiivisen ylijäämän muodostuminen, luvut miljoonaa euroa:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Toimintakate	-1 176,9	-1 226,3	-1 246,1	-1 394,0	-674,1
Vuosikate	49,1	166,8	166,6	123,6	162,0
Poistot	-115,2	-111,8	-105,2	-110,6	-111,8
Tilinpäätöksen tulos + satunnaiset tulot	-62,7	55,1	61,3	13,0	50,1
Tilinpäätössierrot	0,2	-0,4	0,1	-0,9	-2,5
Ali-/ylijäämä	-62,6	54,6	61,4	12,1	47,7
Kumulatiivinen edellisten tilikausien ja kulu- van tilikauden yli-/alijäämät	404,7 (404,6)	459,3 (460,2)	521,6 (540,5)	552,6 (555,5)	603,2

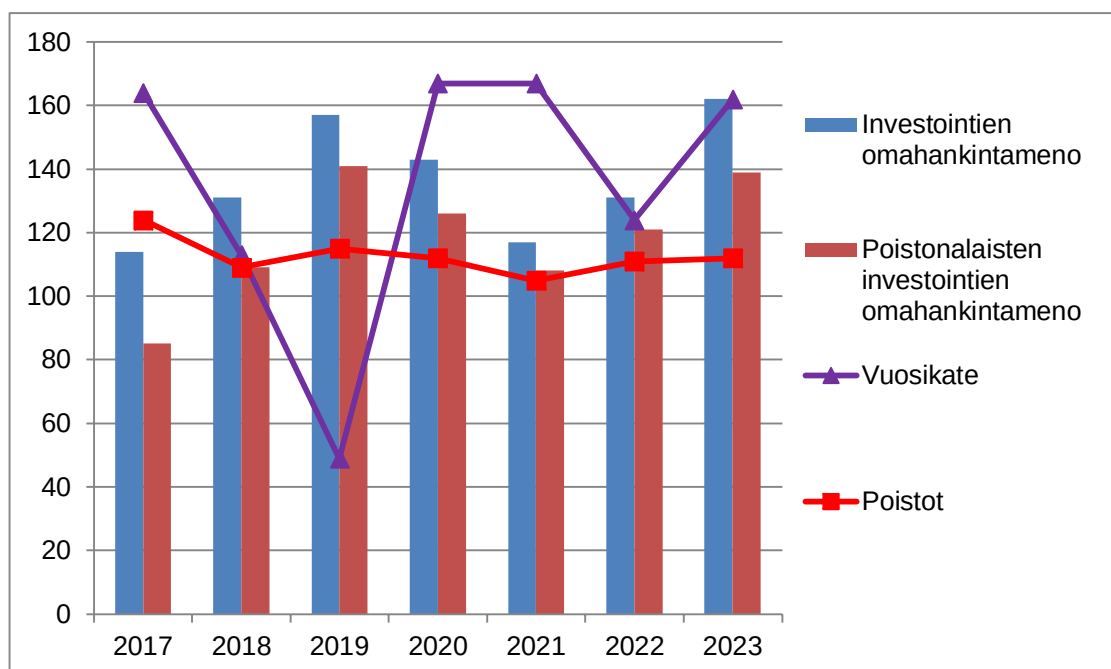
Toiminnan ja investointien rahavirta, luvut miljoonaa euroa:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Vuosikate	49,1	166,8	166,6	123,6	162,0
Satunnaiset erät	3,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-16,8	-31,4	-57,4	-46,4	-10,6
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-157,6	-144,9	-120,6	-140,0	-166,8
Rahoitusosuudet investointeihin	0,9	2,1	4,0	8,7	4,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26,9	40,0	75,9	62,2	13,1
Toiminnan ja investointien rahavirta	-94,2	32,6	68,6	8,2	2,0

Kumulatiivinen ylijäämä kasvoi ja oli noin 603 miljoonaa euroa vuoden 2023 lopussa (suluissa edellisen tilikauden kumulatiivinen ylijäämä, kun tilinpäätöksen jälkeen tehty oikaisut on otettu huomioon). Toiminnan ja investointien rahavirta pysyi myös positiivisena.

Alla olevassa kuviossa on tarkasteltu kaupungin taloutta vuosina 2017–2023 investointien, vuosikatteen ja poistojen avulla. Investoinnit on esitetty omahankintamenona eli investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet. Poistonlaiset investoinnit tarkoittavat vuosittaisia investointimenoja, joista on vähennetty rahoitusosuuksien lisäksi ei-poistonlaiset investointimenot eli maa-alueisiin ja osakkeisiin kohdistuvat investointimenot.

Kuvio: Kaupungin investoinnit, vuosikate ja poistot 2017–2023, luvut miljoonaa euroa.



Vuosikate on kattanut tarkastelujaksolla poistot vuotta 2019 lukuun ottamatta. Vuosikate on myös riittänyt vuosia 2018 ja 2019 lukuun ottamatta kokonaan tai lähes kokonaan investointimenojen kattamiseen.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli vuonna 2023 positiivinen. Vantaan kaupungin ylijäämä taseessa kasvoi ja vuosikate kattoi poistot. Toiminnan ja investointien rahavirta oli jälleen positiivinen. Hyvään tulokseen vaikuttivat merkittävästi verokertymää nostaneet kertaluonteiset erät.

2.3 Kaupunkikonsernin talous

Seuraavissa taulukoissa verrataan emokaupungin ja koko konsernin vuoden 2023 tilinpäätöstietoja ja keskeisiä tilinpäätöksen tunnuslukuja toisiinsa. Asukaskohtaiset luvut on laskettu käyttäen Tilastokeskuksen lopullista väestötilastoa Vantaan asukasluvusta 31.12.2023 tilanteessa (247 447 asukasta).

Kaupungin ja koko konsernin tuloksen muodostuminen, luvut miljoonaa euroa:

	Kaupunki	Konserni
Toimintatuotot	158,6	780,6
Toimintakulut	-832,7	-1 254,9
Osuus osakkuusyhtiöiden voitoista ja tappioista	-	8,4
Toimintakate	-674,1	-465,9
Verorahoitus (sisältää valti-onosuudet)	818,3	821,8
Rahoitustuotot ja -kulut	17,7	-25,4
Vuosikate	162,0	330,4
Poistot ja arvonalentumiset (sisältää suunnitelman mukaiset poistot, Omistuksen eliminointierot ja arvonalentumiset)	-111,8	-219,0
Satunnaiset erät	-	-
Varausten lisäys	-	-
Rahastojen lisäys	-	-
Tilinpäätössirrot	-2,5	-2,4
Tilikauden verot	-	-13,5
Laskennalliset verot	-	-3,0
Vähemmistöosuudet	-	-17,3
Tilikauden yli/alijäämä	47,7	75,2

Kaupungin ja koko konsernin keskeisten tunnuslukujen vertailu, suluissa vuoden 2022 arvo:

	Kaupunki	Konserni
Vuosikate, % poistoista	144,8 (111,7)	151,0 (117,0)
Investointien tulo-rahoitus, %	99,7 (94,1)	79,5 (61,4)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	2 437,5 (2 275,9)	3 830,1 (3 588,4)
Lainakanta, euroa per asukas	3 451,5 (3 324,3)	7 609,7 (8 600,2)
Lainanhoitokate	1,0 (1,7)	1,3 (1,5)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	100,6 (57,9)	145,9 (101,9)
Lainat ja vuokravastuut (miljoonaa euroa)	1 189,7 (1 456,9)	2 440,6 (2 514,1)

Tulo-rahoitus kattoi kokonaan emokaupungin poistot ja investointien omahankintameno-
not lähes kokonaan. Konsernissa tulo-rahoitus kattoi poistot ja 79 prosenttia investoin-
neista. Kaupungin lainanhoitokatteen tunnusluku oli 1,0 ja konsernilla 1,3. Tunnus-
luku osoittaa, että tulo-rahoitus riitti kaupungilla ja konsernilla kokonaan vieraan pää-
oman korkojen ja lyhennysten maksuun vuonna 2023. Suhteellinen velkaantuneisuus
osoittaa kuinka paljon käyttötuloista olisi vuonna 2023 tarvittu vieraan pääoman ta-
kaisinmaksuun. Tämä tunnusluku heikkeni selvästi emokaupungissa ja konsernissa
vuodesta 2022. Tunnusluvun heikkenemistä selittää se, että tulot pienenivät merkittä-
västi (veroprocentin leikkaus) sosiaali- ja terveystoimen siirryttyä hyvinvointialueelle
vuoden 2023 alusta. Emokaupungin ulkoinen lainakanta hieman nousi, mutta konser-
nin lainakanta laski vuodesta 2022.

Kriisikuntakriteerit

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta voi joutua kuntalain 118
§:n mukaiseen arviointimenettelyyn. Arviointimenettelyssä kunta ja valtio selvittävät
yhdessä kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lakisääteiset palvelut sekä ryh-
tyvät toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos laissa määritellyt erityi-
sen vaikeassa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytykset (kriisikunta-
kriteerit) täyttyvät.

Kuntalain 118 §:n mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos vähintään toinen seuraavista alijäämää koskevista kriteereistä täyttyy:

Kriteerit	Vantaan tilanne	Kriteerin täyttyminen
Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa (eli neljässä vuodessa). Kuntalakiin on lisätty koronapandemian vaikutuksia huomioiva 110 a §, joka on voimassa väliaikaisesti 1.12.2020–31.12.2025. Valtiovarainministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluttua tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.	Vuonna 2022 Vantaan kaupungin taseessa oli kertynyttä ylijäämää noin 541 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 kertynyttä ylijäämää oli noin 555 miljoonaa euroa.	Ei täyty
Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.	Vuonna 2021 Vantaan konsernitilinpäätöksessä oli asukaskohtaista ylijäämää 3 457 euroa. Vuonna 2022 asukaskohtaista ylijäämää oli 3 588 euroa. Vuonna 2023 ylijäämä oli 3 830 euroa.	Ei täyty

Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos seuraavat neljä rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot.

Kriteerit	Vantaan tilanne	Kriteerin täyttyminen
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.	Vuonna 2021 vuosikatteen ja poistojen suhde oli 147,5 prosenttia. Vuonna 2022 se oli 117 prosenttia. Vuonna 2023 vuosikatteen ja poistojen suhde oli 151 prosenttia.	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2021 oli 20,02 ja vuonna 2022 se oli 20,01.	Vantaan tuloveroprosentti vuosina 2021 ja 2022 oli 19,00.	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla. Vuonna 2021 keskiarvo oli 9 083 euroa ja raja-arvo 13 625 euroa. Vuonna 2022 keskiarvo oli 9 390 euroa ja raja-arvo 14 085 euroa.	Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2021 oli 10 091 euroa. Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2022 oli 10 354 euroa. Vuonna 2023 määrä oli 9 863 euroa.	Ei täyty
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate vuonna 2021 oli 1,3. Vuonna 2022 Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate oli 1,0. Vuonna 2023 se oli 1,3.	Ei täyty

Johtopäätökset:

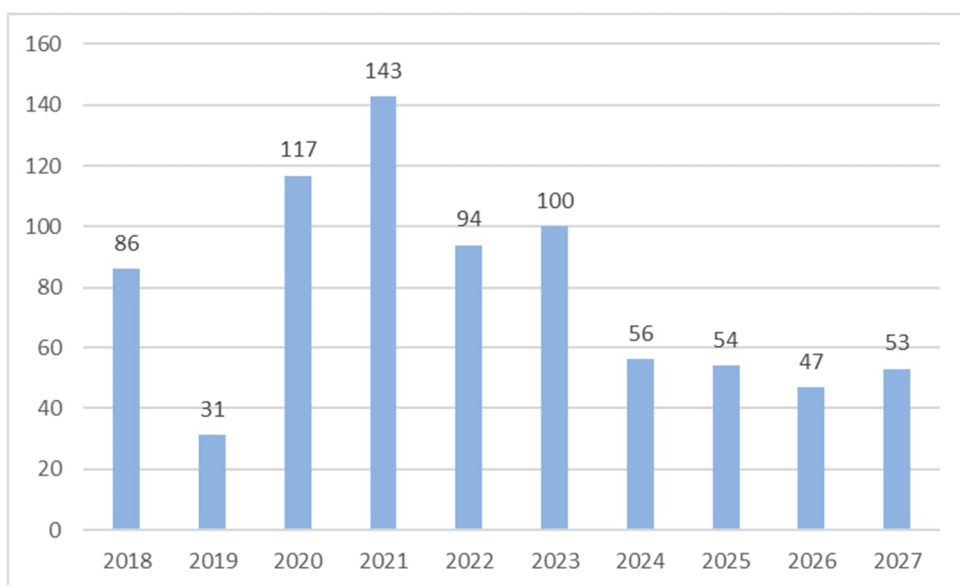
Emokaupunki ja konserni tekivät positiivisen tuloksen ja molempien ylijäämä kasvoi edelleen. Tulorahoitus kattoi emokaupungilla lähes kokonaan investointien rahoituksen ja konsernillakin investointien tulorahoitusprosentti nousi selvästi. Ulkoinen lainakanta kasvoi emokaupungilla hieman ja konsernin lainakanta puolestaan pieneni. Sekä emokaupunki että konserni pystyivät kattamaan tulorahoituksellaan korkokulut ja lainalyhennyksensä.

2.4 Investoinnit

Investointien tulorahoitusprosentti

Oheisessa kuviossa on Vantaan kaupungin investointien tulorahoitusprosentti vuosilta 2018–2027. Vuonna 2023 tulorahoitusprosentti oli hyvällä tasolla (99,7 prosenttia) ja investoinnit pystyttiin kattamaan lähes kokonaan tulorahoituksella. Vuodesta 2024 alkaen luvut perustuvat ennusteisiin.

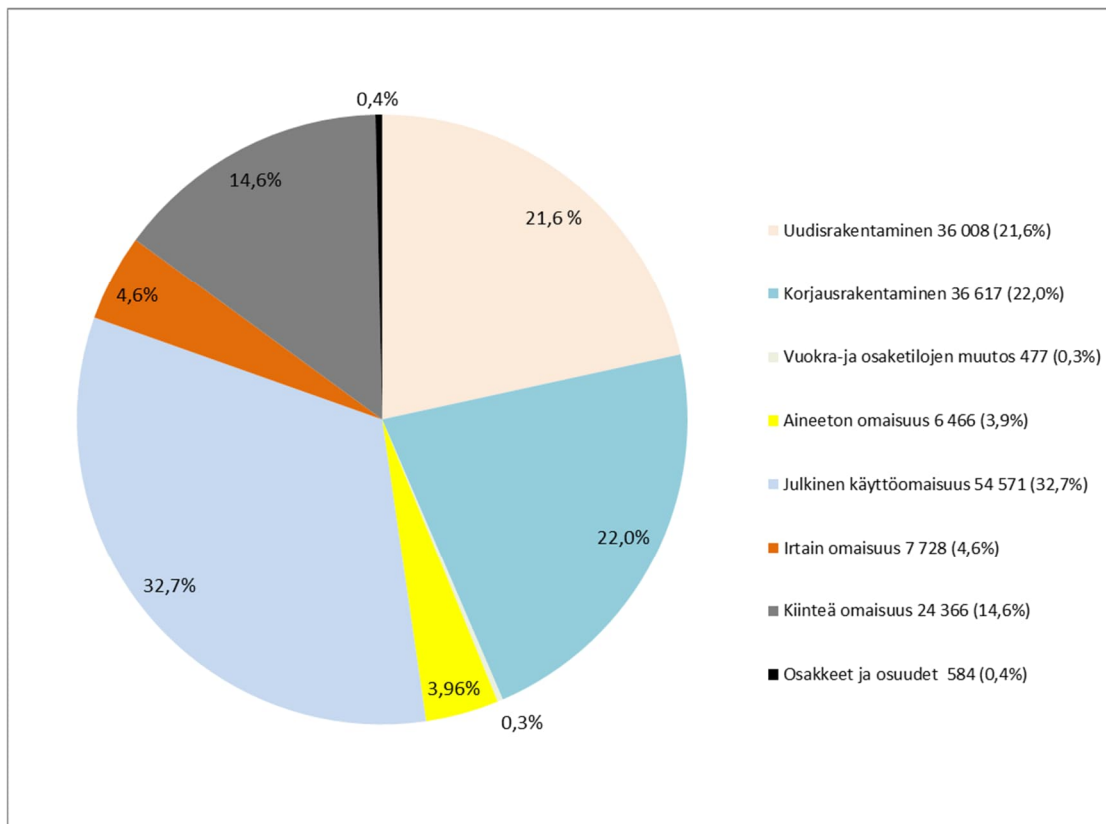
Kuvio: Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti 2018–2027.



Investointien jakauma 2023

Ohessa kuvattuna kaupungin bruttoinvestointien toteuma ja jakauma investointilajeittain vuodelta 2023. Rakentamisen investointeihin (uudisrakentaminen ja korjausrakentaminen) ja julkiseen käyttöomaisuuteen liittyviin investointeihin (esimerkiksi liikenne-, urheilu- ja virkistysalueiden rakentaminen) kului noin 76 prosenttia kaikista investointimenoista.

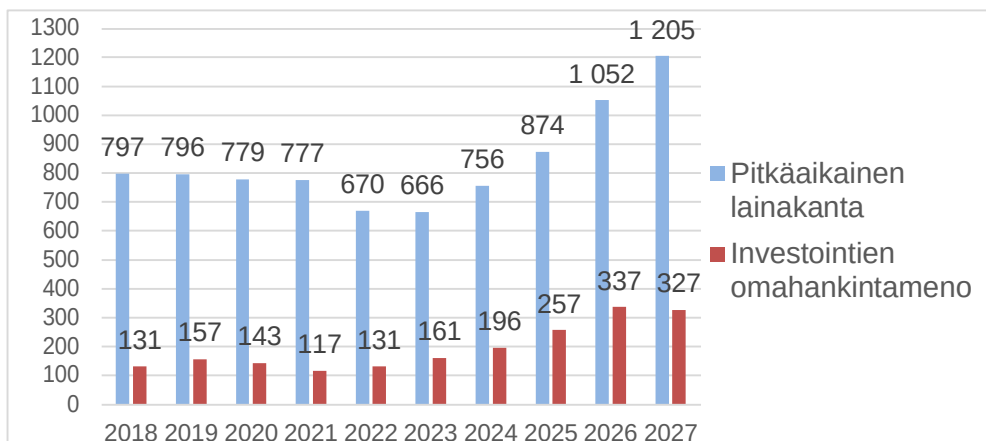
Kuvio: Kaupungin bruttoinvestointien toteuma investointilajeittain 2023, luvut tuhatta euroa.



Lainakanta ja investoinnit

Seuraavassa kuvataan kaupungin pitkäaikaisen lainakannan ja investointien omahankintamenojen kehitystä vuodesta 2018 vuoteen 2027 (luvut miljoonaa euroa). Vuodesta 2024 eteenpäin luvut ovat taloussuunnitelmassa 2024–2027 esitettyjä arvioita.

Kuvio: Pitkäaikaisen lainakannan ja investointien omahankintamenojen kehitys 2018–2027, luvut miljoonaa euroa.



Johtopäätökset:

Investointien omahankintameno oli noin 161 miljoonaa euroa vuonna 2023. Kaupungin tulorahoitus kattoi nämä menot lähes kokonaan. Investointien omahankintamenojen arvioidaan liikkuvan vuosien 2024–2027 välillä 196–337 miljoonaa euroa. Jaksolle ajoittuu isona investointina Vantaan ratikan rakentaminen, josta päätös tehtiin kaupunginvaltuustossa keväällä 2023. Ratikan toteutuminen vaatii vielä valtion investointirahoitusosuuden varmistumisen. Kaupungin pitkäaikainen lainakanta kasvaa ennusteiden mukaan noin 500 miljoonalla eurolla vuosina 2024–2027. Samaan aikaan odotetaan esimerkiksi ratikasta kertyvän jo kiinteistötaloudellisia tuottoja, jotka auttavat talouden tasapainottamisessa ja kasvavan velkamäärän sekä korkokustannusten hallitsemisessa.

2.5 Suurten kaupunkien vertailua

Alla vertaillaan kuuden suurimman kaupungin keskeisiä talouden tunnuslukuja vuosilta 2022 ja 2023. Tunnusluvut on kerätty kaupunkien kaupunginhallitusten käsittelemistä vuoden 2023 tilinpäätöksistä. Tunnuslukuja on seitsemän jokaisella kaupungilla eli yhteensä 42. Tunnuslukujen tasoluokittelu perustuu Kuntaliiton määrittelyyn. Tunnusluvuissa on vuoden 2023 tunnusluvun alla suluissa kyseisen tunnusluvun arvo vuonna 2022.

Taulukko: Tulorahoituksen riittävyyden tunnuslukujen tasoluokat.

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavat tunnusluvut			
	Vuosikate poistoista	Investointien tulorahoitusprosentti	Kertynyt yli/alijäämä/asukas
Hyvä	>130 %	>80 %	>300
Tyydyttävä	70–130 %	55–80 %	0–300
Heikko	<70 %	<55 %	<0

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin tulorahoituksen tunnuslukuja 2022–2023.

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Vuosikate % pois-toista	236	227	113	142	146	145
	(174)	(189)	(280)	(114)	(126)	(112)
Investointien tulorahoitus %	156	102	56	82	56	100
	(142)	(72)	(212)	(61)	(66)	(94)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	4 219	11 457	4 703	2 605	1 334	2 438
	(3 494)	(10 865)	(4 705)	(2 435)	(1 197)	(2 276)

Taulukko: Velkaantuneisuutta kuvaavien tunnuslukujen tasoluokat.

Velkaantuneisuutta kuvaavat tunnusluvut				
	Lainakanta euroa/asukas	Lainanhoito- kate	Suhteellinen vel- kaantuneisuus prosentti	Konsernin laina- kanta euroa/asukas
Hyvä	<1 600	>2	<33	<4 000
Tyydyttävä	1 600–3 000	1–2	33–60	4 000–8 000
Heikko	>3 000	<1	>60	>8 000

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin velkaantumista kuvaavia tunnuslukuja 2022–2023.

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Lainakanta, euroa per asukas	3 017	1 342	3 109	3 347	4 276	3 452
	(3 211)	(1 432)	(2 759)	(3 718)	(3 620)	(3 324)
Lainanhoitokate	7,5	11,8	3,6	2,3	1,0 ¹	1,0
	(2,3)	(8,1)	(2,4)	(3,8)	(1,0)	(1,7)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	68	40	99	97	125	101
	(51)	(45)	(49)	(62)	(61)	(58)
Konsernin (sisältää emokaupungin) lainakanta euroa/asukas	12 268	10 981	4 309	8 765	7 909	7 610
	(13 399)	(9 813)	(5 999)	(9 135)	(7 708)	(8 600)

Vuonna 2023 suurten kaupunkien tunnusluvuissa oli jonkin verran vaihtelua vuoteen 2022. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaavat tunnusluvut kokonaisuutena hieman paraniivat ja velkaantumista kuvaavat tunnusluvut hieman heikkenivät. Tunnusluvuista 30 pysyi vuoden 2022 tasolla, kuuden tunnusluvun arvo parani ja kuuden tunnusluvun arvo heikentyi. Hyvällä tasolla oli nyt 20 tunnuslukua (17 vuonna 2022), tyydyttävällä tasolla oli 9 tunnuslukua (15 vuonna 2022) ja heikolla tasolla oli 13 tunnuslukua (10 vuonna 2022). Kaupungeista Oululla neljän tunnusluvun arvo heikkeni, Vantaalla kahden tunnusluvun arvo parani ja yhden heikkeni, Tampereella kahden tunnusluvun

¹ Turku ilmoittaa tilinpäätöksessään vain laskennallisen lainanhoitokatteen.

arvo parani, Turulla ja Helsingillä yhden tunnusluvun arvo parani ja Espoolla yhden tunnusluvun arvo heikkeni. Eniten hyvällä tasolla olevia tunnuslukuja (viisi) oli Helsingillä.

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvoista viiden arvo parani tyydyttävästä hyväksi ja kahden arvo heikentyi hyvästä tyydyttäväksi. Kaikkien tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvot ovat kaupungeilla edelleen joko hyvällä tai tyydyttävällä tasolla.

Velkaantumista kuvaavista tunnusluvuista neljän arvo heikkeni ja yhden parani. Helsingin, Tampereen ja Turun velkaantumista kuvaavat tunnusluvut säilyivät vuoden 2022 tasolla. Oululla heikentyi kahden velkaantumista kuvaavan tunnusluvun arvo, Espoolla heikentyi yhden tämän kategorian tunnusluvun arvo ja Vantaalla puolestaan yhden tunnusluvun arvo parani ja yhden heikkeni. Velkaantumista kuvaavista tunnusluvuista 13 eli noin 54 prosenttia oli nyt heikolla tasolla, kun vuonna 2022 näistä tunnusluvuista heikolla tasolla oli 10 eli noin 42 prosenttia.

Johtopäätökset:

Suurten kaupunkien tunnusluvuissa oli hieman muutoksia edelliseen vuoteen. Tulorahoitusta kuvaavista tunnusluvuista oli nyt 83 prosenttia hyvällä tasolla, kun vuonna 2022 näistä tunnusluvuista noin 67 prosenttia oli hyvällä tasolla. Kaikki tulorahoitusta kuvaavat tunnusluvut olivat kaupungeilla hyvällä tai tyydyttävällä tasolla. Velkaantumista kuvaavat tunnusluvut puolestaan hieman heikkenivät. Nyt yli puolet velkaantumista kuvaavista tunnusluvuista oli heikolla tasolla.

2.6 Talouden epävarmuustekijöitä

Jatkossa talouteen liittyy monia epävarmuustekijöitä, muun muassa korkotason ja inflaation kehitys, rakennusalan taantuman kesto, työllisyyskehitys, TE-palvelujen (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) siirto kunnille vuoden 2025 alusta ja sen vaikutukset kuntatalouteen sekä mahdollinen valtionosuuksien lisäleikkaus. Korkotason nousu on jo nostanut kaupungin lainanhoitokuluja ja inflaatio näkyy hintojen ja näin myös kulujen nousuna. Rakennusalan taantuminen vaikutti jo vuonna 2023 Vantaan maanmyyntituloihin, joiden kertymä jäi selvästi arvioitua pienemmäksi. Mikäli rakennusalan

taantuma jatkuu niin maanmyyntitulojen kertymät jäävät aiempaa alemmalle tasolle, joka myös vähentää tulorahoitusta. Talouden tasapainon kannalta ratkaisevaa on, miten valtionosuudet ja verotulot kehittyvät suhteessa menojen kasvuun. Vantaa asetti omassa talouden tasapainottamisohjelmassaan 2021–2025 välitavoitteeksi vuodelle 2023 vuosikatetavoitteen (112 miljoonaa euroa), joka toteutui selvästi paremmalla tasolla (noin 162 miljoonaa euroa). Välitavoitteen saavuttamiselle ratkaisevaa oli vuoden 2023 verokertymää nostaneet kertaluontoiset erät, niin sanotut verohännät. Jatkossa vuosikatetavoitteissa pysymiseen liittyy entistä enemmän epävarmuustekijöitä, jotka voivat heikentää tulorahoitusta ja aiheuttaa lisämenoja.

3 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO



Kuva: Kaupungintalo, Pekka Turtiainen

3.1 Kaupunkikonsernin sisäinen valvonta ja sisäinen tarkastus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä valtuuston hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Lautakunnat ja johtavassa asemassa olevat henkilöt vastaavat vastuulleen kuuluvan toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjausryhmä suunnittelee, koordinoi ja kehittää riskienhallintaa kaupunkikonsernin tasolla. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Kaupunkikonsernin valvontajärjestelmä ja työnjako

Kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan muodostama ulkoinen valvonta palvelee valtuuston valvonta- ja tarkastustarpeita suhteessa kunnan toimivaan johtoon ja hallintoon. Keskeistä on ulkoisen valvonnan riippumattomuus kunnan organisaatiosta ja toimivasta johdosta. Sisäinen valvonta on johdon ja hallinnon työväline sekä osa johtamisjärjestelmää. Sisäisessä valvonnassa asioita tarkastellaan organisaation ja johdon näkökulmasta. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on:

- edistää kaupunkikonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta,
- varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus,
- turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus sekä
- varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Sisäinen valvonta toteutuu muun muassa selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, sopimusten hallintana, osaamisen ylläpitämisenä ja väärinkäytösten ehkäisynä. Sisäisen valvonnan tukena kaupungin johto voi hyödyntää sisäistä tarkastusta.

Vantaan sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Yksikkö tekee kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoaa konsultointipalveluja. Tarkastuksia tehdään kaupunginjohtajan hyväksymän vuosisuunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa tehdään edellisen vuoden tarkastushavaintoihin perustuvia jälkitarkastuksia. Sisäisen tarkastuksen suorittamissa tarkastuksissa ei ole ilmennyt merkittäviä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehostamistarpeita. Kaupunkiympäristön toimialalla on havaittu puutteita hankintatoiminnassa. Suoritettujen tarkastusten osalta sisäisen valvonnan arvioidaan kaupungissa kokonaisuutena olevan keskimäärin hyvällä tasolla.

Yksiköstä saadun tiedon mukaan nykyinen viiden henkilön tarkastusresurssi on riittävä nykyisentasoisen tarkastustoiminnan toteuttamiseen. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastushavainnoistaan kerran vuodessa kaupunginhallitukselle. Kaupunginjohtajan kanssa tarkastushavaintoja tarkastellaan keskimäärin 1–3 kuukauden välein. Sisäisen tarkastuksen raportit ovat myös tarkastuskohteen ja ulkoisen valvonnan käytettävissä.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa

Vantaan kaupungin ja sen tytäryhteisöjen riskienhallinnassa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Merkittävistä riskeistä ja riskienhallinnan järjestelyistä raportoidaan osana talouden seurantaan. Sisäinen valvonta on osa hyvän johtamisen ja hallinnon periaatetta.

Yhteisön hallituksen tulee järjestää yhteisön sisäinen valvonta tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla. Tytäryhtiöissä sisäisestä valvonnasta vastaavat yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja. Kaupungin sisäisen tarkastuksen palveluyksiköllä on oikeus kaupunginjohtajan toimeksiannosta tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa. Tarkastuksia varten tytäryhteisöjen tulee antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa tietojen saamisessa.

Yhtiöiden hallitukset suorittavat sisäisen valvonnan tilaa koskevan itsearvioinnin vuosittain. Itsearviointi toteutetaan kyselyn avulla, jossa teemoina ovat ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, informaatio ja viestintä sekä seuranta. Riskienhallintasuunnitelmassa riskit on luokiteltu strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Konserniyhteisöjen näkemyksiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta selvitettiin itsearviointikyselyllä alkuvuodesta 2023. Itsearvioinnin tulosten perusteella tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila oli kokonaisuudessaan hyvällä tasolla ja kehittynyt myönteisesti vuodesta 2022.

Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava

Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava perustuu vuoden 2023 alusta voimaan tulleen ilmoittajansuojelulakiin. Laki suojaa ilmoittajaa ja estää muun muassa työnantajan vastatoimet väärinkäytösepäilystä ilmoittanutta kohtaan. Työnantaja ei voi esimerkiksi heikentää ilmoittajan palvelussuhteen ehtoja, päättää palvelussuhdetta tai kohdella muutoin ilmoittajaa kielteisesti ilmoituksen tekemisen takia. Vantaalla ilmoituskanava otettiin käyttöön huhtikuun 2023 alussa.

Kuka tahansa voi tehdä ilmoituksen väärinkäytösepäilystä. Sähköisen ilmoituskanavan ohella ilmoituksen voi tehdä myös esimerkiksi soittamalla, kirjeellä tai sähköpostilla. Ilmoitus voi olla täysin anonyymi tai ilmoittaja voi antaa yhteystietonsa. Ilmoitukset käsittelee kaupungin sisäinen tarkastus. Ilmoitukset käsitellään puolueettomasti,

riippumattomasti ja luottamuksellisesti. Väärälle taholle tulleet ilmoitukset siirretään oikealle viranomaiselle käsiteltäviksi. Lain mukaan ilmoituksen tekijälle on kerrottava kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksesta, miten asia on ratkaistu tai mihin toimenpiteisiin ilmoituksen perusteella on ryhdytty. Vuonna 2023 sähköiseen ilmoituskanavaan tuli 31 ilmoitusta. Selvitysten perusteella puolet ilmoituksista todettiin aiheettomiksi ja viisi siirrettiin toisen tahon käsiteltäviksi. Yhden ilmoituksen osalta tehtiin laajempi tarkastus, jonka seurauksena annettiin toimenpidesuosituksia.

Johtopäätökset:

Kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden valvontajärjestelmä muodostuu ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta. Ulkoinen valvonta jakautuu tarkastuslautakunnan suorittamaan arviointiin ja lakisääteiseen tilintarkastukseen. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista. Sisäisen valvonnan työvälineenä kaupungin johto voi hyödyntää sisäistä tarkastusta. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen sekä toiminnan kehittäminen ovat kaupunkikonsernin jokaisen organisaation vastuulla.

Vantaan kaupungilla sisäinen tarkastus on järjestetty omaksi viiden hengen yksiköksi. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan yksikkö on riittävä nykyisentasoisen tarkastustoiminnan toteuttamiseen. Yksikkö tekee tarkastuksia kaupunginjohtajan hyväksymän vuosisuunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa tehdään jälkitarkastuksia. Sisäisen tarkastuksen suorittamissa tarkastuksissa ei ole ilmennyt merkittäviä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehostamistarpeita. Suoritettujen tarkastusten osalta sisäisen valvonnan arvioidaan kokonaisuutena olevan keskimäärin hyvällä tasolla.

Vantaan kaupungin ja sen tytäryhteisöjen riskienhallinnassa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Merkittävistä riskeistä ja riskienhallinnan järjestelyistä raportoidaan osana talouden seurantaa. Yhtiöiden hallitukset suorittavat sisäisen valvonnan tilaa koskevan itsearvioinnin vuosittain. Alkuvuodesta 2023 suoritettun itsearviointin perusteella tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila oli kokonaisuudessaan hyvällä tasolla ja kehittynyt myönteisesti edellisestä vuodesta.

Vantaan kaupungilla on käytössä sähköinen väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava. Kuka tahansa voi ilmoittaa väärinkäytösepäilyistä sähköisen ilmoituskanavan kautta,

soittamalla, kirjeellä tai sähköpostilla. Ilmoitukset käsittelee sisäinen tarkastus. Vuonna 2023 sähköisen ilmoituskanavan kautta saapui 31 ilmoitusta. Puolet ilmoituksista todettiin aiheettomiksi ja viisi siirrettiin toisen tahon käsiteltäviksi. Yhden ilmoituksen osalta tehtiin laajempi tarkastus, jonka seurauksena annettiin toimenpidesuosituksia.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että riittävät sisäisen tarkastuksen resurssit on turvattu. Lisäksi tulee huolehtia, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkitys ja vastuu niiden toteuttamisesta tunnetaan kaikilla organisaatiotasolla. Tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen suosituksia tulee noudattaa.

3.2 Viestintä



Kuva: Kaupungintalon aula, Sanna Henriksson

Kuntalain mukaan kunnalla on velvollisuus tiedottaa toiminnastaan palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tietoa tulee antaa muun muassa kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta ja kunnassa valmistelussa olevista asioista. Kunnan on myös tiedotettava millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Lisäksi laki velvoittaa kunnan antamaan toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja

yleisessä tietoverkossa. Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

Viestinnän organisointi ja resurssit

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestinnän palveluyksikkö vastaa viestintäjohtajan johdolla kaupungin keskitetyistä viestintätehtävistä ja koko kaupungin markkinointitehtävistä, vastuualueensa kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestinnästä. Vantaan kaupungin muilla toimialoilla on omat viestintäyksikkönsä, jotka huolehtivat toimialansa viestinnästä. Viestintäjohtaja johtaa myös toimialojen viestintäyksiköiden yhteistyötä.

Viestintäyksiköiden vakituiset henkilöresurssit vuonna 2023 olivat: kaupunkistrategia ja johto 23, kasvatus ja oppiminen 6, kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi 4 sekä kaupunkiympäristö 4.

Toimialojen viestintäyksiköille kuuluu esimerkiksi omien lautakuntiensa päätöksistä ja toimialansa palveluista tiedottaminen eri viestintäkanavissa. Lisäksi esimerkiksi kaupunkiympäristön toimialalla on lukuisia lakisääteisiä maankäytön suunnittelusta rakentamiseen liittyviä viestintävelvoitteita (kaavoituskatsaukset, kaavojen ja katu- ja puistosuunnitelmien nähtävilläolot ja asianosaisille tiedottaminen). Lakisääteisistä viestintävelvoitteista huolehtivat toimialan asianomaiset palveluyksilöt itse, mutta kaupunkiympäristön viestintäyksikkö tukee yksiköitä suunnittelemalla yksikön kanssa tiedottamiseen lisänäkyvyyttä yli lakisääteisen minimin. Seuraavassa taulukossa on koottuna toimialojen viestintäyksiköiden painopistealueita vuonna 2023.

Taulukko: Toimialojen viestinnän painopistealueita 2023.

Toimiala	Painopistealueita viestinnässä 2023
Kasvatus ja oppiminen	Varhaiskasvatuksessa, peruskoulutuksessa ja toisen asteen koulutuksessa olevien lasten ja nuorten ja heidän huoltajiensa palveluviestintä.
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi	Erilaiset kulttuuritapahtumat ja -palvelut. Kuusi-järven ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo hankkeista viestiminen.
Kaupunkiympäristö	Vantaan ratikka, resurssiviisaus, kaupunkikeskustojen kehittäminen ja ajankohtaiset hankkeet.

Viestinnän koordinointi ja kehittäminen kaupunkitasolla

Viestinnän kaupunkitasoisia linjauksia ja ajankohtaisia asioita käsitellään Vantaalla viestinnän johtoryhmässä. Ryhmä asettaa viestinnän tavoitteet ja mittarit sekä seuraa ja arvioi tavoitteiden saavuttamista. Ryhmä laatii myös yhteisen viestinnän toimintasuunnitelman ja tulokortin sekä laatii kehittämisen yhteiset linjaukset. Viestintäyhteistyötä toimialojen viestintäyksiköiden välillä kehitetään edelleen. Toimialojen vuosittaisissa tulokorteissa on lisäksi toimialakohtaisia viestinnän tavoitteita. Viestinnän johtoryhmään kuuluvat viestintäjohtaja, toimialojen viestintäpäälliköt ja viestinnän palveluyksikön päällikkö.

Vuodelle 2023 asetettuja yhteisiä tavoitteita olivat maineohjelman käynnistäminen, päätösviestinnän ja monikielisen viestinnän kehittäminen, viestinnän selkeyden ja saavutettavuuden parantaminen sekä aluemarkkinointi asukkaille ja yrityksille. Lisäksi viestinnälle kuului vuonna 2023 kaupungin sitova strateginen tavoite 3.5: *Vantaan maine ja vetovoima paranee*, jonka toteutumista on tarkasteltu arviointikertomuksen kohdassa 1.1.

Kaikkien Vantaan viestijöiden yhteisissä kokouksissa käsitellään muun muassa viestinnän henkilöstöön, talouteen, kehittämiseen ja työtehtäviin liittyviä ajankohtaisia asioita. Kerran vuodessa järjestetään viestinnän henkilöstön yhteinen kehittämisspäivä.

Kaupungin viestintää yhtenäistävät viestinnän sisältöä ja ulkoasua koskevat ohjeet. Näitä ovat kriisiviestintäohje, graafinen aineisto, mediatiedoteohjeet, someohjeet ja suorien lähetyksen ohjeet. Valmisteilla on myös sisäisen viestinnän ohje.

Viestintäkanavat ja viestintäkielek

Vantaan viestintä painottuu digitaalisiin kanaviin. Tärkein palveluviestintä- ja tiedotuskanava on Vantaa.fi-sivusto. Sivustolta saa Vantaan päätöksentekoa ja asukkaiden osallistumismahdollisuuksia koskevaa tietoa ja sieltä pääsee myös seuraamaan esimerkiksi kaupunginvaltuuston kokouksia. Neljä kertaa vuodessa jaetaan vantaalaisiin talouksiin Asukaslehti, jonka voi lukea myös verkossa. Lisäksi erilaiset sosiaalisen median kanavat (Facebook, Instagram ja X) ovat hyviä välineitä osallisuuden, keskustelun ja vantaalaisten oman sisällöntuotannon osalta.

Kaupungin johtoryhmässä tehtiin 30.1.2023 viestintää koskeva kielilinjaus, jossa kaupungin viestintäkieliksi linjattiin suomi, ruotsi ja englanti. Terveystta ja turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa on käytössä lisäksi viisi suurinta kieltä (arabia, dari, somali, viro ja venäjä). Vantaa.fi-sivustolle on alettu kääntää sisältöä myös selkosuomeksi ja tavoitteena on saada pääosa sisällöstä käännettyä selkosuomelle.

Kriisiviestintä ja viranomaisyhteistyö

Kaupungin kriisiviestintäohjeistus päivitettiin vuonna 2022. Päivitetyssä ohjeessa määritellään kaupungin kriisiviestinnän vastuut ja toimintamalli. Kaikilla toimialoilla on ohjetta täydentävä toimialatasoinen kriisiviestinnän ohjeistus. Viestinnässä on nyt käytössä muun muassa häiriötilanneluokitus ja niihin rakennetut toimintamallit.

Viestintää häiriö-/kriisitilanteessa harjoitellaan säännöllisesti eri viranomaisten kanssa. Kaupungin viestinnällä on suorat yhteydet esimerkiksi alueen pelastuslaitokseen, Itä-Uudenmaan poliisiin sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Myös valtakunnan mediaa, sidosryhmiä ja somekanavia voidaan hyödyntää kriisiviestinnässä.

Markkinointiviestintä ja mediasuhteet

Kaupungin markkinointia tehdään eri kanavissa ja omien kanavien lisäksi käytetään myös muita mediakanavia. Markkinointia suunnataan sekä asukkaille että yrityksille ja markkinointikanavilta on ohjaus Vantaan kampanjasivustolle [Vantaudu aitoudelle](#) |

[Vantaa](#). Sivustolle on laajasti koottu tietoa Vantaasta esimerkiksi asumiseen, koulutusmahdollisuuksiin, yrityksille tarjottaviin palveluihin, ympäristöön, tapahtumiin ja avoimiin työpaikkoihin liittyen. Kaikki Vantaan kaupunkikeskukset ovat myös erikseen esillä kampanjasivulla. Sivulta pääsee katsomaan kaupunkikeskuksille luotuja omia keskustaprofiileja, joissa korostuvat alueiden erityispiirteet. Vuoden 2023 erityisinä teemoina sivustolla ovat luonnon monimuotoisuus, vastuullisuus, vihreät arvot ja hiili-neutraalisuus. Markkinoinnilla on näin vahva yhteys kaupunkistrategiaan, jonka strategiaan painopisteisiin kyseiset teemat liittyvät.

Kansainvälinen markkinointi on koronan jälkeen käynnistetty uudelleen. Kansainväliseen markkinointiin on laadittu Invest in Vantaa -markkinointisuunnitelma yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja elinkeinopalvelujen palveluyksikön kanssa. Invest in Vantaa -sisällöt on tuotu osaksi [Business Vantaa](#)-sivustoa, joka on kaupungin elinkeinopalveluiden, Yritysvantaan, Vantaan Yrittäjien ja Helsingin Seudun Kauppakamarin toimijoiden verkosto yrittäjien tueksi. Kansainvälistä markkinointia tehdään myös osallistumalla kansainvälisiin messuihin ja konferensseihin.

Kaupungin viestinnän mediasuhteet ovat tiiviit etenkin paikallismedioiden kanssa, joille tarjotaan viikoittain uutisaiheita ja kuulumisia. Muita yhteisiä tapaamisia paikallismedioiden kanssa ovat esimerkiksi kaupunginjohtajan mediatapaamiset ja talousarvioesitys, strategiainfot ja ajankohtaiset tiedotustilaisuudet. Yksi yhteistyömuoto on mediaseurantatiedotteet, joilla seurataan eri aihealueiden ympärillä Vantaan näkyvyyttä.

Asiakaspalaute, medianäkyvyys ja kehittämiskohteita

Asiakaspalautetta ja samalla tietoa viestinnän eri välineiden käytöstä kerätään kyselyillä ja sitä saadaan myös virallisesta palautekanavasta: [Oma Vantaa -Vantaan kaupungin sähköinen asiointipalvelu](#) ja lisäksi sosiaalisen median kautta tulee päivittäin erilaista palautetta. Vantaa.fi-sivuston käyttäjäkyselyssä syksyllä 2022 oli 73 prosenttia vastaajista löytänyt hakemansa sivustolta, 14 prosenttia ei ollut löytänyt ja 13 prosenttia vastaajista ei ollut hakenut mitään erityistä. Sivuja on kehitetty saadun palautteen perusteella. Syksyn 2023 kuntien verkkosivujen kyselyssä Vantaan tulos 7,74/10 oli sen kaikkien aikojen paras. Analytiikkatyökalut osoittavat myös hakukoneoptimoinnin parantuneen, eli toivotut sisällöt löytyvät entistä paremmin. Vuonna

2022 tehdyssä Vantaan asukaslehteä koskevassa verkkokyselyssä 84 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä printtilehden julkaisuun. Vuonna 2022 tuli sosiaalisen median pääkanaviin yli 20 000 palauteviestiä.

Vuoden 2023 keväällä Vantaan medianäkyvyyttä ja Vantaan sosiaalisen median kanavien käyttöä nosti voimakkaasti euroviisuartisti Käärijän suosio. Toukokuussa 2023 euroviisujen loppukilpailuviikolla (loppukilpailu oli 14.5.2023) Vantaan näkyvyys kasvoi 1 591 prosenttia kaikissa mediamittareissa. Vantaan sosiaalisen median selaukset lisääntyivät 1,6 miljoonalla kerralla edelliseen kuukauteen ja myös Vantaan sosiaalisen median pääkanavien videokatseluissa ja klikkauksissa oli selvä nousu.



Kuva: Kulttuurigaala, Sakari Manninen

Viestinnän kehittämiskohteeksi on valittu viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuuden lisääminen. Analytiikan avulla tuotetaan entistä enemmän sisältöä, jota seuraajat haluavat saada. Lisäksi sisältöjä visualisoidaan entistä enemmän, erityisesti talousviestintää. Päätösviestintää kehitetään kaupunkilaisia kiinnostavammaksi ja helposti ymmärrettäväksi. Vantaa.fi-sivuston kehityskohteina on tietojen entistä parempi löytäminen sekä palveluviestinnän selkeys ja oikeellisuus. Sisäisessä viestinnässä haasteena on laaja organisaatio ja eri verkoissa toimiminen (Eduvantaa ja hallinnon verkko). Yhteisten tärkeiden asioiden löytäminen on myös välillä haasteellista. Kau-

pungin Intran-sivuja pyritään selkeyttämään ja viestintä on myös aloittanut yhteistyössä Haaga-Helian ammattikorkeakoulun kanssa sisäisen viestinnän pelisääntöjen luomisen palvelumuotoilun keinoin.

Ajankohtaiset asiat

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Hyvinvointialueen ja kaupungin viestinnän yhteiset tapaamiset aloitettiin syksyllä 2023. Hyvinvointialueen kanssa on käyty läpi kriisiviestintään liittyvä ohjeistus ja sovittu toimintatavoista kriisiviestintätilanteissa. Vantaan asukaslehteen tarjotaan tilaa hyvinvointialuetta koskeville uutisille.

Viestintä on valmistelemassa pitkäaikaisen ja kokonaisvaltaisen Vantaan maineohjelman käynnistämistä Vantaan maineen kohottamiseksi ja palauttamiseksi. Viestintä 2030 -maineohjelman tavoitteena on Vantaan luottamuksen ja vetovoiman pitkäaikainen kehittäminen ja se ohjaa koko kaupungin viestinnän suunnittelua ja toteutusta. Oheisessa taulukossa on koottuna ohjelman fokusalueet ja kärkiteemat.

Taulukko: Viestintä 2030 -ohjelma, fokusalueet ja kärkiteemat.

Viestinnän fokusalueet	Fokusalueisiin liittyvät kärkiteemat
Ympäristö ja turvallisuus	Vehreä ja viihtyisä Vantaa
Taloudellinen elinvoima	Kestävemmän tulevaisuuden edelläkävijä
Yhteisö hyvinvoivat asukkaat	Rikkaan ja sujuvan arjen Vantaa

Pääkohderyhmänä ovat media, asukkaat ja henkilöstö. Tarkoitus on linkittää yksittäiset viestinnän toimet kärkiteemoihin ja saada rakennettua vastaanottajille yhtenäinen ja todenmukainen kuva kaupungista.

Johtopäätökset:

Vantaan viestintä toimii osittain hajautetulla mallilla, jossa kaupunginjohtajan alaisuudessa toimiva viestinnän palveluyksikkö vastaa kaupungin keskitetyistä viestintätehtävistä ja koko kaupungin markkinointitehtävistä ja vastuualueensa ja kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta. Toimialoilla on omat viestintäyksikkönsä, jotka vastaavat kyseiseen toimialaan liittyvästä viestinnästä. Kaupungin viestinnälle on asetettu yhteisiä tavoitteita. Kaupungin viestintää yhtenäistetään yhteisesti laadituilla viestintää ja

sen kehittämistä koskevilla suunnitelmilla, linjauksilla ja pelisäännöillä. Toimialojen välistä viestintäyhteistyötä kehitetään jatkuvasti.

Viestintä painottuu yhä enemmän digitaalisiin kanaviin. Tärkein kanava on Vantaa.fi-palvelusivusto. Lisäksi sosiaalisen median eri kanavat ovat yhä tärkeämpiä välineitä osallisuuden, keskustelun ja myös palautteen osalta. Kaupungin viestintäkielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Lisäksi käytetään selkosuomea. Terveyttä ja turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa kielivalikoimaa täydennetään viidellä suurella kielellä (arabia, dari, somali, viro ja venäjä). Vantaa.fi-sivustoa kehitetään palautteen perusteella jatkuvasti.

Koronakriisin aikana saatuja kokemuksia hyödynnettiin, kun kaupungin kriisiviestintä-ohjeistus päivitettiin vuonna 2022. Päivitetyssä ohjeessa määritellään kaupungin kriisiviestinnän vastuut ja toimintamalli. Kaikilla toimialoilla on ohjetta täydentävä toimialatasoinen kriisiviestinnän ohjeistus. Viestintää häiriö- tai kriisitilanteissa harjoitellaan myös säännöllisesti eri viranomaisien kanssa.

Viestinnällä on tärkeä rooli paitsi tiedon jakamisessa, myös kaupunkistrategian arvojen ja tavoitteiden välittäjänä sekä kaupungin maineen ja vetovoimaisuuden edistäjänä. Viestinnässä haetaan jatkuvasti keinoja vaikuttaa kaupungin maineen ja vetovoiman parantamiseen. Vuonna 2023 on valmisteltu maineohjelmaa, Viestintä 2030, jolla ohjataan Vantaan maineen ja vetovoiman kannalta vaikuttavan viestinnän suunnittelua ja toteutusta.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa viestinnän olevan tärkeässä roolissa kaupunkikuvan välittämisessä, kaupungin toiminnan läpinäkyvyyden varmistamisessa ja kriisiviestinnän osalta kansalaisten turvallisuuden varmistajana. Erilaiset viestinnän saavutettavuutta parantavat kehittämistoimet ovat hyvin kannatettavia ja erityisesti kriisiviestinnän saavutettavuuden kehittäminen on jatkossakin tärkeää.

Kaupungin maineen ja vetovoiman lisäämiseen tähtäävää maineohjelmaa lautakunta pitää hyvänä viestinnällisenä keinona Vantaan maineen vahvistamisessa. Lautakunta suosittelee jatkossakin etsimään erilaisia keinoja nostaa esille Vantaan vahvuuksia.

3.3 Konserniohjaus ja konsernin johtaminen

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluu emokaupungin lisäksi noin 40 yhteisöä. Kaupunkikonsernin suurimmat tytäryhtiöt ovat Vantaan Energia Oy, VAV Yhtymä Oy, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VTK Kiinteistöt Oy ja Mercuria kauppaoppilaitos Oy.

Kaupunkistrategian 2022–2025 mukaan kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuuden on oltava tarkoituksenmukainen eli kaupungin palvelutuotantoa tukeva ja taloudellisesti järkevä. Lähtökohtana on tytäryhtiöiden lukumäärän vähentäminen toimintoja keskittämällä. Uusia konserniyhtiöitä perustetaan vain, jos toimintaa ei voida keskitellä jo olemassa oleviin yhtiöihin. Yhteisöistä irtaannutetaan siten, että kaupungin tekemät sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille. Kaupunki ei omista tai hanki omistuksia, jotka heikentävät tai vääristävät markkinoita.

Omistajaohjauksen kokonaisuus Vantaalla

Omistajaohjauksen lähtökohtina toimivat kaupunkistrategia, konserniohje, omistajapoliittiset kaupungin yleiset ja yhtiökohtaiset linjaukset sekä hyvää hallintoa ja johtamista koskeva ohje. Omistajaohjauksen toteutuminen käytännössä edellyttää, että konserniyhteisöt noudattavat lainsäädäntöä ja konserniohjeistusta sekä toimivat vastuullisesti (taloudellinen-, sosiaalinen- ja ympäristövastuu). Suurimpien tytäryhtiöiden tuli laatia vuoden 2023 aikana vastuullisuusohjelma, jossa huomioidaan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, resurssiviisauden tiekartta ja kaupungin hiilineutraalisuustavoite. Merkittävä omistajaohjauksen väline ovat kaupunginhallituksen konsernijaoston antamat ennakkosuostumukset. Kaupunkikonserniin kuuluvan tytäryhteisön on hankittava kaupungin kanta eli ennakkosuostumus ennen merkittävästä asiasta päättämistä.

Omistajaohjauksella kaupunki pyrkii ohjaamaan yhtiöitä siten, että niiden toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja sen konsernijaosto, kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, henkilöstö- ja konsernijohtaja sekä rahoitusjohtaja. Ohjausta

toteutetaan muun muassa kaupungin talousarviossa asetetuilla toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla, konserniohjeistuksella sekä aktiivisella vuoropuhelulla kaupungin ja yhtiöiden välillä.

Valtuuston asettamia tavoitteita on yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu. Tavoitteena on, että omistajaohjaus ja raportointi olisivat aiempaa selkeämpiä ja ennakoitavampia konserniyhtiöiden näkökulmasta. Suurten yhtiöiden talousarviotavoitteet liittyvät talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen. Konserniyhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta muun muassa osavuositarkastusten yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Kaupungin tytäryhteisön hallituskokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa on määritelty kunkin tytäryhtiön hallitukselle asetetut erityiset osaamisvaatimukset. Konsernijaosto seuraa konserniyhteisöjen hallitusten kokonaisasiantuntemusta säännöllisesti toteutettavien itsearviointien avulla. Kaupunki on panostanut tytäryhteisöjen hallitusjäsenten koulutukseen.

Hyvinvointialueuudistus ja hallitusohjelman sidosyksikkösääntelyn kehittäminen

Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut merkittävästi konserniomistusten kokonaisuuteen. Kaupunkistrategian mukaan omistusten kokonaisuutta arvioidaan jatkossa siten, että se on kaupungin jäljellejäänyttä palvelutuotantoa tukeva. Konsernirakennetta kehitetään konsernijaoston hyväksymän konserniomistusten kokonaissuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmaan sisältyy konserniyhtiöiden myyntejä sekä muita yhtiöjärjestelyjä.

Julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden käyttö on yleistynyt kunnissa ja uusilla hyvinvointialueilla. Sidosyksikköyhtiöt ovat parhaimmillaan joustava ja tehokas tapa toteuttaa hankintoja. Sidosyksikköhankinta saattaa muodostua ongelmaksi silloin, kun julkisen sektorin toimija toimii markkinoilla kilpaillen yrittäjäriskillä toimivien yritysten kanssa. Hallitusohjelmalla pyritään parantamaan julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistamaan alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla mahdollisuuksia tuottaa sidosyksiköissä sellaisia tukipalveluja, joissa on olemassa toimivat

markkinat. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palvelut. Sidosyksikköhankintojen rajoittamiseksi on esitetty muun muassa kymmenen prosentin vähimmäisomistusta sidosyksikköaseman saavuttamiseksi. Lisäksi lainsäädäntöä on tarkoitus tiukentaa siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi. Valtiovarainministeriö laatii asiasta tarkemman selvityksen vuoden 2024 aikana. Pääkaupunki-seudun kaupungit valmistautuvat osallistumaan selvityksen valmisteluun.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluu emokaupungin lisäksi noin 40 yhteisöä. Kaupunkikonsernin suurimmat tytäryhtiöt ovat Vantaan Energia Oy, VAV Yhtymä Oy, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VTK Kiinteistöt Oy ja Mercuria kauppaoppilaitos Oy. Kaupunkikonsernin omistusten on tuettava kaupungin palvelutuotantoa. Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut merkittävästi konserniomistusten kokonaisuuteen. Lähtökohtana on toimintojen keskittämisen myötä tytäryhtiöiden lukumäärän vähentäminen.

Konserniyhtiöitä pyritään ohjaamaan siten, että niiden toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Ohjauskeinoina ovat muun muassa kaupungin talousarviossa asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Vantaan kaupunki omistajana edellyttää, että tytäryhtiöt toimivat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Suurimpien tytäryhteisöjen tulee vastuullisuusohjelmissaan ottaa huomioon kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, resurssiviisauden tiekartta ja kaupungin hiili-neutraalisuustavoite.

Julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden käyttö on yleistynyt. Parhaimmillaan ne ovat joustava ja tehokas tapa tehdä hankintoja. Sidosyksiköiden käyttö saattaa olla ongelmallista silloin, kun julkisen sektorin toimija toimii markkinoilla kilpaillen yrittäjäriskillä toimivien yritysten kanssa. Hallitusohjelmassa pyritään vahvistamaan alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla mahdollisuuksia tuottaa palveluja sidosyksiköissä sellaisissa palveluissa, joissa on olemassa toimivat markkinat.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että konsernirakennetta tarkastellaan ja sitä muokataan tarvittaessa, jotta se olisi mahdollisimman tarkoituksenmukainen kaupungin palvelutuotannon näkökulmasta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä kaupungin aktiivista edunvalvontaa hallitusohjelman jatkoselvitysten yhteydessä, muun muassa sidosyksikkösääntelyä kehitettäessä.

3.4 Investointisuunnittelun prosessi

Arvioinnin aiheena oli investointiohjelman laatimisprosessi. Arviointi painottui toimitilainvestointeihin.

Palveluverkkosuunnittelu

Kaupungin palveluverkkosuunnitelmassa käsitellään kaupungin asukkaille tarjoamia palveluja ja niiden palveluverkkoa. Samalla ennakoidaan palvelujen palveluverkon tarvitsemien tonttien kaavoitusta ja luovutusta pidemmällä aikavälillä. Palveluverkkosuunnitelmalla pohjustetaan tulevien vuosien toimitilaohjelmaa ja sen linjaukset ohjaavat myös yksittäisiä palveluverkon kehittämishankkeita. Vantaan kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma on laadittu vuosille 2022–2031 ja se tarkistetaan valtuustokausittain.

Palveluverkkosuunnitelman lähtökohtana ovat erilaiset maankäytölliset näkökulmat, kuten Vantaan yleiskaava 2020, Helsingin seudun MAL-tavoitteet² ja asemakaavoituksen ohjelma. Lisäksi palveluverkkosuunnittelua ohjaavat kaupungin strategia, strategiaa toteuttavat strategiset linjaukset ja ohjelmat sekä valtuustosopimuksen talous- ja strategialinjaukset. Toimialojen palvelutarpeen arviointia ohjaavat lisäksi lainsäädäntö ja erilaiset palvelutarpeeseen vaikuttavat tekijät, kuten esimerkiksi väestöennuste. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella tarkastellaan palvelujen järjestämistapoja sekä toimitilojen riittävyyttä ja soveltuvuutta palvelutuotantoon. Toimialat tekevät toimitilatarve-esitykset palveluverkkosuunnitelmaan tältä pohjalta.

² Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset ovat sopimuksia, jotka valtio solmii suurimpien kaupunkiseutujen kanssa. Sopimukset vahvistavat seudun kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion välistä yhteistyötä.

Palveluverkkosuunnitelman laadintaa koordinoi talouden ja strategian palvelualue talous- ja strategiajohtajan johdolla. Palveluverkkosuunnitelman valmistelussa ovat mukana kaikki kaupungin toimialat. Myös asukkaita osallistetaan palveluverkkosuunnitteluun asukaskyselyllä palvelujen saatavuudesta. Oheisessa kaaviossa on esitetty palveluverkkosuunnitelman laadinnan vaiheet ja eri vaiheisiin osallistuvat toimijat.

Kaavio: Palveluverkkosuunnitelman prosessi.

Valmistelutyö	Luonnosten käsittely	Päätöksenteko
• Taloussuunnittelu, koordinointi ja taustatiedon koonti • Suunnitelman valmistelu toimialojen asiantuntijoiden kanssa kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun työryhmässä • Toimialojen johtoryhmät • Kaupungin hankejohtoryhmä toimii suunnitelman laadinnan ohjausryhmänä • Kuntalaisten osallistaminen: asiakaskysely palvelujen saavutettavuudesta.	• Vaikuttamistoimielimet • Yhteistoimintaryhmä • Valtuuston iltakoulu (Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman luonnos) • Valtuustoseminaari, ryhmätyöt • Kaupungin johtoryhmä • Kaupunginhallituksen iltakoulu (seminaarin ja kaupungin johtoryhmän palautteet sisällytettynä)	• Palveluverkkosuunnitelma lausunnolle lautakuntiin • Kaupunginhallitus • Kaupunginvaltuusto

Toimitilainvestointien suunnittelu kaupunkitasolla

Toimitilainvestointien suunnittelu on monivaiheinen prosessi, jota on kuvattu alla olevassa kaaviossa.

Kaavio: Kaupunkitasoisen toimitilainvestointisuunnittelun prosessi.



Vaiheet 1–5: Toimialojen palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt palvelu- ja toimitilatarpeet tarkennetaan vuosittain talousarvion ja taloussuunnitelman investointiosan valmistelun yhteydessä havaittujen palvelu- ja toiminnallisten muutostarpeiden perusteella. Toimitilajohtaminen pyytää toimialoja päivittämään hyväksytyn toimitilainvestointiohjelman tiedot ja arvioimaan toimitilatarpeensa. Toimialojen toimitilatarve-esitykset kootaan yhteen ja arvioidaan esitykset suhteessa talouden raameihin. Luonnos toimialojen investointiesityksestä tuodaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnittelun workshop käsittelyyn. Workshopeissa eli työpajoissa ovat mukana toimialojen palveluverkkosuunnittelusta vastaavat henkilöt, jolloin voidaan toimialojen kesken myös miettiä esimerkiksi tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksia uusissa tilaratkaisuissa. Toimitilajohtaminen valmistelee muutostarve-esitykset kaupunkitasoisen investointiryhmän eli hankejohtoryhmän käsiteltäväksi. Hankejohtoryhmässä käsitellään toimitilajohtamisen valmistelemat toimitilainvestointiesitykset, priorisoidaan hankkeet ja sovitetaan ne kaupunginhallituksen päättämään talousarviokehykseen ja päätetään hankkeiden rahoitustavasta.

Vaiheet 6–11: Lautakuntakäsittelyn ja talousarvioesityksen jälkeen valmistellaan hankejohtoryhmässä kaupunginjohtajan esitys kaupunkitasoisesta talousarvion toimilainvestointikokonaisuudesta. Kaupunginjohtajan esitys käsitellään kaupunginhallituksessa ja päätöksenteko investointiesityksestä tehdään kaupunginvaltuustossa osana talousarvio- ja taloussuunnitelmakäsittelyä. Talousarvioon hyväksyttyjen toimilainvestointien työohjelma hyväksytään kaupunkitilalautakunnassa. Toimialojen toimitilainvestointien tarveselvitykset hyväksytään toimialojen lautakunnissa ja kaupunkitilalautakunta hyväksyy tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat suunnittelun lähtökohdaksi.

Johtopäätökset:

Toimitilojen investointisuunnittelu on Vantaalla kytketty osaksi palveluverkkosuunnittelua. Palveluverkkosuunnittelussa pyritään ennakoimaan erilaisten maankäytöllisten ratkaisujen, kaupungin omien linjausten ja erilaisten taustatekijöiden muutosten (esimerkiksi väestönmuutos ja lakimuutokset) vaikutukset tulevaisuuden palvelutarpeeseen ja suunnittelemaan palveluverkkoa ja toimitilakokonaisuutta ja niiden rakentamista niin, että pystytään ennakoituihin muutoksiin parhaiten vastaamaan. Vaikka palveluverkkosuunnitelma laaditaan kymmeneksi vuodeksi, palveluverkkoa tarkastellaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus ottaa toimitilojen investointisuunnittelussa huomioon palvelutarpeiden ja tilatarpeiden äkillisetkin muutokset.

4 KASVATUS JA OPPIMINEN



Kuva: Joel Haapamäki

4.1 Ammatillinen koulutus, Vantaan ammattiopisto Varia

Vantaan ammattiopisto Varia tarjoaa laajasti ammatillista perus-, lisä- ja täydennyskoulutusta. Koulutus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa. Laaja oppilaitosyhteistyöverkosto mahdollistaa räätälöityjen ja joustavien koulutusratkaisujen tarjoamisen. Tarpeen mukaan kehitetään uusia koulutussisältöjä ja tutkinnon osia yhdessä oppilaitoskumppanien ja yritysten kanssa. Varia vastaa osaltaan siitä, että kaikille vantaalaisille perusopetuksen päättäneille on opiskelupaikka ja että tutkinnon suorittaneet työllistyvät. Variassa tuetaan opiskelijoiden sujuvia siirtymiä työpaikoille koulutus- ja oppisopimuksella ja sitä kautta työllistymistä valmistumisen jälkeen. Vuonna 2024 Variaan rekrytoidaan työelämäkoordinaattori tehostamaan valmistuvien työllistymistä, edistämään oppisopimuskoulutusta, vahvistamaan koulutustarpeiden ennakointia sekä tukemaan työelämäyhteistyötä. Ammatillisen koulutuksen ja työelämän välinen yhteys vahvistuu entisestään, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuonna 2025.

Henkilöstö

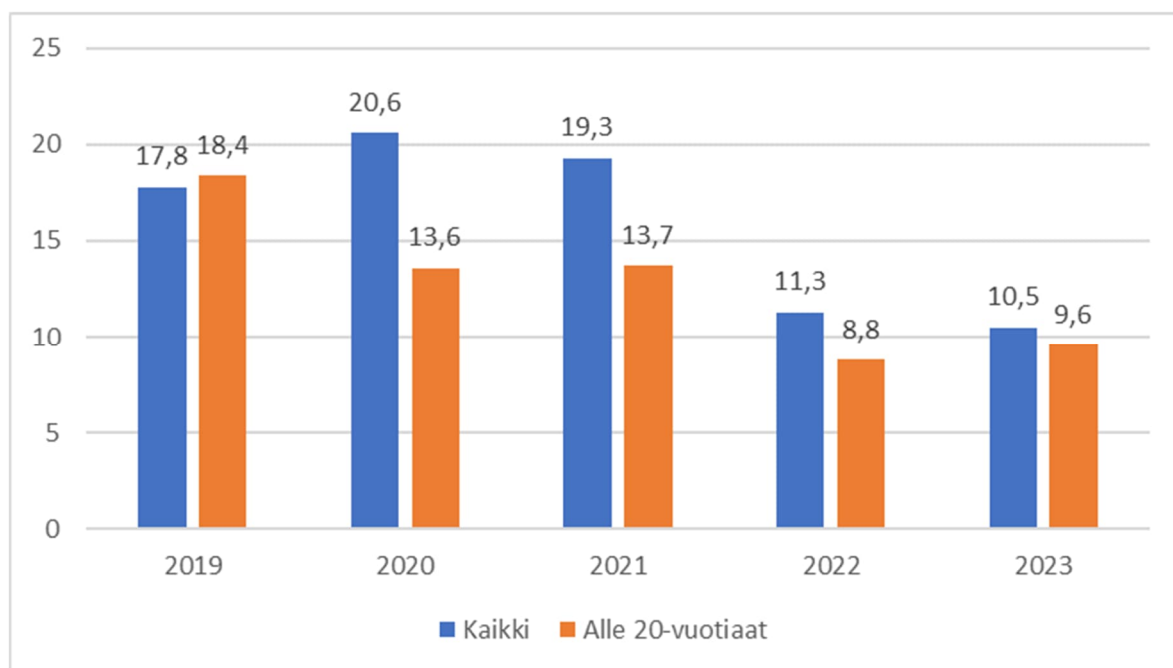
Vuonna 2023 henkilöstömäärä oli noin 400, josta pääosa opetushenkilöstöä. Vakanssien täyttöaste oli 88 prosenttia. Opetushenkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Muunkielisten opiskelijoiden osuus oli lokakuussa 2023 noin 38 prosenttia. Henkilöstön saatavuus on ollut kasvun esteenä erityisesti tekniikan ja logistiikan aloilla. Pätevien opettajien puuttuminen estää osin työelämän koulutustarpeisiin ja opiskelijoiden toiveisiin vastaamisen. Puuttuvan pätevyyden voi saavuttaa myös työssä tai työn ohella.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella sekä kahdesti vuodessa Varian omalla minikyselyllä. Tuloksia käsitellään henkilöstön kanssa vuorovaikutteisesti. Tiimien välisiä tuloseroja pyritään kaventamaan keskusteluihin ja jakamalla hyviä käytäntöjä. Työtyytyväisyyden ja tiimitoiminnan kehittämiseen on tarjottu myös työnohjauksellista tukea. Oppilaitoksissa testataan työhyvinvointia ja työkykyä edistävää henkilöstön hyvinvointivalmennusta tarjoamalla esimerkiksi liikunta- ja harrastusetuja, hyvinvointiaiheista koulutusta sekä edistämällä työmatkaliikkumista.

Opintojen keskeyttäminen

Vantaalla vuosina 2019–2022 toteutetut kehittämistoimet, esimerkiksi keskeyttämisen riskeihin puuttuminen ja mielen hyvinvoinnin tukeminen, ovat pienentäneet ammatillisen koulutuksen opintojen keskeyttämistä. Alla olevassa kuviossa on kuvattu keskeyttämisprosentin kehitystä vuosina 2019–2023. Suurimpia keskeyttämissyitä vuonna 2023 ovat olleet muun muassa henkilökohtaiset syyt, oppilaitoksen vaihto ja työskentelyn aloittaminen. Keskeyttämisprosentin laskutapaa on muutettu vuodesta 2022 alkaen siten, että laskennassa huomioidaan kaikki opiskelupäivät eli virtauma. Variassa jatketaan edelleen opintojen keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävää työtä hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

Kuvio: Opintojen keskeyttämisprosentin kehitys vuosina 2019–2023.



Oppivelvollisuuden laajentuminen

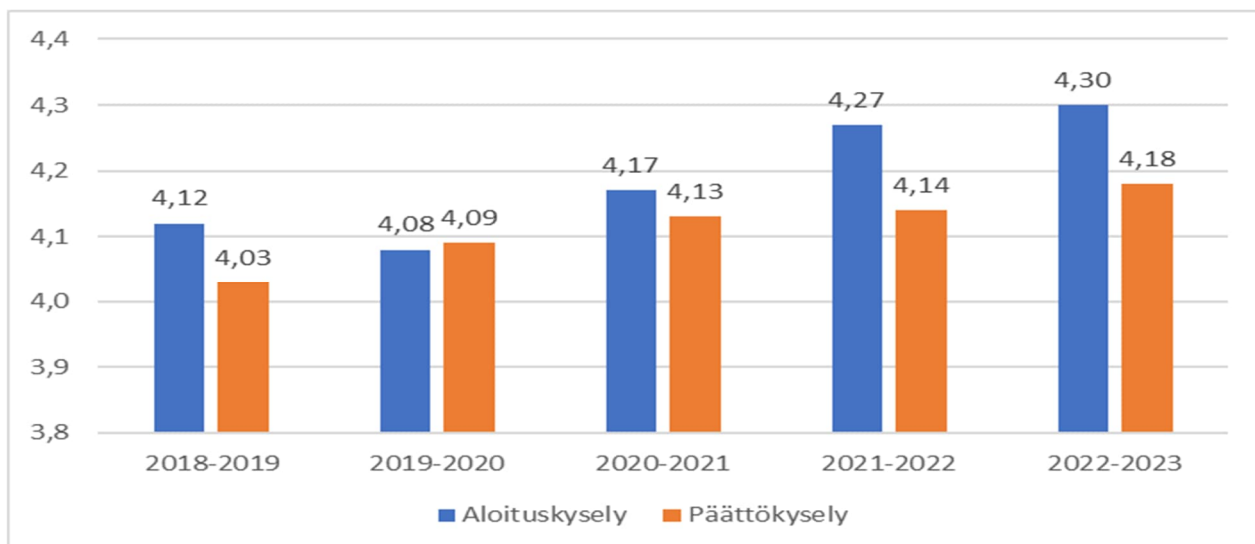
Elokuusta 2021 alkaen oppivelvollisuus päättyy 18 ikävuoteen tai tutkinnon suorittamiseen. Oppivelvollisuus suoritetaan perusopetuksen jälkeen pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksessa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Vantaa on toteuttanut jo pitkään koulutustakuuta, jossa kaikille peruskoulun päättävälle on tarjottu opiskelupaikka. Näin ollen oppivelvollisuuden laajentuminen ei tuonut suurtakaan muutosta aiempaan toimintaan. Vuonna 2023 on kehitetty oppivelvollisuuden laajentumista koskevia käytänteitä sekä tutkintoon valmentavan koulutuksen sisältöjä ja toimintamalleja. Yhteistyössä lukioiden kanssa Varian opiskelijoille kehitetään joustavia mahdollisuuksia opintojen suorittamiseen yli oppilaitosrajojen.

Opiskelija- ja työelämäpalaute

Opiskelijapalautetta kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhdessä toteuttamilla valtakunnallisilla aloitus- ja päättökyselyillä. Aloituskyselyn kysymykset liittyvät opintojen aloitukseen, henkilökohtaistamiseen ja opiskeluilmapiiriin. Päättökyselyn kysymykset koskevat opintojen henkilökohtaistamista, osaamisen hankkimista, näyttöjen järjestämistä, hyvinvointia ja koulutuksen vaikuttavuutta. Valtakunnallinen opiskelijapalautekysely otettiin käyttöön heinäkuussa 2018. Alla ole-

vassa kuviossa on kuvattu aloitus- ja päättökyselytulosten kehitys lukuvuosiaikasarjana asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Lisäksi Varian sisäistä opiskelijapalautetta kerätään kahdesti vuodessa.

Kuvio: Aloitus- ja päättökyselypalautteiden kehitys lukuvuosiaikasarjana.



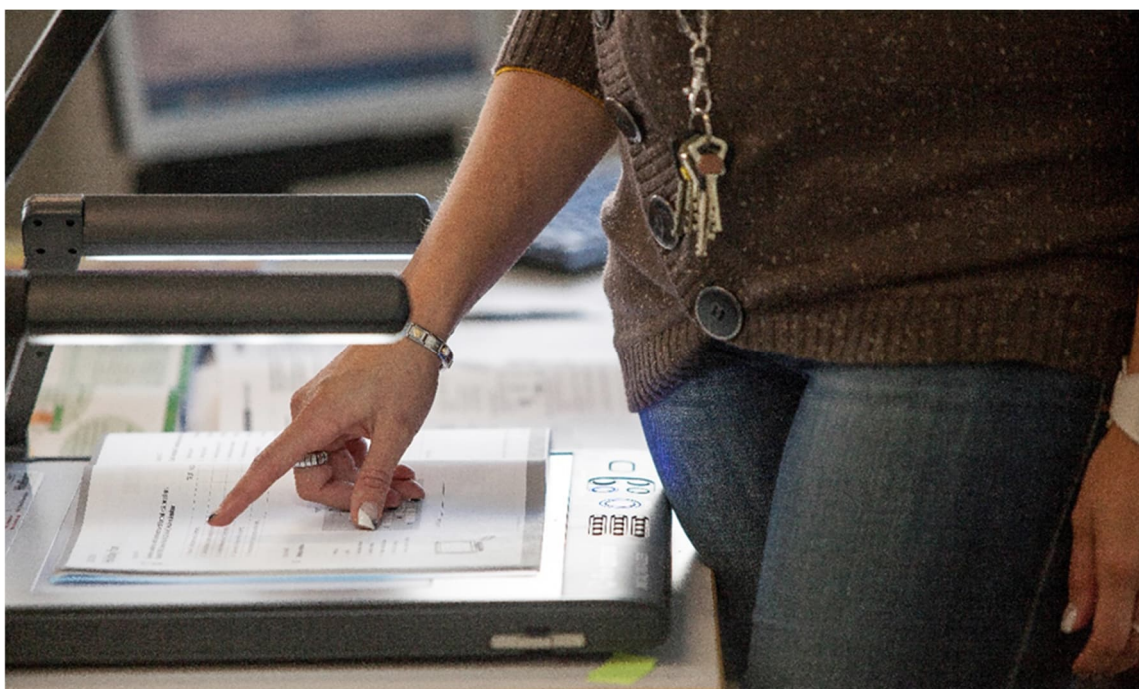
Työelämäpalautetta kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhteisillä työelämäpalautekyselyillä. Kyselyt kartoittavat työelämän edustajien kokemuksia ja tyytyväisyyttä ammatillisten oppilaitosten toimintaan ja tapoihin järjestää koulutusta yhteistyössä työelämän kanssa. Kysymykset liittyvät arjen kumppanuuteen, oppilaitoksen toiminnan asiakaslähtöisyyteen, sopimusten laadintaprosessiin sekä ohjaukseen ja tukeen, jota oppilaitos tarjoaa työpaikoille. Työpaikkaohjaajakysely lähetetään nimetylle vastuulliselle työpaikkaohjaajalle työelämäjakson päättyessä. Kyselyissä ei arvioida opiskelijaa. Työpaikkaohjaajakyselyssä Vantaan kaupungin ammatillinen koulutus sai keskiarvoksi 4,26 asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Työpaikkaohjaajakysely otettiin käyttöön heinäkuussa 2021.

Työpaikkakyselyssä Vantaan kaupungin ammatillinen koulutus sai keskiarvoksi 3,95 asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Työpaikkakysely lähetetään työpaikan oppilaitosyhteistyöstä vastaaville henkilöille kaksi kertaa vuodessa. Työpaikkakysely otettiin käyttöön tammikuussa 2022.

Opiskelijoiden hyvinvointi ja sen tukeminen

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella Vantaan ammatillisessa koulutuksessa tytöt kokevat poikia enemmän koulu-uupumusta (tytöt: 14,3 prosenttia, pojat: 6,1 prosenttia), yksinäisyyttä (tytöt: 27 prosenttia, pojat: 10,5 prosenttia), ahdistuneisuutta (tytöt: 31,8 prosenttia, pojat: 8,1 prosenttia) ja seksuaalista häirintää (tytöt: 5,1 prosenttia, pojat: 1,9 prosenttia). Tyttöillä on myös poikia enemmän luvattomia poissaoloja. Poikien kohdalla kokemukset kiusaamisesta (pojat: 2,9 prosenttia, tytöt: 1,1 prosenttia) ja fyysisestä uhkasta (pojat: 21,5 prosenttia, tytöt: 14,2 prosenttia) ovat tyttöjä yleisempiä. Ammatillisen koulutuksen alhaisen vastausprosentin takia tulokset ovat ainoastaan suuntaa antavia. Variasta saadun tiedon mukaan suurimmalla osalla Varian opiskelijoista menee hyvin. Hyvinvointi on kuitenkin jakautunut voimakkaasti. Osalla menee erinomaisesti ja osalla on haasteita laajemminkin elämän eri osa-alueilla, ei ainoastaan opiskelussa.

Varian kaikissa toimipisteissä tarjotaan laajasti oppimisen tuen palveluja. Opintoihin antavat ohjausta ja tukea ohjauspajat, erityisopettajat, työnohjaajat, opinto-ohjaajat ja vastuupettajat. Tukea voi saada myös oppilaitoksen nuorisotyöntekijältä tai oppilaitosdiakonilta tai -papilta. Lisäksi tarjolla on tavanomaisten opiskeluhuollon palvelujen ohella psykiatrisen sairaanhoitajan ja tukibotin palvelut. Tarvittaessa opiskeluvalmiuksia tuetaan lisäopinnoilla.



Kuva: Sakari Manninen

Opiskeluhuollon tarve ja resurssit

Hyvinvointialueuudistuksessa opiskeluhuollon palvelut siirtyivät osaksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta. Uudistus ei ole vaikuttanut arjen tasolla yhteistyöhön. Palvelut ovat edelleen saatavissa oppilaitosten yhteydessä. Uusien toimintamallien luominen on kuitenkin vielä osittain kesken.

Variassa opiskelee vuosittain noin 4 500 opiskelijaa, joista 40 prosenttia oppivelvollisuusikäisiä ja 60 prosenttia aikuisia. Variassa on arvioitu opiskeluhuollon palvelutarvetta suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Arvioinnissa on otettu huomioon opiskelijoiden määrä toimipisteittäin, toimintaympäristön erityispiirteet, kuten erityistä tukea tarvitsevien ja S2-opiskelijoiden määrät. Varian arvioima opiskeluhuollon palvelujen kokonaistarve on kaikissa sen toimipisteissä suurempi, kuin käytettävissä olevat resurssit.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen eri tavoin. Tunnetuimpia muotoja lienevät tutortoiminta ja opiskelijakunnan hallitukseen tai oman opiskelijaryhmän edustajaksi hakeutuminen. Näiden lisäksi on erilaisia työryhmiä ja hyviä tekoja toteuttavaa Task Force -toimintaa. Periaatteessa jokaisella on halutessaan mahdollisuus osallistua tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lisäksi valinnaisissa opinnoissa tarjotaan Opiskelija osallistujana ja vaikuttajana -opintokokonaisuutta, johon saa osaamispisteitä osallistumalla vaikuttamistoimintaan.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselytulosten perusteella pojat kokevat vaikutusmahdollisuutensa koulussa hyviksi useammin kuin tytöt (pojat: 33,3 prosenttia, tytöt: 21,8 prosenttia). Vaikutusmahdollisuuksien kokemus on kokonaisuutena lähtenyt hienoiseen nousuun vuodesta 2021, mutta ei vielä ole saavuttaneet vuoden 2019 mittaustasoa.

Johtopäätökset:

Opintojen keskeyttäminen on kokonaisuutena vähentynyt ammatillisessa koulutuksessa. Myönteistä kehitystä ovat edesauttaneet aktiivinen puuttuminen keskeyttämisen riskeihin ja mielen hyvinvoinnin tukeminen.

Elokuusta 2021 alkaen oppivelvollisuus päättyy 18 ikävuoteen tai tutkinnon suorittamiseen. Oppivelvollisuus suoritetaan pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksessa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Vantaa on toteuttanut jo pitkään koulutustakuuta, jossa kaikille peruskoulun päättävälle on tarjottu opiskelupaikka. Näin ollen oppivelvollisuuden laajentuminen ei tuonut suurtakaan muutosta aiempaan toimintaan.

Opiskelija- ja työelämäpalautetta kerätään muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen toteuttamilla valtakunnallisilla opiskelijoiden aloitus- ja päättökyselyillä sekä työelämäpalautekyselyillä. Varian tulokset ovat olleet hyviä ja kehityssuunta on myönteinen.

Suurimmalla osalla opiskelijoista menee hyvin. Hyvinvointi on kuitenkin jakautunut voimakkaasti. Osalla menee erinomaisesti ja osalla on haasteita laajemminkin elämän eri osa-alueilla. Varian kaikissa toimipisteissä on tarjolla laajat oppimisen tuen palvelut. Opiskelijoita kannustetaan myös osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen. Monipuoliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät osallista opiskelijoiden hyvinvointia.

Hyvinvointialueuudistuksessa opiskeluhuollon palvelut siirtyivät osaksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta. Uudistus ei ole näkynyt arjen työssä, mutta uusien toimintamallien luominen on vielä osin kesken. Varian arvion mukaan nykyiset opiskelu- ja huollon resurssit eivät riitä vastaamaan palvelutarpeeseen. Arvio perustuu opiskelijoiden määrään ja toimintaympäristön erityispiirteisiin kuten erityistä tukea tarvitsevien ja S2-opiskelijoiden määrään.

Hallitusohjelmassa on useita ammatillista koulutusta koskevia kirjauksia. Ammatillinen koulutus on keskeisessä asemassa myös työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksessa. Varia on aktiivisesti mukana muutosten valmistelussa.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että Variassa tehdään paljon työtä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja Varian saamat opiskelija- ja työelämäpalautteet ovat hyvällä

tasolla. Aktiiviset toimenpiteet ovat vähentäneet opintojen keskeyttämistä kokonaisuutena. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen kanssa sovitaan uusista opiskeluhuollon toimintamalleista ja, että sovitut toimintatavat toteutuvat arjessa. Hallitusohjelman monet ammatillista koulutusta koskevat kirjaukset konkretisoituvat käytännön toimenpiteiksi jatkovalmistelussa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Varia on aktiivisesti mukana edunvalvonnassa.

4.2 Seuren sijaishuollon käyttö varhaiskasvatuksessa

Seure Henkilöstöpalvelut Oy (Seure) on voittoa tavoittelematon henkilöstöpalveluyhtiö, joka toimittaa sijaisia eri pituisiin työsuhteisiin. Seure tarjoaa palveluja vain omistaja-asiakkailleen. Vuoden 2023 alusta suurimmat kaupunkiomistajat ovat Helsingin kaupunki (56,4 prosenttia), Vantaan kaupunki (13,8 prosenttia) ja Espoon kaupunki (12,2 prosenttia).

Eniten työntekijöitä välitetään varhaiskasvatukseen (41,9 prosenttia), sosiaali- ja terveydenhuoltoon (31,8 prosenttia) sekä kouluihin (15,9 prosenttia). Varhaiskasvatuksen osuus on lähtenyt voimakkaampaan kasvuun vuodesta 2021 alkaen ja ohittanut sosiaali- ja terveydenhuollon vuonna 2022.

Pääasiallisia syitä työskennellä Seuren kautta ovat halu määritellä itse työn ja vapaa-ajan ajoittuminen, tarve lisäänsioille muun työn ohessa, halu tutustua uusiin työpaikkoihin, halu saada alan työkokemusta sekä halu työskennellä osa-aikaisesti.

Vantaan kaupungin linjaukset ja ohjeet Seuren käytöstä

Kaupungin tavoitteena on, että lyhytaikaiset sijaiset rekrytoidaan pääsääntöisesti Seuren kautta. Näin säästetään esihenkilöiden työaikaa sekä helpotetaan sijaisten hankintaa ja työvuorosuunnittelua. Keskittämällä sijaiset Seureen saadaan luotua ja ylläpidettyä kattavaa sijaisreserviä sekä käytettyä sitä tehokkaasti.

Varhaiskasvatuksessa ei ole ollut Seuren käyttöä koskevaa omaa ohjetta. Päiväkodin johtajia on kuitenkin ohjeistettu tilaamaan Seuresta sijaisia aina, kun henkilöstön poissaoloista tai muutoin puuttuvasta henkilöstöstä johtuen varhaiskasvatuslain edellyttämä henkilöstömitoitus uhkaa alittua. Varhaiskasvatuksessa on loppuvuoden

2023 aikana laadittu erillinen ohje sijaisten tilaamiseen ja henkilöstömitoituksen laskemiseen. Ohjeistuksen mukaan päiväkodin johtajien tulee tarkastella koko päiväkodin lapsi- ja henkilöstömääriä sekä toteutuvaa käyttöastetta ja mitoitusta ennen sijaisen tilaamista. Kokonaistarkastelun odotetaan vähentävän Seuren käyttöä jonkin verran. Henkilöstömenojen hillitsemiseksi ja vuokratyövoiman käytön vähentämiseksi, pyritään jatkossa aina käyttämään kaupungin palvelussuhdetta yli kolmen kuukauden sijaisuuksissa.

Seuren palvelujen käytön syyt Vantaalla

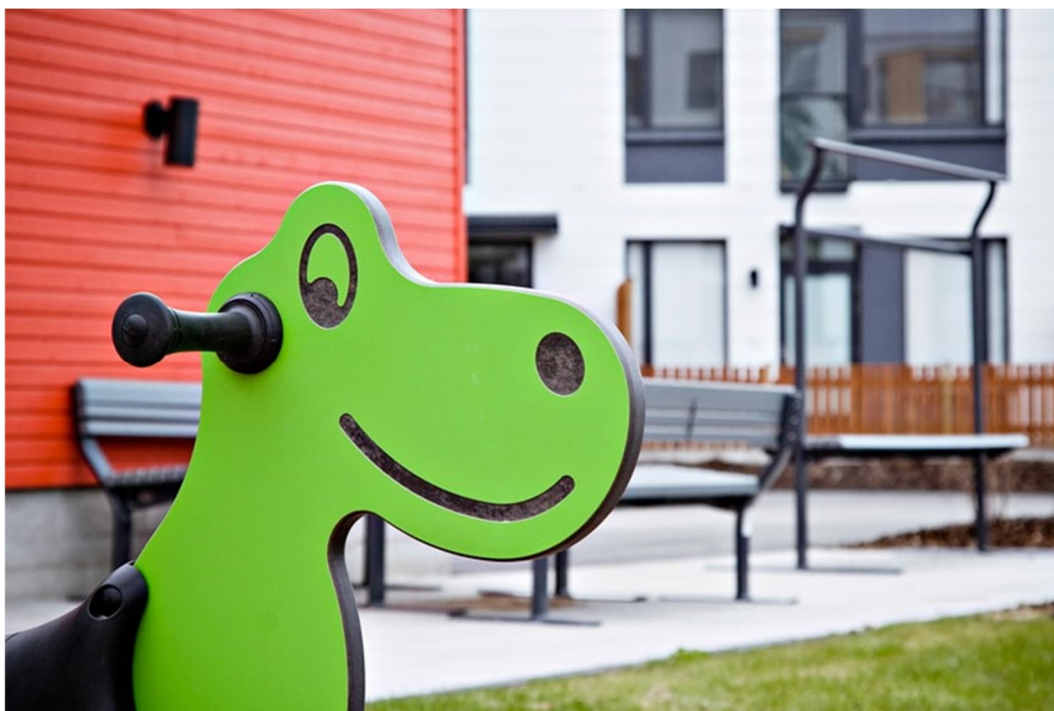
Suurimpia syitä Seuren sijaispalvelujen käytölle ovat vakituisen ja kelpoisen henkilöstön heikko saatavuus sekä merkittävästi lisääntyneet sairauspoissaolot. Kasvaneiden sairauspoissaolojen taustalla ovat muun muassa henkilöstön jaksamisen haasteet sekä koronan jälkeinen matalampi kynnyks jättää kotiin sairastamaan. Vuosina 2020–2023 kelpoisuuden täyttävien työntekijöiden osuus varhaiskasvatuksen erityisopettajissa on vaihdellut 45 prosentista 85 prosenttiin, varhaiskasvatuksen opettajissa 54 prosentista lähes 66 prosenttiin sekä lastenhoitajissa vajaasta 75 prosentista 80 prosenttiin. Täyttämättömät vakanssit ovat joko kokonaan tyhjinä tai täytettyinä ei-kelpoisilla työntekijöillä. Lastenhoitajat sijaistavat varhaiskasvatuksen opettajia ja opettajat puolestaan varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Kouluttamattomat työntekijät sijaistavat tarvittaessa lastenhoitajia.

Kasvaneiden sijaistilausten taustalla vaikuttaa yhtenä tekijänä vuonna 2021 voimaan tullut lakimuutos. Lakimuutoksen myötä lakisääteisestä henkilöstömitoituksesta ei saa poiketa henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Säännöksen takia päiväkodin johtajat joutuvat reagoimaan aiempaa herkemmin sekä henkilöstön lomiin että äkillisiin sairauspoissaoloihin. Lasten lisääntyneet tuen tarpeet sekä alle kolmivuotiaiden suuri osuus ovat myös osaltaan lisänneet henkilöstötarvetta ja Seuren käyttöä. Seuren käytön lisääntymisen taustalla on myös sijaisten toimitusvarmuuden parantuminen, jolloin aiempaa suurempi osuus tilatuista työvuoroista on toteutunut. Kaupungin väestönkasvun myötä vakansseja tulee lisää. Lisääntynyt vakanssimäärä voi näkyä myös sijaistarpeen kasvuna, kun henkilöstön saatavuudessa on haasteita.

Vuosikustannusvertailu oman toiminnan ja ostopalvelun välillä

Seuren sijaispalvelujen (lastenhoitaja, avustaja, opettaja) käyttö on jonkin verran kalliimpaa kuin palvelun tuottaminen omana toimintana. Seuren toimittamien sijaisten vuosikustannukset ovat noin 4–8 prosenttia korkeammat kuin kaupungin omalla henkilöstöllä tuotettu palvelu.

Vuonna 2023 työvoimanvuokraus aiheutti Vantaan varhaiskasvatukseen merkittävän 24 miljoonan euron määrärahaylityshän, jonka nettovaikutuksen arvioitiin olevan 12 miljoonaa euroa. Tämän takia kasvatuksen ja oppimisen lautakunta edellytti kokouksessaan marraskuussa 2023, että toimialan menojen ennakointiin ja seurantaan kiinnitetään jatkossa tarkempaa huomiota. Lautakunta korosti, että oman henkilöstön veto- ja pitovoimaan tulee kiinnittää huomiota, jotta henkilöstövuokrauksen kustannuksia saadaan alennettua ja työhyvinvointia parannettua. Lautakunta painotti erityisesti varhaiskasvatuksen sijaisten ja avustajien tarpeen kasvun sekä korkeiden sairauspoissaolojen juurisyiden selvittämistä ja ratkaisemista. Lautakunta velvoitti toimialan laatimaan konkreettisia toimenpiteitä sisältävän toimenpideohjelman, jolla tilanteeseen puututaan. Lautakunta seuraa tilannetta säännöllisesti. Lisäksi asiasta tuli antaa selvitys kaupunginvaltuustolle maaliskuun 2024 loppuun mennessä.

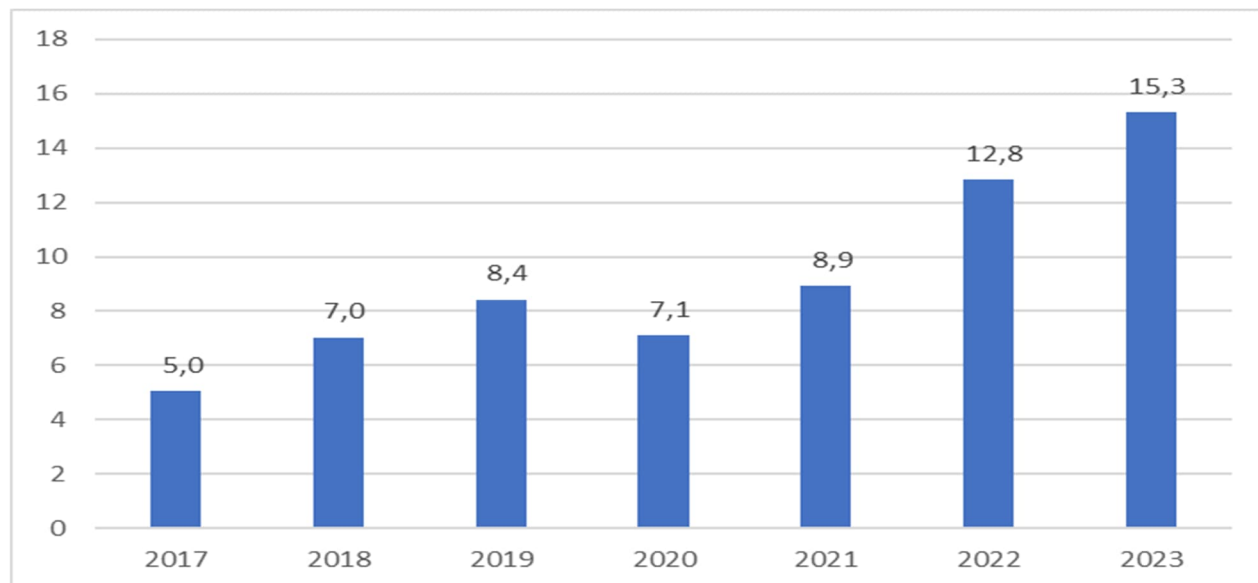


Kuva: Sakari Manninen

Seuren sijaishpalvelujen käytön kehitys Vantaan varhaiskasvatuksessa

Seuren käyttö ja kustannukset ovat kasvaneet seurantajakson 2017–2023 aikana sekä tilattujen työvuorojen että palveluihin käytetyn euromäärän osalta. Alla olevassa kuviossa kuvataan Seuren välittämien sijaisten käytön euromääräistä kehitystä Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksessa.

Kuvio: Seuren sijaiskäytön kehitys vuosina 2017–2023 (miljoonaa euroa).



Seuren välittämien sijaisten käytössä on havaittavissa tasaista kasvua vuodesta 2017 vuoteen 2019. Vuonna 2020 näkyy koronan aiheuttama notkahdus, kun osa palveluista on ollut suljettuna. Vuonna 2021 palvelujen euromääräinen käyttö on lähtenyt uudelleen kasvuun. Kasvu on ollut erityisen voimakasta vuonna 2022. Vuonna 2023 sijaiskäytön kustannukset jatkoivat kasvuaan, kasvua edelliseen vuoteen oli 19,5 prosenttia.

Seuren käytössä on havaittavissa vuosittaista ja alueellista vaihtelua. Kaikilla alueilla vuosi 2022 erottuu selvästi suuremman käytön vuotena. Vuonna 2023 Seuren käyttö jatkoi kasvuaan kaikilla alueilla. Prosentuaalisesti suurinta kasvu oli keskisellä alueella. Varhaiskasvatuksen näkemyksen mukaan alueellisia eroja enemmän korostuvat yksikkökohtaiset erot, joihin vaikuttaa kunkin päiväkodin henkilöstötilanne. Mikäli päiväkodissa on vajausta vakituisesta henkilöstöstä, on Seuren kautta tilattujen sijaisten käyttö runsaampaa. Yleisellä tasolla henkilöstötilanne on ollut keskimäärin parempi alueilla, joiden sosioekonominen asema on parempi ja joissa asiakaskunnassa

on vähemmän muunkielisiä lapsia ja perheitä. Lisäksi päiväkodin sijainti vaikuttaa sijaisten saatavuuteen. Hyvien kulkuyhteyksien päässä sijaitsevat päiväkodit saavat paremmin sijaisia, mikä näkyy toisaalta myös korkeampina Seuren käytön kustannuksina.

Seuren sijaispalvelujen laatu ja laadun valvonta

Päiväkodin johtajat seuraavat ja arvioivat sijaispalvelujen laatua. He antavat palautetta ja tarvittaessa reklamoivat Seurelle. Alueelliset varhaiskasvatuspäälliköt tapaavat säännöllisesti Seuren edustajia. Varhaiskasvatuksen johtoryhmässä käsitellään säännöllisesti Seuren käyttöä ja käyttökokemuksia sekä toimitusvarmuutta.

Seuren toimitusvarmuus on parantunut, mutta varhaiskasvatuksesta saadun tiedon mukaan toimitetun henkilöstön laadussa on paljon vaihtelua. Yleinen näkemys on, että sijaisten osaamistaso on laskenut, mikä näkyy esimerkiksi puutteellisina työelämävalmiuksina. Seuren kautta saadut sijaiset eivät myöskään sitoudu samalla tavalla yhteiseen toimintakulttuuriin kuin vakituinen henkilöstö.

Henkilöstön saatavuuden parantaminen

Vantaan varhaiskasvatuksen henkilöstövaje on 700 työntekijää, joista 500 opettajaa ja 200 lastenhoitajaa. Tulevien vuosien eläköitymisten ja lapsimäärän kasvun myötä henkilöstöä puuttuu 1 160 vuoteen 2030 mennessä. Seuresta joudutaan tilaamaan keskimäärin 630 työvuoroa jokaisena toimintapäivänä.

Vantaan kaupunki on hakenut ammattiopisto Varialle opetus- ja kulttuuriministeriöltä ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan muutosta 1.8.2024 alkaen kattamaan myös kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon. Tutkinnon suorittanut voi työskennellä esimerkiksi lastenohjaajana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tehtävissä. Tutkinnolla tavoitellaan noin 120 opiskelijavuotta.

Varhaiskasvatuksen avustajan tehtävään on mahdollista kouluttautua oppisopimuksella. Oppisopimuskoulutuksella on tarkoitus lisätä erityisesti maahanmuuttajataustaisten koulutusmahdollisuuksia. Kun riittävä kielitaito on saavutettu, on mahdollista

suorittaa varhaiskasvatuksen ammatillinen tutkinto. Lisäksi Vantaalla tuetaan varhaiskasvatuksen opettajien kouluttautumista työn ohessa erityisopettajiksi sekä lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja sosionomeiksi.

Uusi hallitusohjelma lisää varhaiskasvatuksen opettajan tutkinnon aloituspaikkoja yliopistoissa. Vuosittaisen lisätarpeen arvioidaan olevan vähintään 1 400 aloituspaikkaa. Myös varhaiskasvatuksen sosionomien koulutusta tullaan lisäämään. Lisäksi hallitusohjelmassa turvataan jo varhaiskasvatuksessa työskentelevien erilaiset mahdollisuudet pätevätyä tehtäviin muunto- ja monimuotokoulutuksella.

Sijaisten saatavuutta helpottamaan on perustettu kaupungin varhaiskasvatuksen oma 40 vakanssin sijaispooli. Sijaispooliin on ollut vaikeuksia rekrytoida henkilöstöä ja sijaisten vaihtuvuus on ollut suurta. Selvityksen laatimishetkellä vakansseista yli 30 oli täytettynä ja tilanne oli varhaiskasvatuksen oman arvion mukaan kohtuullisen hyvä. Sijaistarpeiden kerrotaan kuitenkin olevan sen verran mittavia, ettei oma sijaispooli suuremmassa mittakaavassa vähennä vuokratyövoiman käyttöä ja auttaa vain joihinkin akuuteimpiin tarpeisiin.

Johtopäätökset:

Seure on pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen voittoa tavoittelematon henkilöstöpalveluyhtiö, joka välittää työntekijöitä eri pituisiin sijaisuuksiin. Seuren kautta työskentelevät haluavat muun muassa määritellä itse työn ja vapaa-ajan ajoittumisen sekä hankkia alan työkokemusta eri työpaikoista.

Kaupungin linjausten mukaan Seure on lyhytaikaisten sijaisten pääasiallinen rekrytointikanava. Päiväkodin johtajia ohjeistettiin aiemmin tilaamaan sijaisia aina, kun henkilöstömitoitus uhkasi alittua. Varhaiskasvatuksen sijaishankintaa koskevaa ohjeistusta on tarkennettu loppuvuodesta 2023. Tarkennetun ohjeistuksen mukaan päiväkodin lapsi- ja henkilöstömääriä sekä toteutuvaa käyttöastetta ja mitoitusta tulee jatkossa tarkastella kokonaisuutena ennen sijaisten tilaamista. Jatkossa pidempiin sijaisuuksiin on tarkoitus palkata suoraan kaupungin palvelukseen.

Seuren sijaispalvelujen käyttö ja kustannukset ovat kasvaneet useamman vuoden ajan. Vuonna 2023 Seuren sijaispalvelujen käyttö aiheutti varhaiskasvatukseen merkittävän määrärahaylityksen, kun kasvaneiden sijaistarpeiden takia palveluja jouduttiin käyttämään ennakoitua enemmän. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta seuraa säännöllisesti varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja taloustilanteen kehitystä.

Päiväkodin johtajat seuraavat ja arvioivat sijaispalvelujen laatua. Lisäksi varhaiskasvatuksen johtoryhmä seuraa säännöllisesti sijaispalvelujen käyttöä sekä käyttökokemuksia. Myönteistä on, että sijaisten toimitusvarmuus on parantunut. Toisaalta sijaisten osaamistaso on laskenut, mikä näkyy esimerkiksi puutteellisina työelämävalmiuksina. Sijaiset eivät myöskään samalla tavalla sitoudu yhteiseen toimintakulttuuriin kuin vakituinen henkilöstö.

Hallitusohjelma lisää varhaiskasvatuksen opettajan tutkinnon aloituspaikkoja sekä varhaiskasvatuksen sosionomien koulutusta. Vantaan kaupunki on hakenut järjestämislupaa lastenohjaajien kouluttamiseksi. Vantaa mahdollistaa varhaiskasvatuksen avustajan tehtäviin kouluttautumisen oppisopimuksella. Vantaa tukee myös varhaiskasvatuksen opettajien kouluttautumista työn ohessa erityisopettajiksi sekä lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja sosionomeiksi. Sijaisten saatavuuden parantamiseksi kaupungin varhaiskasvatukseen on perustettu myös oma sijaispooli, joka tosin kokonsa puolesta hyödyttää vain akuuteissa tilanteissa.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja oppimisen lautakunta seuraa säännöllisesti varhaiskasvatuksen henkilöstötilannetta ja määrärahojen käyttöä. Tarkastuslautakunnan mielestä vuokratyövoiman käytön seuranta on syytä jatkaa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vuokratyövoiman käytön taustasyitä analysoidaan ja tehdään korjaavia toimenpiteitä käytössä olevia keinoja tehokkaasti hyödyntäen.

5 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI



Kuva: Point kirjasto, Dani Rönqvist

5.1 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) velvoittaa kunnat järjestämään kulttuuri-toimintaa. Lain mukaan kunnan pitää edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa. Laissa todetaan myös, että kunnan pitää näitä tehtäviä ja niihin liittyviä palveluita järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Vantaan kaupungin kulttuuritoiminnoista vastaa kulttuuri- ja kirjastopalveluiden palvelualue. Palvelualue tuottaa kaupungin kulttuuripalvelut ja tapahtumat, vahvistaa asukkaiden omaehtoista kulttuuritoimijuutta ja vastaa lastenkulttuurin, taidekasvatuksen sekä kurssi- ja harrastustoiminnan järjestämisestä. Lisäksi palvelualue vastaa kaupunginkirjaston, kaupunginmuseon ja taidemuseo Artsin toiminnasta sekä kulttuuri- ja kirjastopalveluihin kohdistuvien avustusten valmistelusta.

Toiminnan tavoitteet ja talous

Palvelualueen tavoitteita vuodelle 2023 olivat uuden palvelualueen toiminnan vahvistaminen kirjasto- ja kulttuuripalveluiden uudistamisohjelmalla, Vantaan juhluvuden 2024 tapahtumien ja toimenpiteiden kokonaissuunnitelman valmistelu ja Vantaan kulttuurilapset -toiminnan aloitus. Myös kaupunkikulttuurikeskus Mosaiikin toiminnan käynnistäminen Kivistössä sekä Håkansbölen kartanoalueen kehittäminen ja pääraennuksen kunnostushankkeen valmistelu olivat vuoden 2023 toiminnan tavoitteina. Kaikkia tavoitteita saatiin toteutettua suunnitellusti. Palvelualueen talous pysyi talousarviossa asetetuissa raameissa.

Toiminnan tunnuslukuja

Oheiseen taulukkoon on koottuna kulttuuri- ja kirjastopalvelujen toimintaan liittyviä tunnuslukuja vuosilta 2022–2023.

Taulukko: Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen palvelualueen toiminnan tunnuslukuja.

	Toteutunut 2022	Tavoite 2023	Toteutunut 2023
Kulttuuripalvelut			
Kaikkien kulttuuritapahtumien yleisö- määrä	459 305	300 000	333 543
Kulttuuripalvelujen bruttoyksiköiden tulot (euroa/asukas)	1,55	1,28	1,77
Avustukset euroa/asukas ³	5,63	5,15	4,96
Kävijämäärät kaupunginmuseossa ⁴	30 379	15 000	25 907
Kävijämäärät taidemuseossa + Gal- leria K	8 532	20 000	12 238
Käyttömenot euroa/asukas ⁵	55,68	34,71	36,48
Kirjastopalvelut			
Kävijät	1 382 313	1 900 000	1 651 234
Aineistolainojen määrä	2 394 690	2 400 000	2 502 965
Aineistolainaus/asukas	10	10	10
Aineistomääräraha euroa/asukas	5	5	5
Toimintamenot/asukas	38,2	40,5	42

³ Vuodesta 2023 lähtien uuden organisaation mukainen, ilman taiteen perusopetuksen avustuksia.

⁴ Luku sisältää kaupunginmuseon pop-up näyttelyiden kävijämäärän sekä Håkansbölen kartanon pää-
rakennuksessa opastettujen käyntien määrän.

⁵ Vuodesta 2023 uuden organisaation mukaan ilman musiikkiopistoa ja kuvataidekoulua.

Kulttuuritapahtumat vetivät yleisöä hieman tavoiteltua enemmän vuonna 2023. Kulttuuripalvelujen asukaskohtaiset käyttömenot olivat hieman tavoitetta korkeammalla tasolla johtuen erityisesti tapahtumatuotannon kustannustason noususta.

Henkilöstö

Palvelualueen henkilöstön kokonaismäärä on 216. Kaupunkikulttuurikeskus Mosaiikin avaamisen yhteydessä 2023 syksyllä henkilöstömäärä lisääntyi 10 henkilöllä.

Henkilöstön sairauspoissaoloprosentti vuonna 2023 oli palvelualueella 2,8 prosenttia, joka on huomattavasti koko kaupungin sairauspoissaoloprosenttia (6 prosenttia) matalampi. Viimeisessä henkilöstön tyytyväisyyttä mittaavassa Kunta10-tutkimuksessa kulttuuripalvelujen ja kirjastopalvelujen tulokset olivat hyviä ja johtamisen kehittämistä tehdään uudella palvelualueella koko ajan.

Nostoja kulttuuripalvelujen toiminnasta vuodelta 2023

Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut

Vuonna 2023 järjestettiin 1 420 lastenkulttuuritapahtumaa ja niihin osallistui noin 39 000 lasta. Tempo-orkesteritoiminta siirtyi musiikkiopistosta kulttuuripalvelujen toiminnaksi. Tempo-orkesterit kootaan 2.–3. luokkalaisista, jotka soittavat yhdessä kaksi vuotta. Ensisijaisesti mukaan otetaan sellaisia monitaustaisia nuoria, joilla ei ole muita harrastuksia tai joiden katsotaan erityisesti hyötyvän Tempo-toiminnasta. Tempo-orkesterit toimivat viidellä koululla ja lisäksi yhdellä koululla toimii Tempo-kuoro. Tempo-orkestereissa soittaa 120 lasta lukuvuonna 2023–2024. Syyslukukaudella 2023 Tempo-orkesterit järjestivät 14 konserttia, joissa oli 2 563 kuulijaa.

Vantaan kulttuurilapset -toiminta käynnistyi vuoden 2023 alusta. Kaikki vuonna 2023 ja sen jälkeen syntyneet lapset kutsutaan Vantaan kulttuurilapsiksi. Kun lapsi ilmoitetaan kulttuurilapseksi, hän voi osallistua oman aikuisen kanssa joka vuosi kahteen kulttuuritapahtumaan maksutta siihen asti, kunnes aloittaa koulun. Kulttuurilapsille suunnatut tapahtumat on suunniteltu tukemaan lapsen kehitystä. Toiminta tuotetaan yhteistyössä vantaalaisten ja valtakunnallisten kulttuuritoimijoiden kanssa ja se tavoitti vuonna 2023 noin 600 vastasyntynyttä lasta perheineen.

Museopalvelut

Håkansbölen kartanoalueen kehittäminen ja päärakennuksen kunnostushankkeen valmistelu etenivät suunnitellusti vuonna 2023.

Kulttuuritapahtumat

Vuonna 2023 kulttuuripalvelut oli mahdollistamassa (esimerkiksi kohdeavustusten, tilajärjestelyiden ja tapahtumien markkinoinnin keinoin) tai itse järjestämässä monia erilaisia tapahtumia. Isoja vetovoimatapahtumia olivat esimerkiksi tunnettujen artistien tähdittämät Tikkurila Festivaali ja Vantaa Rock. Myös Myyrmäen kesälavakonserteissa ja erilaisissa toritapahtumissa kävi runsaasti ihmisiä. Tapahtumat keräsivät yhteensä yli 300 000 osallistujaa.



Kuva: Tikkurila Festivaali, Hele Teutari

Asukkaiden osallistaminen ja asiakaspalaute

Kulttuuripalvelut osallistaa asukkaita monilla tavoin. Laajin osallistamismuoto on erilaiset kulttuuritapahtumat, jotka keräävät runsaasti osallistujia. Lisäksi museoissa tehdään esimerkiksi näyttelyitä yhdessä asukkaiden kanssa. Osallistuvan budjetoinnin kautta asukkaat pääsevät myös osallistumaan kulttuuripalvelujen toiminnan ja tilojen käytön suunnitteluun.

Asiakaspalautetta palvelualueella kerätään sekä laajemmilla asiakaskyselyillä että palvelujen ja tapahtumien yhteydessä eri keinoin kerättävällä suoralla asiakaspalautteella (palautelaatikot, kyselyt ja haastattelut). Palautteet käydään läpi ja hyödynnetään palvelujen suunnittelussa. Palvelualue teetti vuonna 2023 laajamittaisen asiakaskyselyn toiminnastaan. Kyselyyn vastasi 680 vastaajaa. Pääsääntöisesti asiakkaat olivat tyytyväisiä palvelualueen palveluihin ja korostuneesti tyytyväisiä oltiin kirjastojen toimintaan. Vuonna 2024 tehdään asiakaspalautteeseen liittyvä seurantatutkimus.

Avustukset

Kulttuuripalvelujen budjetista jaettiin vuonna 2023 noin 1,2 miljoonaa euroa erilaisia kulttuuritoimintaan liittyviä toiminta- ja kohdeavustuksia järjestöille ja yhteisöille, kulttuuritapahtumille, kulttuurin ammattitoimijoille sekä teatteri- ja orkesteritukena. Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä vantaalaisten kulttuuritoimijoiden kanssa ja avustuksilla autetaan kulttuuritoimijoita ylläpitämään kulttuuritarjontaa, joka monipuolistaa ja täydentää kaupungin palveluita. Vantaalla ei esimerkiksi ole omaa teatteria eikä orkesteria.

Vantaan kulttuurilinjaukset

Vapaa-ajan lautakunta hyväksyi 16.3.2021 Vantaan kulttuurilinjaukset 2021–2030, joilla ohjataan kulttuuritoiminnan strategista suunnittelua, toimintaa ja tavoitteita suunnitelmakaudella. Linjausten taustalla on kuntien kulttuuritoiminnalle laissa säädetyt tavoitteet ja ne laadittiin kulttuuripalvelujen johdolla toimialojen ja kulttuurialan järjestöjen kanssa. Lisäksi suunnitelman laatimisvaiheessa koottiin sosiaalisen median kautta yli 500 vantaalaisen toiveet miten Vantaata tulisi kehittää kulttuurikaupungiksi. Linjauksia toteutetaan vuosittaisen toimintasuunnitelman mukaisesti, tästä esimerkkinä Vantaan kulttuurilapset -ohjelman aloittaminen vuonna 2023.

Ajankohtaiset asiat

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut on uusi palvelualue, joka aloitti toimintansa 1.1.2023 kaupunkikulttuurin toimialalla toteutetun organisaatiomuutoksen myötä. Palvelualueella on vuoden 2023 aikana kehitetty yhteistä toimintakulttuuria ja toiminta on käynnisty-

nyt hyvin. Uudistusta tukevan tuotekehittäjän erityisammattitutkinnon suoritti palvelu-alueelta 23 henkilöä. Tutkinnossa haettiin uusia tulevaisuuden edellyttämiä yhteisiä toimintatapoja ja -malleja.

Johtopäätökset:

Vantaan kulttuuripalvelut järjestää monenlaista eri kohderyhmille suunnattua kulttuuritarjontaa. Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä alueen eri kulttuuritoimijoiden kanssa ja jakaa kulttuuritoimintaan liittyviä avustuksia. Näin laajennetaan ja täydennetään kaupungin omaa kulttuuritarjontaa.

Kulttuuripalveluilla tuodaan kaupunkiin eloa ja osallistetaan asukkaita eri tavoin. Kulttuuritapahtumiin osallistuu paljon ihmisiä ja osallistuvan budjetoinnin kautta asukkaat pääsevät myös osallistumaan kulttuuripalvelujen tilojen käytön ja toiminnan suunnitteluun. Kulttuuripalvelut tarjoaa myös mahdollisuuksia maksuttomaan harrastustoimintaan (esimerkiksi Tempo-orkesteri). Siten kulttuuripalveluilla on rooli myös syrjäytymisen ehkäisyssä.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa kulttuuripalvelujen olevan tärkeä palanen kaupungin elinvoiman vahvistamisessa. Lautakunta kannustaa kulttuuripalveluja resurssiensa puitteissa edelleen kehittämään monipuolista ja eri väestöryhmät huomioonottavaa kulttuuritarjontaa.

6 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ



Kuva: Kartanonkoski, Alisa Kaukio

6.1 Yleis- ja asemakaavoitus

Yleis- ja asemakaavoitus vastaavat kaupunkirakenteen tasapainoisesta ja resurssivii-
saasta kehittämisestä. Kaavoitus luo edellytykset asumisen, työnteon ja vapaa-ajan
ympäristöille, tehokkaalle liikennejärjestelmälle, viheralueverkostolle, palveluraken-
teelle ja kestäväälle kehitykselle osana pääkaupunkiseutua. Suunnittelun laatua, re-
surssiviisautta sekä kustannustietoisuutta kehitetään jatkuvasti.

Kaavoitusjärjestelmässä on kolme tasoa: maakuntakaava, yleiskaava ja asema-
kaava. Maakuntakaava on luetelluista yleispiirteisistä ja toimii ohjeena kuntien kaavoit-
ukselle ja muulle alueiden käytön suunnittelulle.

Toiminnan tavoitteet

Yleiskaavoitus vastaa maankäytön yleispiirteisestä suunnittelusta ja osallistuu seu-
dulliseen maankäytön suunnitteluun. Naapurikaupunkien kanssa tehdään aktiivista

suunnitteluyhteistyötä. Tavoitteena on vehreyden ja luontoarvojen vaaliminen tiivistyvässä kaupungissa. Yleiskaavoituksella tavoitellaan maisemaltaan kaunista ja kerroksellista sekä luonnoltaan monimuotoista kaupunkia, joka sopeutuu ilmastonmuutokseen ja hillitsee sitä sekä palvelee ihmisten elämää.

Asemakaavoituksen keskeisiä tavoitteita ovat hiilineutraalisuuden edistäminen, kaupunkikeskusten kehittäminen sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimukseen perustuvien asuntokaavoitustavoitteiden toteuttaminen. Asuntokaavoituksen määrällisten tavoitteiden ohella edistetään asuntotarjonnan monipuolisuutta lisäämällä pientalokaavoitusta ja edistämällä perheasuntojen rakentamista. Kaupunkikeskuksia kehitetään yhdessä alueiden toimijoiden kanssa. Toimitilojen kaavoituksessa pyritään vastaamaan elinkeinoelämän muuttuviin tarpeisiin kaavoittamalla yritystontteja eri puolille kaupunkia yhteistyössä yritysten kanssa.

Henkilöstö

Vuonna 2023 yleiskaavoituksen vakinaisen henkilöstön määrä oli 12 ja asemakaavoituksen 43 henkilöä. Henkilöstömäärässä ei ole tapahtunut viime vuosina merkittäviä muutoksia. Vakituisen henkilöstön lisäksi on ollut muutamia harjoittelijoita ja muita määräaikaista työntekijöitä projektiluontoisissa tehtävissä. Pätevän henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita. Saatavuutta ovat vaikeuttaneet naapurikaupunkeja alhaisempi palkkataso ja suppeammat henkilöstöedut. Muuttunut suhdanne on kuitenkin näkynyt vuonna 2023 hakijamäärien kasvuna. Uutena vetovoimaan vaikuttavana tekijänä ovat nousseet esiin työtilojen sisäilmaongelmat, jotka pidemmällä aikavälillä saattavat vaikuttaa myös pitovoimaan.

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Tulokset ovat olleet hyvällä tasolla. Asemakaavoituksessa työhyvinvointia haastavat työtilojen sisäilmaongelmat, jotka ovat hajauttaneet henkilöstöä eri toimipaikkoihin ja etätyöhön.

Asiakas- ja asukaspalaute

Kaavatyön käynnistyessä laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), joka annetaan tiedoksi muun muassa vaikutusalueen naapurustolle ja taloyhtiöille. Kaavatyölle avataan oma sivusto Vantaa.fi-verkkosivuille. Eri kanavissa kerrotaan aluetta

suunnittelevan arkkitehdin yhteystiedot henkilökohtaisia yhteydenottoja varten. Kaupunkisuunnittelu järjestää asukastilaisuuksia, kaavakävelyjä ja tapaamisia alueilla. Nähtävillä olevasta kaavaehdotuksesta tiedotetaan kaavan omilla verkkosivuilla ja kuulutetaan Vantaan kaupungin [Kuulutukset-verkkosivuilla](#). Kuntalainen voi tehdä kaavaehdotuksesta muistutuksen. Vastineet muistutuksiin annetaan kaavan hyväksymisvaiheessa. Usein palaute on kaksisuuntaista, toiset toivovat tehokkaampaa ja toiset väljempää rakentamisratkaisua. Mikäli kaavaan tehdään merkittäviä muutoksia muistutusten perusteella, kaava palautuu käsittelyyn ja asetetaan uudelleen nähtäville. Saatu palaute ja kuntalaisten aktiivisuus voivat vaikuttaa merkittävästi yleis- ja asemakaavaehdotuksiin. Kaavat hyväksytään kaupunginvaltuustossa tai kaupunkiympäristölautakunnassa. Asukkaat voivat valittaa päätöksistä Helsingin hallinto-oikeuteen ja hakea valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Asukkailta tulleiden yhteydenottojen perusteella kaavoituksen viestintä ja tiedottaminen eivät panostuksista huolimatta ole riittävässä määrin tavoittaneet alueiden asukkaita. Viestinnän suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät laajempaa viestinnällistä osaamista.

Laskennallinen asemakaavavaranto

Kaavavarannolla tarkoitetaan voimassa olevan asemakaavan toistaiseksi rakentamattomaa kerrosalaa. Asumiseen tarkoitetun varannon määrä on ollut pääkaupunkiseudulla kasvussa viime vuosina. Suurin osa asumisen varannosta on kerrostalovarantoa, jonka määrä on yli kaksinkertaistunut reilussa vuosikymmenessä. Vantaalla pientalovarantoa on lähes yhtä paljon kuin Espoossa, jossa pientalovaranto on pääkaupunkiseudun suurin. Suurin osa pientalovarannosta on yksityisessä omistuksessa. Laskennallisen varannon riittävyys Vantaalla on koko pääkaupunkiseutuun suhteutettuna hyvällä tasolla. Suurin osa kerrostalovarannosta on kuntien omistuksessa. Toimitilavarannon vuosittaiset muutokset ovat olleet vähäisiä. Liike- ja toimitilavaranto jakautuu melko tasaisesti pääkaupunkiseudun isojen kaupunkien kesken. Teollisuus- ja varastotilojen varantoa on eniten Vantaalla. Varantoluku muuttuu jatkuvasti uuden lainvoimaistuvan kerrosalan ja rakentamisen seurauksena.

Ympäristökysymykset

Kaavoituksen keskeisenä tavoitteena on edistää vähähiilisiä ratkaisuja ja uusiutuvilla energianlähteillä tuotetun energian hyödyntämistä. Hiilineutraalisuuteen ja resurssivii-
sauteen tähtäävät toimenpiteet selvitetään kaavakohtaisesti. Kaavoituksen rinnalla
tärkeä keino rakentamisen ohjaamiseen ovat tontinluovutussopimukset. Tavoitteena
on, että kaavoituksessa ja rakentamisessa luonnon monimuotoisuutta säilytetään ja
lisätään. Ilmanlaatukysymyksiin, kuten katupölypäästöjen vähentämiseen etsitään
aktiivisesti ratkaisuja. Kaupunki edistää puurakentamista kaavoituksen keinoin. Ym-
päristökeskus koordinoi kaupungin ympäristö- ja ilmastotyötä.

Keskenään vastakkaisia tavoitteita sovitetaan kaavoituksessa tapauskohtaisesti yh-
teen. Kaavoitusta varten tehdyillä selvityksillä on keskeinen merkitys kaavaproses-
sissa. Kaavojen ympäristövaikutukset selvitetään lainsäädännön edellyttämällä ta-
valla kaavavalmistelun yhteydessä. Selvitykset ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuu-
den ja tärkeiden luontoarvojen tunnistamisessa ja huomioimisessa. Kattavien luonto-
selvitysten merkitys on lisääntynyt viime vuosina ja ne ovat tulevaisuudessa yhä tär-
keämpiä.

Eri näkökulmien vaikutukset kaavoitukseen

Kaavoituksella on keskeinen rooli sosiaalisesti kestävästä kaupunkirakenteen luomi-
sessa ja myönteisen kehityksen mahdollistavien kaupunkikehityshankkeiden edistä-
misessä. Sosiaalisesti kestävästä kaupunkirakenteen edellytykset huomioidaan sekä
vanhoilla että uusilla kaupunkialueilla osana asemakaavoitusta. Vanhoilla asuinalueilla
kaupunkirakennetta uudistetaan erityisesti täydennysrakentamisella, jolla pyri-
tään monipuolistamaan alueiden asunto- ja hallintamuotojakaumaa sekä varmista-
maan riittävä väestöpohja lähipalvelujen säilymiselle. Myös uusilla asuinalueilla hu-
mioidaan monipuolisuus. Toimivat joukkoliikenneyhteydet luovat kannustimia kau-
punkirakenteen uudistamiselle.

Huoneistotyyppijakaumaan ja asuntojen keskipinta-alaan vaikutetaan asemakaavoit-
tamalla eri rakennustyyppisiä ja määräämällä esimerkiksi asuntojen lukumäärästä.
Huoneistotyyppijakaumaa ja asuntojen keskipinta-alaa ohjaavat kaupungin maa- ja
asuntopoliittiset linjaukset, joita toteutetaan ensisijaisesti maankäytösopimuksilla.

Kaupunkisuunnittelussa tavoitellaan tasapainoista kokonaisuutta lähipalvelujen, asuntojen ja työpaikkojen kaavoituksen välillä.

Palvelurakenteen kehittäminen tasaisesti eri suuralueilla on tärkeä osa asuinalueiden eriytymisen ehkäisemistä ja eri väestöryhmien huomioon ottamista. Julkisten ja kaupallisten palvelujen saavutettavuus on tärkeä osa alueiden vetovoimaa. Eriytymiskehitystä ehkäistään huolehtimalla lähipalvelujen riittävydestä ja laadusta sekä sellaisten elämys- ja kulttuuripalvelujen sijoittumisella, jotka houkuttelevat ihmisiä myös laajemmalta alueelta. Vuoden 2024 sitovana tavoitteena on laatia eriytymiskehityksen ehkäisyn tiekartta.

Johtopäätökset:

Kaavoituksen henkilöstöresursseissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisten vuosien aikana. Pätevää henkilöstöä on ollut vaikeaa saada. Saatavuuteen ovat vaikuttaneet muun muassa naapurikaupunkeja heikompi palkkataso ja suppeammat henkilöstöedut. Muuttunut suhdanne on kuitenkin näkynyt vuonna 2023 hakijamäärin kasvuna. Työtiloissa ilmenneet sisäilmaongelmat uhkaavat henkilöstön pito- ja vetovoimaa.

Vireillä olevista kaavahankkeista tiedotetaan ja kerätään asukaspalautetta eri kanavissa. Myös suora yhteydenotto aluetta suunnittelevaan arkkitehtiin on mahdollista. Kaavoituksen tiimoilta järjestetään vuosittain asukastilaisuuksia, kaavakävelyjä ja alueittaisia tapaamisia. Nähtävillä olevista kaavoista suoritetaan lakisääteinen kuuleminen. Saatu palaute voi vaikuttaa merkittävästi yleis- ja asemakaavoitukseen, jolloin kaava palautuu käsittelyyn ja asetetaan uudelleen nähtäville. Asukkailta tulleiden yhteydenottojen perusteella kaavoituksen viestintä ja tiedottaminen eivät panostuksista huolimatta ole riittävässä määrin tavoittaneet alueiden asukkaita. Viestinnän suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät laajempaa viestinnällistä osaamista. Tarve viestintä- ja vuorovaikutusosaamiselle korostuu erityisesti lakisääteisen kuulemisen ylittävältä osin. Selkeän ja avoimen vuorovaikutuksen varmistaminen on tärkeää.

Ympäristö on tärkeä kaavakohtaisesti huomioitava näkökulma. Tavoitteena on, että kaavoituksessa ja rakentamisessa luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä myös mahdollisuuksien mukaan lisätään. Kaavoitusta varten tehtyjen selvitysten merkitys

korostuu. Kaavojen ympäristövaikutukset selvitetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla kaavaprosessin yhteydessä. Kaupunkisuunnittelussa tavoitellaan tasapainoista kokonaisuutta lähipalvelujen, asuntojen ja työpaikkojen kaavoituksen välillä.

Kaavoituksella on keskeinen rooli sosiaalisesti kestävästä kaupunkirakenteen luomisessa. Sosiaalisesti kestävästä kaupunkirakenteen edellytykset huomioidaan niin vanhoilla kuin uusillakin asuinalueilla. Tärkeässä asemassa ovat asunto- ja hallintamuo-
tojakauden monipuolisuus ja riittävä väestöpohja lähipalvelujen säilymiselle. Eriytymisen ehkäisemisen kannalta on tärkeää kehittää tasaisesti eri suuralueita. Vuoden 2024 sitovana tavoitteena on laatia eriytymiskehityksen ehkäisyn tiekartta.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaavoitus on keskeisessä asemassa asuinalueiden eriytymiskehityksen ehkäisemisessä ja pitää kannatettavana alueiden eriytymiskehityksen ehkäisyn tiekartan laatimista. On tärkeää, että kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen ajankohtaisista asioista viestitään oikea-aikaisesti, asukkaat tavoittavalla ja heitä aidosti kuulevalla tavalla. Työtiloissa havaittuihin sisäilmaongelmiin on edelleen etsittävä toimivia ratkaisuja, jotta terveet ja turvalliset työtilat pystytään turvaamaan.

7 YHDYSPINTAYHTEISTYÖ HYVINVOINTIALUEEN KANSSA

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, jolloin sosiaali- ja terveystoimen palvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät Vantaan kaupungilta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vastuulle. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyöstä on säädetty laissa hyvinvointialueesta 611/2021 (14 §). Laki velvoittaa hyvinvointialueen ja sen alueen kunnat neuvottelemaan vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Vantaan kaupungin strategiateemassa: "Hyvinvointia rakentava Vantaa" yhtenä tavoitteena on sujuva yhteistyö Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sekä Keravan kaupungin kanssa palveluiden takaamiseksi. Kaupungin strategiassa oli myös vuodelle 2023 tavoitteita, jotka liittyivät kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyörakenteiden luomiseen ja yhdyspintojen tunnistamiseen. Tavoitteiden toteutumista on käsitelty tarkemmin kohdassa 1.1.

Yhteistyöneuvottelut ja yhdyspintojen kartoitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue käynnisti vuonna 2023 Vantaan ja Keravan kaupunkien kanssa lakisääteiset yhteistyöneuvottelut. Neuvotteluja pidettiin vuonna 2023 neljä kertaa, jonka lisäksi järjestettiin yhdet seurantaneuvottelut. Yhteistyöstä on käyty neuvotteluja useissa työryhmissä, joissa on mukana edustus hyvinvointialueelta sekä Vantaan ja Keravan kaupungeilta. Hyvinvointialueelta on edustus keskeisissä Vantaan kaupungin työryhmissä ja kaupungilla on edustus hyvinvointialueen työryhmissä. Osa työryhmistä on perustettu yhdessä ja ne kytkeytyvät tiettyyn aiheeseen tai teemaan. Esimerkiksi terveyden edistämisen työryhmässä pyritään hyvinvointikertomus- ja suunnitelmaprosessien yhtenäistämiseen.

Yhteistyöneuvotteluissa ovat olleet mukana myös alueen sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavat järjestöt, joiden rooli nähdään merkittävänä vantaalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Järjestöavustuksista on käyty tiivistä neuvottelua ja kaupunki on kokenut vuoropuhelun toimivaksi. Vuoropuhelu järjestöjen kanssa jatkuu säännöllisten järjestötapaamisten kautta. Hyvinvointialueen kanssa on sovittu niin sanottu jatkuvan neuvottelun menetelmä, jossa yhteistyötyön etenemistä seurataan säännöllisesti.

Kaupungin hallintosäännössä (luku 5 § 1) todetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä Vantaalla johtaa ja koordinoi kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala. Toimialan johdolla yhdyspintayhteistyötä on viety eteenpäin kartoittamalla hyvinvointialueen ja kaupungin palvelujen yhdyspintoja. Yhdyspintoja on tunnistettu noin 140 kappaletta ja työ jatkuu edelleen. Yhteistyösopimuksia on laadittu joidenkin palvelujen osalta kaupungin ja hyvinvointialueen välille, esimerkiksi yhdyspintasopimus työllisyyspalveluiden ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen välillä. Yhdyspinnat ovat hyvin erilaisia ja suurimmasta osasta ei koeta tarvetta tehdä erillisiä sopimuksia. Lähtökohtaisesti palvelujen nähdään toimivan hyvin. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, joten yhdyspintojen ja niiden toimivuuden kartoitus jatkuvat edelleen. Toimivuus on parhaiten arvioitavissa kyseisessä palvelussa, joten yhdyspintayhteistyön säännöllinen tarkastelu jatkuu luontevasti työskentelyn edetessä. Koska palvelut ja palvelutilanteet muuttuvat, on yhdyspintatarkastelua hyvä tehdä jatkuvasti, jotta muutokset voidaan ottaa tarvittaessa huomioon myös yhdyspintayhteistyössä.

Yhdyspintatyössä esiin nousseita kehittämiskohteita

Opiskeluhuollon palvelut kuuluvat kaikille oppivelvollisuutta suorittaville. Opiskeluhuoltoon liittyviä lakisääteisiä rakenteita ovat alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä oppilaitoskohtainen monialainen opiskeluhoitoryhmä (opiskeluhoitolaki 1287/2013 14 §). Kyseiset lakisääteiset ryhmät toimivat, mutta haasteita on vielä ei-lakisääteisen yhteistyön rakenteiden valmistelussa. Tekeillä on muun muassa alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma, jonka on tarkoitus valmistua keväällä 2024. Myös tietojärjestelmien käyttöön ja erityisesti käyttöoikeuksien jakamiseen on liittynyt ongelmia. Lainsäädäntö vaikuttaa siihen, mitä tietoa voidaan siirtää. Opiskeluhuollon palveluresursseissa on koulupsykologeissa ja lääkäreissä ollut ajoittain vajetta, jota on paikattu ostopalveluilla. Haasteita on ollut myös ruotsinkielisten palvelujen saatavuudessa.

Aikuisten perusopetuksen opiskeluhuollossa oli vuoden alussa katkosta, mutta loppuvuodesta 2023 opiskeluhuollon asiantuntijaresurssia osoitettiin aikuisten perusopetukseen opiskelijamäärään suhteutettuna ja tilanne on jo lähes normaali.

Ehkäisevän päihdetyön osalta syntyi tilanne, jossa laki velvoittaa kunnalle ehkäisevään päihdehuoltoon liittyviä tehtäviä, mutta resurssi siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueelle. Ehkäisevän päihdehuollon työnjakoa kunnan ja hyvinvointialueen kesken pyritään selkeyttämään ja yhteistyötä tätä kautta parantamaan. Moniammatillisen ja organisaatorajat ylittävän yhteistyön tärkeys korostuu nyt entisestään. Merkitävä asia yhdyspintayhteistyön onnistumiselle on palveluohjauksen selkeys, jota pyritään koko ajan kehittämään.

Maankäytön osalta hyvinvointialueen oman palveluverkon selvitys hyvinvointialueen organisaation samalla muotoutuessa viivästytti maankäyttöön liittyvien yhteistyöneuvottelujen alkamista. Maankäyttöön ja palveluverkkoihin liittyvästä yhteistyön aloituksesta ja yhteistyörakenteiden suunnittelusta kaupungin ja hyvinvointialueen kesken päästiin sopimaan marraskuussa 2023. Kyseessä on iso asiakokonaisuus, johon kuuluu monia yhteensovitettavia asioita. Lisäksi palveluverkon suunnittelu edellyttää ennakkointia ja pitkän tähtäimen suunnittelua (tonttien kaavoitus ja luovutus). Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnittelussa ja sen palveluverkkojen kehittämisessä kaupungin rooli on jatkossa olla yhteistyökumppani. Hyvinvointialueen investoinnit rahoitetaan valtion sääntelemillä lainanottovaltuuksilla. Lainanottovaltuuksien myöntämiseen sisältyy hyvinvointialueen osalta aina riski, että tarvittavaa lainanottovaltuutta ei saada ja suunnitellut investoinnit tai ainakin osa niistä jää toteutumatta.

Johtopäätökset:

Sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 Vantaan kaupungilta perustetulle Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat käyneet neuvotteluja yhteistyöstä. Neuvottelujen lisäksi kaupunki ja hyvinvointialue ovat tehneet yhteistyötä monissa yhteisissä työryhmissä, joissa tarkastellaan ja hiotaan yhteistyötä sekä sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Myös alueen sosiaali- ja terveystalveluja tuottavat järjestöt ovat olleet mukana neuvotteluissa ja jatkossakin järjestötoimijat ovat mukana yhteistyössä.

Vantaalla on kartoitettu kaupungin ja hyvinvointialueen talveluissa yli 140 yhdyspintaa ja työ jatkuu edelleen. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, mikä on viivästyttänyt joidenkin yhdyspintojen toimivuuden kar-

toittamista. Yhdyspinnat arvioidaan parhaiten kyseisessä palvelussa, joten yhdyspintojen tarkastelu tapahtuu luontevasti työskentelyn edetessä. Koska palvelut ja palvelutilanteet vaihtelevat ja saattavat edellyttää jatkossa uudenlaista yhteistyömuotoa, on yhdyspintojen tarkastelua syytä tehdä säännöllisesti, jotta mahdollisiin muutostarpeisiin voidaan tarvittaessa vastata.

Opiskeluhuollossa ei-lakisääteisten rakenteiden valmistelu on vielä työn alla. Lisäksi opiskeluhuollon palvelujen tuottamiseen vaadittavan tiedonsiirron ja tietojärjestelmien käytön järjestämisessä on ollut haasteita. Opiskeluhuollon resurssipula on vaikeuttanut palvelujen saatavuutta.

Kaupungin ja hyvinvointialueen maankäytön ja palveluverkkosuunnittelun yhteistyön suunnittelussa päästiin alkuun marraskuussa 2023. Kyseessä on monia yhteensovittavia asioita käsittävä asiakokonaisuus, joten yhteistyö vaatii huolellista suunnittelua. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyöhön palveluverkkosuunnittelussa tuo haastetta hyvinvointialueen investointirahoituksen epävarmuus.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyössä tärkeää on saada muodostettua kaupungin ja hyvinvointialueen palveluista ja palveluverkoista toimiva kokonaisuus. Nyt luodut yhteistyörakenteet antavat mahdollisuudet rakentaa jatkossa yhteisiä mittareita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja näiden pohjalta asettaa käytännön tason tavoitteet, joilla ohjataan toimintaa niin, että organisaatioiden palvelut tukevat toisiaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön sujumista seurataan jatkuvasti, ja erityisesti palveluyhteistyössä esiin nousseita ongelmakohtia käydään läpi ja haetaan niihin yhteistyössä ratkaisukeinoja.

8 MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY



Kuva: Mercuria kauppaoppilaitos, Pekka Turtiainen

Mercuria on ammatillisen koulutuksen oppilaitos, joka tarjoaa pääasiassa liiketoiminnan perus-, ammatti- ja erikoisammattikoulutusta. Myös kaksoistutkinnon (merkonomi + ylioppilas) suorittaminen on mahdollista. Opiskelijoita on noin tuhat, joista puolet on oppivelvollisuusikäisiä nuoria ja puolet aikuisopiskelijoita. Suurin osa oppivelvollisuusikäisistä opiskelijoista on vantaalaisia. Hyvät kulkuyhteydet houkuttelevat opiskelijoita myös naapurikaupungeista. Opiskelijoista muunkielisiä on keskimäärin 12 prosenttia ja oppivelvollisista noin 17 prosenttia. Mercuria tarjoaa osaamisen kehittämistä myös työssäkäyville, alan vaihtajille ja ilman toisen asteen tutkintoa oleville täysi-ikäisille. Oppilaitosympäristön lisäksi opetusta toteutetaan työpaikoilla ja sähköisesti verkko-oppimisympäristössä. Osa ammattitutkinnoista on mahdollista suorittaa kokonaan verkko-opintoina.

Kansainvälisyys on osa Mercurian toimintaa. Työelämäjaksoja on mahdollista suorittaa ulkomailla ja oppilaitos on mukana kansainvälisissä hankkeissa. Joillakin kursseilla tehdään ulkomaille suuntautuvia opintomatkoja.

Valtuuston asettamat talousarviotavoitteet

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuoden 2023 talousarviossa yhtiölle seitsemän tavoitetta. Asetetut talousarviotavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

Taulukko: Kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet Mercuria kauppaoppilaitos Oy:lle.

Talouteen liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, euroa	300 000	1 077 631
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste, prosenttia	100	100
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kappaletta	850	855 + 16 lisäsuoritepäätöksellä
Opiskelijapalaute (amispalaute, päättökysely)	nps-indeksi	58	67
Työelämäpalaute: työpaikkaohjaajakysely (amispalaute)	Tyytyväisyys: 1–5	4,2	4,4
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys: 1–5	4,1	4,2

Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma 2023
Yrityksen vastuullisuusohjelma	Vastuullisuusohjelman tavoitteiden toteutuminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelma valmis

Henkilöstö

Vuonna 2023 Mercurian henkilöstömäärä oli 63 ja heistä 94 prosenttia oli vakinaisia. Vailla pedagogista kelpoisuutta olevat toimivat määräaikaisissa työsuhteissa. On tavallista, että opettaja siirtyy Mercurian palvelukseen yrityselämästä, jolloin pedagoginen pätevyys usein puuttuu. Pedagogiset opinnot on kuitenkin mahdollista suorittaa työn ohessa. Sairauspoissaolot ovat vuosia olleet vähäisiä, vuonna 2023 sairauspoissaoloprosentti oli 1,3. Mercuria on palkittu vuosina 2021 ja 2023 hyvän työpaikan sertifikaatilla.

Toiminnan rahoitus

Mercurian liikevaihto muodostuu pääosin valtionosuuksista. Tuloista pieni osa on vuokratuloja ja koulutusmyyntiä. Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoitus jakautuu laskennalliseen perusrahoitukseen (70 prosenttia), suoritusrahoitukseen (20 prosenttia) ja vaikuttavuusrahoitukseen (10 prosenttia). Perusrahoituksesta pääosa kohdennetaan tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän perusteella ja pieni osa harkinnanvaraisena korotuksena. Suoritusrahoituksen perusteena ovat tutkinnon osien osaamispisteet ja suoritettut tutkinnot. Vaikuttavuusrahoitukseen vaikuttavat tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opiskelun osuus, tutkintokoulutuksen aloittaneiden sekä koulutuksen päättäneiden antama opiskelijapalaute sekä työpaikkaohjaajakyselyn ja työpaikkakyselyn työelämäpalautteet.

Mercuriassa tavoitteelliset opiskelijavuodet ovat olleet arvioitua suuremmat, mikä on tuonut yhtiölle lisärahoitusta. Myös tutkintojen suoritustaso on ollut korkea. Näillä on ollut myönteinen vaikutus yhtiön talouteen. Edellisellä hallituskaudella ammatillisen

koulutuksen rahoitusta lisättiin. Lisärahoitus on mahdollistanut Mercuriassa ryhmäkojen pienentämisen ja opiskelun tukeen panostamisen. Uudella hallituskaudella ammatillisen koulutuksen rahoitusta tarkasteltaneen uudelleen. Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa eikä rahoituksessa mahdollisesti tapahtuvilla muutoksilla arvioida olevan välittömiä vaikutuksia yhtiön talouteen.

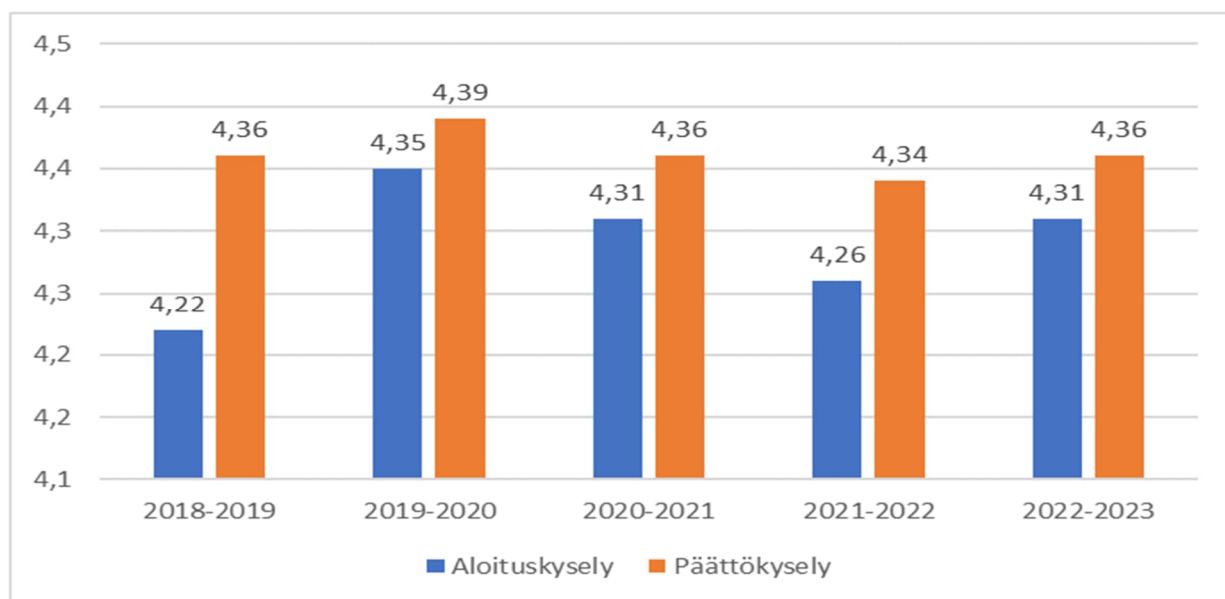
Omistajaohjauksen toteuttaminen

Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kaupunki omistajana voi vaikuttaa yhtiön hallintoon, strategiseen päätöksentekoon ja toimintaperiaatteisiin. Tärkeä omistajaohjauksen väline ovat toiminnalle asetettavat tavoitteet ja niiden toteutumisen valvonta. Kuntalain mukaan yhtiön hallitusjäseniä nimitessä on otettava huomioon yhtiön toimialaan liittyvä asiantuntemus. Mercurian omistajapoliittisissa linjauksissa hallitusosaamisen erityisvaatimuksina ovat koulutusliiketoiminnan osaaminen (mukaan lukien pedagogiikka, markkinointi ja digitaalinen teknologia), työelämäyhteistyön osaaminen, talousosaaminen ja johtamisen osaaminen.

Opiskelija- ja työelämäpalaute

Virallinen asiakaspalaute koostuu opiskelija- ja työelämäpalautteesta. Palautteet vaikuttavat valtionosuusrahoitukseen vaikuttavuusrahoituksen kautta. Opiskelijapalautetta kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhdessä toteuttamilla valtakunnallisilla aloitus- ja päättökyselyillä. Aloituskyselyn kysymykset liittyvät opintojen aloitukseen, henkilökohtaistamiseen ja opiskeluilmapiiriin. Päättökyselyn kysymykset liittyvät opintojen henkilökohtaistamiseen, osaamisen hankkimiseen, näyttöjen järjestämiseen, hyvinvointiin ja koulutuksen vaikuttavuuteen. Valtakunnallinen opiskelijapalautekysely otettiin käyttöön heinäkuussa 2018. Alla olevassa kuviossa on kuvattu aloitus- ja päättökyselytulosten kehitys lukuvuosiaikasarjana asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Lisäksi opiskelijapalautetta kerätään vuotuisella oppilaitoksen omalla opiskelijakyselyllä.

Kuvio: Aloitus- ja päättökyselytulosten kehitys lukuvuosisajajana.



Työelämäpalautetta kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen yhteisillä työelämäpalautekyselyillä. Kyselyt kartoittavat työelämän edustajien kokemuksia ja tyytyväisyyttä ammatillisten oppilaitosten toimintaan ja tapoihin järjestää koulutusta yhteistyössä työelämän kanssa. Kysymykset liittyvät arjen kumppanuuteen, oppilaitoksen toiminnan asiakaslähtöisyyteen, sopimusten laadintaprosessiin sekä ohjaukseen ja tukeen, jota oppilaitos tarjoaa työpaikoille. Kyselyissä ei arvioida opiskelijaa. Työpaikkaohjaajakyselyssä Mercurian järjestämä ammatillinen koulutus sai keskiarvoksi 4,6 asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Työpaikkaohjaajakysely lähetetään nimetyille vastuulliselle työpaikkaohjaajalle työelämäjakson päättyessä. Työpaikkaohjaajakysely otettiin käyttöön heinäkuussa 2021. Työpaikkakyselyssä Mercurian järjestämä ammatillinen koulutus sai keskiarvoksi 4,2 asteikolla 1–5, jossa 5 on korkein arvosana. Työpaikkakysely lähetetään työpaikan oppilaitosyhteistyöstä vastaaville henkilöille kaksi kertaa vuodessa. Työpaikkakysely otettiin käyttöön tammikuussa 2022.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen

Kaikille Mercurian opiskelijoille tarjotaan monipuolisesti opiskelua ja hyvinvointia tukevia palveluja. Opintoihin antavat ohjausta ja tukea opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja erityisopettajat. Lisäksi tarjolla on tavanomaisten opiskeluhuollon palvelujen ohella psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut. Mercurian mallin mukaisesti koko oppilaitoksen henkilökunta on opiskelijoiden tukena koko opintojen ajan.

Mercuriassa toteutetaan säännöllisesti opiskelijoiden tasa-arvokysely, joista viimeisin on vuodelta 2020. Kyselyssä kartoitettiin opiskelijoiden näkemyksiä oppilaitoksen viihtyvyydestä, turvallisuudesta ja toimintakulttuurista. Tulosten mukaan noin 96 prosenttia vastaajista koki olonsa turvalliseksi oppilaitoksessa. Vastaajista 90 prosenttia oli alle 20-vuotiaita nuoria.

Sidosryhmäyhteistyö

Mercuriassa käytetään avainkumppanuuksien mallia, jossa tiivis yhteistyö rakentuu tarvelähtöisesti. Kumppanuuden sisältö sovitaan kunkin yhteistyökumppanin kanssa erikseen. Oleellista on löytää molempia osapuolia hyödyttäviä toimenpiteitä esimerkiksi työelämäjaksojen, osaamisen kehittämisen tai viestinnän osalta. Tavoitteena on edistää kaupan alan osaamista ja vetovoimaa sekä tuoda esille alan monipuolisia uramahdollisuuksia. Yhteistyötä voidaan toteuttaa muun muassa opiskelijoiden työelämäjaksoilla, järjestämällä luentoja ja työpajoja, toteuttamalla työelämäprojekteja, tuottamalla paikallisia tutkinnon osia sekä tekemällä yhteistyötä markkinoinnissa ja viestinnässä. Yhteistyö on aktiivista myös toisten koulutusorganisaatioiden kanssa.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Opiskelijoiden hyvinvointi on voimakkaasti jakautunut hyvinvoivaan ja pärjäävään suureen enemmistöön sekä yksilöihin, joilla on paljon haasteita elämän eri alueilla. Mercurialla on tärkeä tehtävä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä, opiskelijoiden työelämään siirtymisen tukemisessa ja työllistymisen edistämisessä. Merkitys korostuu erityisesti koronapandemian vaikutusten takia. Vaikeat koronavuodet 2020–2021 hidastivat opintojen etenemistä sekä kasvattivat opiskelijoiden osaamis- ja hyvinvointivajetta. Tilanne kuitenkin parani vuonna 2022, kun liiketoiminnan perustutkintoja suoritettiin lähes kymmenen prosenttia enemmän ja opiskelijoita valmistui yli 20 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Oppivelvollisuusikäiset nuoret keskeyttivät harvoin opintojaan ja kyse on lähinnä yksittäistapauksista.

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan Mercuriasta valmistuneiden työllisyystilanne vuosi valmistumisen jälkeen (joulukuussa 2021) oli parempi kuin verrokkioppilaitoksista Espoon Omniasta, Helsingin Business Collegesta, Perhon liiketalousopistosta tai Vantaan Variasta valmistuneiden. Mercuriassa panostetaan opiskelijoiden työelämään siirtymisen tukemiseen ja työllistymisen edistämiseen.

Johtopäätökset:

Mercuria on ammatillisen koulutuksen oppilaitos, joka tarjoaa pääasiassa liiketoiminnan perus-, ammatti- ja erikoisammattikoulutusta. Myös kaksoistutkinnon (merkonomi ja ylioppilas) suorittaminen on mahdollista. Opiskelijoista noin puolet on oppivelvollisuusikäisiä nuoria ja puolet aikuisopiskelijoita. Suurin osa opiskelijoista tulee Vantaalta, mutta hyvät liikenneyhteydet houkuttelevat opiskelijoita myös naapurikaupungeista. Kansainvälisyys on osa Mercurian toimintaa. Muunkielisiä opiskelijoita on keskimäärin 12 prosenttia ja oppivelvollisuusikäisistä 17 prosenttia.

Kaupungin talousarviossa yhtiölle asetetut talousarviotavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Yhtiön talous on vakaalla pohjalla. Toteutuneet tavoitteelliset opiskelijavuodet ja suoritettujen tutkintojen taso on korkea. Oppilaitoksen saamat opiskelija- ja työelämäpalautteet ovat hyvällä tasolla. Näillä on myönteinen vaikutus oppilaitoksen saamaan valtionosuusrahoitukseen.

Vuonna 2023 henkilöstöä oli 63 ja heistä suurin osa oli vakinaisessa työsuhteessa. Määräaikaissuusia käytetään, jos opettajalta puuttuu pedagoginen kelpoisuus, mikä on tyypillistä yritys-elämästä siirtyvillä. Pedagogiset opinnot on mahdollista suorittaa joustavasti työn ohessa. Sairauspoissaolot ovat jo vuosia olleet vähäisiä. Vuonna 2023 sairauspoissaoloprosentti oli 1,3. Mercuria on palkittu vuosina 2021 ja 2023 hyvän työpaikan sertifikaatilla.

Opiskelijoiden hyvinvointi on voimakkaasti jakautunut hyvinvoivaan ja pärjäävään suureen enemmistöön sekä yksilöihin, joilla on paljon haasteita elämän eri alueilla. Mercurialla on tärkeä tehtävä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä, opiskelijoiden työ-elämäänsä siirtymisen tukemisessa ja työllistymisen edistämisen. Sidosryhmäyhteistyö on tiivistä ja sen tavoitteena on edistää kaupan alan osaamista, vetovoimaa sekä tuoda esille alan monipuolisia uramahdollisuuksia. Valmistuneiden työllistymisaste on hyvä. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisesti opiskelua ja hyvinvointia tukevia palveluja. Koko oppilaitoksen henkilökunta on opiskelijoiden tukena. Suoritetun arvioinnin perusteella voidaan todeta, että toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

9 VTK KIINTEISTÖT OY

VTK Kiinteistöt Oy kuuluu Vantaan kaupunkikonserniin ja Vantaan kaupunki omistaa 100 prosenttia yhtiön osakkeista. Yhtiön toimialana on osana Vantaan kaupunkikonsernia harjoittaa kiinteistöjen ja huoneistojen vuokrausta ja tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä ja rakennuksia sekä huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita ja arvopapereita, toimia rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä sekä harjoittaa arvopaperikauppaa. Yhtiö toimii emoyhtiönä konsernissa, jonka tytäryhtiöiden toiminta voi käsittää myös päätoimialasta poikkeavia toimintoja.

Valtuuston yhtiölle asettamat talousarviotavoitteet

Yhtiölle asetettiin vuodelle 2023 seitsemän tavoitetta. Kaikki yhtiölle vuodelle 2023 asetetut tavoitteet toteutuivat. Tavoitteet ja niiden toteumat on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko: VTK Kiinteistöt Oy:lle vuodelle 2023 asetetut tavoitteet ja niiden toteuma.

Talouteen liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	VTK-omavaraisuusaste prosentti	yli 20	38
	VTK tulos, miljoonaa euroa	2,0	Vertailukelpoinen tulos 3 miljoonaa.
	VTK ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste prosentti	93	93
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparanukset)	Liikevaihdesta vähintään 10 prosenttia käytetään peruskorjauksiin	10	12

Asiakastyytyväisyys	Asteikko 1–5	Vastausten keskiarvo yli 3,5	3,6
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma
Henkilöstötyytyväisyyskysely	Asteikko 1–5	4,4	4,4
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet			
Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2023	Toteuma
Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Hyväksytty hallituksen kokouksessa 12/2023

Yhtiön talous ja investoinnit

VTK-konserni ja VTK Kiinteistöt Oy ovat koko 2020 luvun tehneet positiivista tulosta. VTK Kiinteistöt Oy:n vertailukelpoinen tulos on vuosina 2020–2023 vaihdellut 2,9–4,8 miljoonan euron välillä. VTK-konsernilla on käynnissä ja lähivuosina tulossa merkittäviä investointeja, joita on koottu oheiseen taulukkoon.

Taulukko: VTK-konsernin käynnissä olevat ja tulevat investoinnit.

Vuosi	Investointi	Investointimenot
2022–2023	Jokuoman päiväkot	10,0
2022–2025	Varia: Vehkalan ammatillinen oppilaitos	86,0
2024–2026	Varia: Hiekkaharju	34,3
2024–2025	Koillis-Vantaan palloiluhalli	9,7
2024–2026	Aviapoliksen lukio	36,5
2025–2028	Tikkurilan osaamiskampus	99,1
2026–2029	Myyrmäen opistotalo	40,0
2028–2029	Tikkurilan liikuntahalli	5,9
2029–2030	Keimolanmäen koulu: liikuntahalli	4,4

Kyseisten investointikohteiden toteuttamisen on arvioitu vaativan yli 300 miljoonan euron lainarahoituksen. Investointien tuomalla kassavirran lisäyksellä pystytään hoitamaan kasvavat rahoituskulut.

Konserniohjaus, vastuullisuuden korostaminen

VTK Kiinteistöt Oy näkee kaupungin omistajapoliittiset linjaukset toimivina. Maankäyttöön ja tiloihin liittyvissä asioissa yhtiö tekee yhteistyötä kaupungin vastaavan toimialan kanssa ja tämä yhteistyö on toiminut hyvin.

Konsernijaosto päivitti VTK-konsernin omistajapoliittiset linjaukset 23.10.2023 § 5 tehdyllä päätöksellä. Uusissa linjauksissa tarkennettiin VTK Kiinteistöt Oy:n hallituksen jäsenten osaamiseen liittyviä erityisvaatimuksia ja linjauksissa huomioidaan myös VTK-konsernin rooli vastuullisena kiinteistöjen omistajana ja ylläpitäjänä. Konserni laati vuoden 2023 aikana vastuullisuusohjelman, joka kytkeytyy YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja huomioi Vantaan kaupungin kestävän kehityksen linjaukset sekä resurssiviisauden tiekartan ja hiilineutraalisuustavoitteen. Vastuullisuusohjelman keskeiset teemat ovat ympäristövastuullisuus, sosiaalinen vastuullisuus sekä hyvä hallintotapa ja johtaminen. Vastuullisuusraportointia kehitetään vuonna 2024 vastaamaan EU:n kestävän kehityksen direktiivin raportointia.

Ajankohtaista

Konsernijaosto antoi 20.3.2023 ennakkosuostumuksen VTK-konsernin yritysjärjestelylle, joka toteutettiin vuodenvaihteessa 2023–2024. Lokakuussa 2023 päivitettyissä omistajapoliittisissa linjauksissa huomioitiin kyseisen yritysjärjestelyn aiheuttamat muutokset. Vuoden 2024 alusta konsernin emoyhtiön VTK Kiinteistöt Oy:n liiketoiminta jakautui liiketoimintasiirrolla kahteen liiketoimintakokonaisuuteen. Järjestelyn jälkeen liiketoiminta jakautuu kahdelle yhtiölle: VTK Kiinteistöt Oy:lle ja Vivamus Oy:lle.

VTK Kiinteistöt Oy:lle jäävät koulut ja päiväkodit sekä liikuntatilat. Kaupunki vuokraa näitä kaupungin toimialojen käytössä olevia tiloja. VTK Kiinteistöt Oy:n tehtävänä on jatkossa rakennuttaa ja omistaa toisen asteen koulutilat ja liikuntahallit (pois lukien uimahallit), kaupungin hankejohtoryhmän muut yhtiön vastuulle linjaamat kohteet sekä huolehtia omistamiensa kiinteistöjen rakennuttamis- ja omistajatehtävistä. VTK Kiinteistöt Oy toimii hankintalain mukaisena kaupungin sidosyksikkönä ja on hankintalakia

sekä hankintaohjetta noudattava hankintayksikkö. VTK Kiinteistöt Oy:n asema sidosyksikkönä mahdollistaa uudishankkeiden edullisemman rahoituksen.

Vivamus Kiinteistöt Oy:n omistuksessa ovat jatkossa liikekiinteistöt sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa palvelevat toimitilat.

Johtopäätökset:

VTK Kiinteistöt Oy saavutti kaupungin asettamat tavoitteet vuonna 2023. Koko konsernin ja yhtiön taloudellinen tulos on ollut vuosina 2020–2023 positiivinen. Vuonna 2023 päivitettyissä VTK-konsernin omistajapoliittisissa linjauksissa huomioitiin entistä painokkaammin VTK-konsernin rooli vastuullisena kiinteistöjen omistajana. VTK-konserni laati vuonna 2023 vastuullisuusohjelman, joka painottaa erilaisia vastuullisuuteen liittyviä teemoja yhtiön toiminnassa. Vastuullisuusohjelmalla VTK-konserni on myötävaikuttamassa myös Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen toteutumiseen.

Vuoden 2024 alusta VTK Kiinteistöt Oy:stä tuli hankintalain mukainen kaupungin sidosyksikkö. Toisen asteen koulutilojen ja liikuntahallien rakentaminen ja omistaminen keskitetään sille. Yhtiölle on tulossa tulevana vuosina isoja ja paljon lainarahoitusta vaativia investointihankkeita. Yhtiön taloudellinen asema on hyvä ja uudet hankkeet lisäävät myös kassavirtaa, joten yhtiö arvioi talouden pysyvän tasapainossa, vaikka yhtiön lainakanta ja lainojen hoitokulut uusien investointien myötä kasvavat.

10 EKOLOGISESTI KESTÄVÄ VANTAA



Kuva: Alisa Kaukio

Strategiateemat toimivat kaupunkistrategian poikkihallinnollisen toteutuksen tukena. Strategiateemat ovat osittain päällekkäisiä strategian painopisteiden kanssa, mutta ne koordinoivat toimintaa kaupunkitasoisesti. Ekologisesti kestävä Vantaa on yksi kaupungin strategiakauden teemoista ja lähellä strategian painopistettä resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa.

Resurssiviisauden tiekartta on tätä teemaa toteuttava strateginen ohjelma. Se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 18.6.2018 ja sitä päivitettiin 28.2.2022. Tiekarttaan on koottuna yhteen kaupungin tavoitteet, joilla hillitään ilmastonmuutosta, kehitetään kaupunkia resurssiviisaaksi sekä ylläpidetään ja edistetään luonnon monimuotoisuutta.

Seuraavassa tarkastellaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden edistymistä maaliskuun 2024 tilanteessa. Tarkastelussa otetaan huomioon myös hiilineutraaliustavoitteen tilanne. Tarkastelussa on hyödynnetty muun muassa Ympäristövahtiin raportoituja tietoja, ympäristövastuuraporttia 2022–2023, sekä kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointiraporttia.

Hiilineutraaliustavoite

Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Käytännössä hiilineutraaliustavoite tarkoittaa ilmastoa lämmittävien päästöjen vähentämistä 80 prosentilla vuoden 1990 tasosta, sillä kaikkia ihmisen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä on hyvin vaikeaa poistaa. Loput 20 prosenttia kompensoidaan esimerkiksi rahoittamalla vähähiilisyysen tähtääviä hankkeita. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää keskimäärin seitsemän prosentin päästövähennyksiä vuosittain.

Päästövähennystoimien edistämiseen liittyvän sitovan tavoitteen 18.1 tilinpäätösraportoinnin mukaan kokonaispäästöjen olisi pitänyt laskea 15 prosenttia vuodesta 2020, mutta ne ovat laskeneet vain 7,2 prosenttia. Kokonaispäästöjen määrä vuonna 2021 oli 872 hiilidioksidiekvivalenttitonnia ja vuonna 2022 913. Ertiyisen huono suunta on ollut kaukolämmön päästöissä, jotka ovat kasvaneet 37 prosenttia vuodesta 2020. Hiilineutraaliuden tavoittelussa korostuu yhteistyö konserniyhtiöiden, erityisesti Vantaan Energian kanssa. Vantaan Energian tavoitteena on ollut luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä mahdollisimman pian. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa aiheutti sen, että polttoaineiden ja energian kauppaa tuli rajoituksia ja hinnat nousivat voimakkaasti. Martinlaakson hiilivoimala on tästä syystä edelleen ollut huoltovarmuuskäytössä.

Muun muassa liikenteen sekä öljy- ja sähkölämmityksen osalta päästöjen vähennys toteutui osittain. Toisaalta kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukainen tavoite 7,5 prosentin energiansäästöistä vuoden 2015 tasosta vuoteen 2025 mennessä saavutettiin jo vuonna 2022.

Vantaa luokiteltiin vuonna 2023 maailman johtavien ilmastokaupunkien joukkoon yhtenä 119 kaupungista. Päästäkseen A-luokkaan kaupungilla on oltava muun muassa kattava päästökartoitus ja tavoitteet päästöjen vähentämiseksi sekä uusiutuvan ener-

gian käytön lisäämiseksi. Kaupungin on myös arvioitava ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä ja tehtävä suunnitelmallisesti työtä ilmastonmuutokseen sopeuttamiseksi. Parhaaseen A-luokkaan ylsi vain 13 prosenttia raportointiin osallistuneista kaupungeista. Vuonna 2023 luokitukseen osallistui 939 kaupunkia ympäri maailman. Suomesta A-luokkaan pääsivät Vantaan lisäksi Tampere ja Turku.

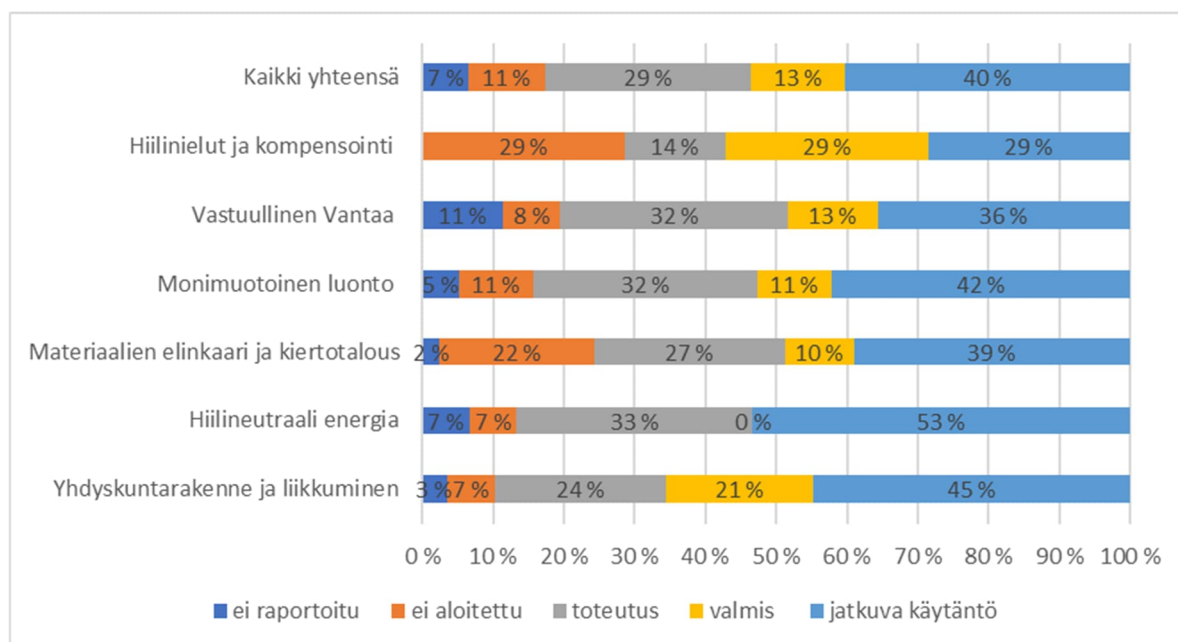
Resurssiviisauden tiekartta

Resurssiviisauden tiekartan 30 tavoitetta on jaettu kuuteen kaistaan. Kaistat ovat yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, hiilineutraali energia, materiaalien elinkaari ja kiertotalous, monimuotoinen luonto, vastuullinen Vantaa sekä hiilinielut ja kompensointi. Tavoitteille on määritelty yksi tai useampia indikaattoreita, joiden avulla seurataan tavoitteiden toteutumista. Edelleen on määritelty toimenpiteitä, joiden avulla tavoitteita toteutetaan.

Alla olevasta kuviosta ilmenee toimenpiteiden toteutumisen tilanne. Kaikista suunnitelluista toimenpiteistä yli 80 prosenttia on tässä vaiheessa vähintään aloitettu. Valmistuneita tai jatkuvana käytäntönä olevia toimenpiteitä on noin puolet. Esimerkiksi monimuotoinen luonto -kaista sisältää yhteensä 38 toimenpidettä. Tilinpäätöksen raportoinnin (sitova tavoite 20.1) mukaan toimenpiteistä oli kolme valmiina, yhdeksän toteutusvaiheessa ja 16 jatkuvan käytännön toimenpidettä, toisin sanoen 28 toimenpidettä tehtynä tai toimeenpano käynnissä. Arviointihetkellä jo 32 toimenpidettä 38:sta on tehty tai toimeenpano on käynnissä.

Kaistoittain tarkasteltuna yhdyskuntarakenne ja liikkuminen -kaistan toimenpiteistä noin 65 prosenttia on valmiita tai jatkuvana käytäntönä ja vain 10 prosenttia toimenpiteistä on aloittamatta tai raportoimatta. Suhteellisesti eniten aloittamatta olevia toimenpiteitä (29 prosenttia) liittyy hiilinielut ja kompensointi -kaistaan. Materiaalien elinkaari ja kiertotalous -kaistan tilanne on samansuuntainen, toimenpiteistä 24 prosenttia on aloittamatta tai raportoimatta. Kaupunkistrategian väliarviointiraportista käy ilmi, että kiertotalouden asiantuntijuus on ollut vuonna 2023 päättyvän EU-hankkeen varassa.

Kuvio: Toimenpiteiden tilanne kaistoittain.



Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2022 kiinnitettiin huomiota siihen, että resurssiviisauden tiekartan toimenpiteitä oli viivästynyt riittämättömien resurssien vuoksi.

Strategian väliarviointiraportissa on nostettu esiin se, että kaupunki ei voi saavuttaa kaikkia resurssiviisauden tavoitteita yksin, joten sidosryhmäyhteistyöhön eli kaupunkilaisten ja yritysten kanssa tehtävään työhön tulee panostaa enemmän. Yhtenä esimerkkinä tästä on kaupungin alueella olevien yritysten ja asukkaiden kiertotalouden edistäminen.

Väliarvioinnissa todetaan myös, että liikkumisen ympäristöystävällisyyttä tulisi edelleen kehittää ja esimerkiksi sähköautojen latauspisteitä lisätä.

Johtopäätökset:

Ekologisesti kestävä Vantaa on yksi kaupungin strategiakauden teemoista ja lähellä strategian painopistettä resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa. Resurssiviisauden tiekartta on tätä teemaa toteuttava strateginen ohjelma.

Resurssiviisauden tiekartassa on 30 tavoitetta kuudella eri kaistalla. Tavoitteita toteutetaan lähes 250 toimenpiteellä. Suunnitelluista toimenpiteistä yli 80 prosenttia on

tässä vaiheessa vähintään aloitettu. Suhteellisesti eniten aloittamatta olevia toimenpiteitä (29 prosenttia) liittyy hiilinielut ja kompensointi -kaistaan. Materiaalien elinkaari ja kiertotalous -kaistan tilanne on samansuuntainen, toimenpiteistä 24 prosenttia on aloittamatta tai raportoimatta.

Hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen osalta kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoiteltua tahtia.

11 VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA

Tässä kappaleessa arviointikertomushavainnoilla tarkoitetaan tarkastuslautakunnan suosituksia, kommentteja, tiivistelmää arviointikohteesta tai tilanteesta sekä myönteisiä arvioita. Tarkastustoiminnasta poiketen arviointi pohjautuu syvällisempään analyysiin eikä sen tuloksena tavoitteita voida aina suoraan merkitä suoraan toteutuneiksi tai ei-toteutuneiksi.

Arviointikertomushavaintojen vaikutukset voivat olla sekä välittömiä ja konkreettisia että välillisiä. Kunnan toiminta on pitkäjänteistä ja muutokset tapahtuvat usein hitaasti johtuen toiminnan ja päätöksenteon luonteesta ja tarkoituksesta. Arviointikertomuksessa esitetty havainto voi käynnistää muutoksen, jonka tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä.

Arviointiprosessi nähdään usein oppimisen välineenä. Se kehittää argumentointia ja lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä. Vastauksissaan toimialat ja lautakunnat ovat antaneet valtuustolle ja muille luottamushenkilöille tietoa toiminnastaan. Tieto on myös asukkaiden luettavissa kaupunginvaltuuston pöytäkirjan liitteenä.

Arviointikertomuksen käsittelyaikataulun avulla on varmistettu, että vuoden 2022 arviointikertomus on voinut vaikuttaa seuraavan talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaan. Kaupunginvaltuusto merkitsi kokouksessaan 22.5.2023 vuoden 2022 arviointikertomuksen tiedoksi ja lähetti sen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Samassa kokouksessa käytiin taloussuunnitelman 2024–2027 lähetekeskustelu.

Kaupunginhallitus lähetti 5.6.2023 kokouksessaan valtuuston päätöksen asianomaisille toimialoille toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus hyväksyi selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä kokouksessaan 9.10.2023 ja esitti sen kaupunginhallituksen esityksenä tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Kaupunginhallituksen ja toimialojen vastaukset kaupunginvaltuustolle ovat kaupunginvaltuuston kokouksen 13.11.2023 § 5 liitteenä.

Seuraavassa poimintoja toimialojen antamista vastauksista:

Henkilöstötilanne on haastava useissa kaupungin tuottamissa palveluissa. Paikoin tällä on ollut vaikutusta myös valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Tarkastuslautakunta on arvioinut kaupungin toimenpiteitä henkilöstötilanteen parantamiseksi. Vantaalla on laadittu uusi saatavuusohjelma, jossa keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa palkka ja palkitseminen, työnantajan tukema koulutus sekä lähi-johtamiseen panostaminen. Henkilöstö- ja konsernipalvelut tuovat vastauksessaan esille, että saatavuusohjelman toimenpiteitä on edistetty. Erityisenä onnistumisena palvelualue pitää kesän 2023 palkkaratkaisuja sekä kaupungin erillistä miljoonan euron panostusta muun muassa varhaiskasvatuksen, nuorisotyön, perusopetuksen sekä kaupunkiympäristön toimialan henkilöstön palkkaukseen.

Liikuntapalveluilla ja hyvinvoinnin edistämisellä voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Kaupunki tarjoaa monipuolisia ja osin myös maksuttomia fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta piti tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutarjonnassa on mahdollisuuksien mukaan huomioitava asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksessaan valmistelewansa Liikkumisohjelmaa (Ohjelma hyväksyttiin helmikuussa 2024). Kaupunkitasoisella ohjelmalla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Asiakaskunnan moninaisuus huomioidaan muun muassa ohjatussa ryhmäliikunnassa ja erilaisissa hankkeissa.

Kaupungin myöntämät avustukset ovat tärkeä tukimuoto järjestöille. Niillä ylläpidetään osaltaan järjestöjen toimintaedellytyksiä. Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamia avustuksia koskevan arvioinnin yhteydessä tarkastuslautakunta piti tärkeänä avustusprosessin sujuvuutta ja että tietoa avustuksista sekä niiden hakemisesta on hyvin saatavilla. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan vastauksessa kiinnitetään huomiota avustusprosessin sujuvuuteen ja edelleen kehittämiseen. Avustuksista tiedottamista ja hakijoiden tukea vahvistetaan muun muassa järjestämällä säännöllisesti avustusinfoja ja järjestöfoorumeita sekä tarjoamalla digitukea.

Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön pätevoitymistä tehtäviin. Tarkastuslautakunta kannusti varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjuntaa käytettävissään olevin keinoin. Lisäksi tarkastuslautakunta korosti kielenopetuksen merkitystä, jotta lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla edistetään kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuusohjelman toimenpiteitä. Toimialan vastauksessa keskeisinä toimenpiteinä mainitaan muun muassa palkkaan ja palkitsemiseen sekä henkilöstöetuihin liittyvät asiat. Lisäksi kehitetään lähijohtamista ja työnantajan tukemaa pätevoitymiskoulutusta sekä oppilaitosyhteistyötä. Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen muun muassa edistämällä kielitietoista toimintakulttuuria. Vantaalla työskentelee viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka tukevat varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Tarkastuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstötilanne ei ole juurikaan helpotunut vuoden 2023 aikana, kuten luvusta 4.2 käy ilmi.

Koivukylän päiväkoti on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkoti. Päiväkoti oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteena. Tarkastuslautakunta antoi tunnustusta päiväkodin valmistumisesta lähes aikataulussa ja arvioitujen kokonaiskustannusten alittumisesta. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta yhteistyö urakoitsijan kanssa sujui hyvin. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva päiväkoti. Kaupunkiympäristön toimialan vastauksessa tuodaan esille päiväkodin ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja, kuten maalämpö lämmönlähteenä, aurinkopaneelijärjestelmä sekä ulkovarastojen ja katosten viherkattoisuus. Tontin reunalle on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Tarkastuslautakunnan arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Tarkastuslautakunta muistutti hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen

kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. Kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö korostuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vastauksen mukaan yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ylläpidetään yhteisillä rakenteilla. Lisäksi kasvatuksen ja oppimisen toimialan opiskeluhuollon erityisasiantuntija tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhoitopalvelujen kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Kadut ja puistot palvelualue suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää kuntalaisille näkyvää kaupunki-infraa. Kyse on samalla kaupungin kannalta merkittävästä omaisuuserästä. Tarkastuslautakunta esitti huolensa kaupunki-infran kasvavasta korjausvelasta ja suositteli kokoamaan pidemmän ajan suunnitelman keinoista, joilla korjausvelkaa pystyttäisiin hillitsemään. Kaupunkiympäristön toimialan vastauksen mukaan heinäkuussa 2023 perustettiin uusi omaisuudenhallinnan vastuualue, jonka tehtäviin kuuluvat muun muassa korjausvelan seuranta ja hallinta. Toimialan näkemyksen mukaan korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttävät jatkossa nykyistä korkeampaa määrärahatasoa ja riittäviä henkilöstöresursseja.

Vantaan kaupungin kiinteistöomaisuus on suhteellisen hyvässä kunnossa. Kiinteistöomaisuuden korjausvelka ja perusparannustarve ovat jo vuosia olleet laskusuunnassa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Tarkastuslautakunta esitti huolensa ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta ja piti hyvänä, että kiinteistöt ja tilat palvelualue hyödyntää työssäoppimista. Kaupunkiympäristön toimialan vastauksen mukaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi tehtäväkuvauksia on pyritty täsmentämään ja rekrytointia tehostamaan sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Korjausvelan hallinnan osalta toimiala jatkaa kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä omaisuuden myyntiä ja huonokuntoisten rakennusten purkamista.

Ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaajana ja Vantaan strategian mukaisen resurssiviisauden tiekartan toimeenpanossa. Joidenkin

tiekartan edellyttämien toimenpiteiden toteuttaminen on viivästynyt puutteellisten resurssien vuoksi. Tarkastuslautakunta piti arvioinnissaan tärkeänä, että tiekartan toteutumisen edistymistä käsiteltäessä kiinnitetään huomiota toimenpideviivästyksiin ja niiden syihin sekä mahdollisiin seurauksiin. Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy vastauksessaan tarkastuslautakunnan näkemykseen riittävien resurssien tärkeydestä, jotta kaupunki voi saavuttaa hiilineutraalisuustavoitteensa ja turvata luonnon monimuotoisuuden. Toimiala korostaa, että resurssien turvaaminen koko kaupunkirakenne ja ympäristö palvelualueen tasolla on tärkeää.

Vantaan Energia Oy joutui huoltovarmuussyistä jatkamaan kivihiilen käyttöä energiantuotannossaan. Uusilla investoinneilla yhtiö tehostaa edelleen energiantuotantoaan ja laajentaa liiketoimintaansa. Yhtiö etenee kohti tavoitettaan luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja saada energiantuotantonsa hiilinegatiiviseksi vuonna 2030. Yhtiön toiminta on ollut kaupungin edun mukaista ja sen tavoitteet tukevat merkittävästi kaupungin tavoitetta olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Henkilöstö- ja konsernipalvelujen vastauksen mukaan toukokuussa 2022 käyttöön otettu jätevoimalan laajennus olisi mahdollistanut kivihiilen käytöstä luopumisen. Ukrainan sodasta seuranneet polttoaineiden- ja energiakaupan rajoitukset vaikeuttivat energiantuotannon polttoaineiden saatavuutta sekä nostivat hintoja voimakkaasti. Näistä syistä Vantaan Energia jätti Martinlaakson hiilivoimalan huoltovarmuuskäyttöön lämmön ja energiantuotannon riittävyuden varmistamiseksi.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2022 arviointikertomukseen saadut vastaukset olivat asianmukaisia. Toimialat ovat suunnanneet kehittämistyötään arviointikertomuksen suositusten suuntaan.

12 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA

Tehtävät ja kokoonpano

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on huolehtia Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja taroituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta. Lautakunta valmistelee kaupunginvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä valvoo kuntalaissa määritellyn sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden täyttymistä.

Hallintosäännön (21.8.2023 alkaen) mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Muiden lautakunnan jäsenten tulee olla valtuutettuja tai kunkin valtuustoryhmän varalletulojärjestyksessä ensimmäisiä tai toisia varavaltuutettuja. Aiemman hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet olivat kaupunginvaltuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimesi 23.8.2021 tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2021–2025. Lautakunnassa on 13 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Tarkastuslautakunnan kokoonpano on esitetty liitteessä 1. Tarkastuslautakunnan jäsenten arviointikertomuksen laadintaa koskevat esteellisyydet on esitetty liitteessä 2.



Kuvassa vasemmalta oikealle: Ida Tamminen, Naima el Issaoui, Funda Demiri, Tuire Kaimio, Vaula Norrena, Markku Weckman, Paula Lehmuskallio, Nina Nummela, Tarja Eklund, Juha Järä, Oskari Iivarinen. Taustalla etäyhteydellä Siri Ahokas. Kuva: Sari Hännikäinen

Tarkastuslautakunnan toiminta

Arvioinnin suunnittelu ja toteuttaminen

Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman 2023 kokouksessaan 14.6.2023. Vuotuinen arviointisuunnitelma on osa valtuustokauden arviointisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta perehtyy arviointityössään kaupungin eri toimialojen toimintaan ja palvelutuotantoon. Perehtyminen tapahtuu tutustumalla asiakirjoihin, kuulemalla vastuuhenkilöitä, käymällä tutustumiskäynneillä toimialoilla sekä haastattelemalla virkamiehiä. Tarkoituksena on selvittää sitovien tavoitteiden sekä koko strategisen ohjauksen toteuttaminen. Samalla selvitetään toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Arviointi on toiminnan ohjausta ja kehittämistä. Vantaalla arviointia hyödynnetään osana taloussuunnittelu-, toiminta- ja strategiaprosessia. Tarkastuslautakunta on strategisen ohjauksen, demokratian sekä tilivelvollisuuden toteutumisen väline. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Tilintarkastus

Tilintarkastaja on suorittanut vuoden 2023 tilintarkastuksen työohjelmansa mukaisesti. Tilintarkastuskertomus on annettu 24.4.2024. Tilintarkastajana on valtuuston päätöksen mukaisesti toiminut KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana on emokaupungin osalta toiminut JHT, KHT Juha Huuskonen.

Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset on myös ilmoitettava viipymättä.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä luottamushenkilön tai viranhaltijan johtotehtävistä sekä luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Lisäksi ilmoitus tehdään merkittävästä varallisuudesta ja muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Tarkastuslautakunta on vienyt sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi kaupunginvaltuustolle 30.1.2023 ja 26.2.2024.

Muu toiminta

Tarkastuslautakunta on jatkanut PKS-kaupunkien Helsingin, Espoon ja Kauniaisten sekä HUS-yhtymän tarkastuslautakuntien kanssa yhteistoimintaa koulutuksen merkeissä. Toimintaa koordinoi tarkastuslautakunnan puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Kaupunkien ja HUS-yhtymän tarkastuslautakuntien yhteinen iltapäiväseminaari järjestettiin 16.11.2023 Helsingissä. Vuonna 2023 ei toteutettu yhteisarviointia.

Vantaan ja Keravan kaupunkien sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnat järjestivät yhteisen iltaseminaarin 11.10.2023. Aiheena oli yhdyspintayhteistyö.

Tarkastuslautakunta antaa erillisen toimintakertomuksen ja laatii toimintasuunnitelman.

Tiedotus

Vantaan kaupungin verkkosivuilla osoitteessa [Ulkoinen tarkastus | Vantaa](https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen-tarkastus) (<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen-tarkastus>) esitellään kaupungin tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus sekä sen vuosittaiset arviointikertomukset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat on asetettu verkkoon kaupunkilaisten luettavaksi osoitteessa www.vantaa.fi/paatoksenteko, johon on linkit myös edellä mainituilla sivuilla. Tarkastuslautakunta raportoi ja tiedottaa tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti kaupunginvaltuustolle. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvien osien kaupunginhallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita kaupungin tiedottamisen periaatteista.

Vantaalla 24.4.2024
Tarkastuslautakunta

Tuire Kaimio
puheenjohtaja

Markku Weckman
varapuheenjohtaja

Siri Ahokas

Funda Demiri

Tarja Eklund

Oskari Iivarinen

Naima el Issaoui

Juha Järä

Paula Lehmuskallio

Vaula Norrena

Nina Nummela

Manav Phull

Jussi Särkelä

LYHENTEET

ARA	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
EU	Euroopan unioni
HUS	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Hyte	Hyvinvointi ja terveys
Hyte-kerroin	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa on kannustin, jonka suuruus määräytyy osaksi kunnan tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan
JHT	Julkishallinnon ja -talouden tarkastaja
KETS	Kuntien energiatehokkuussopimus
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
MAL-sopimus	Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus
MAL-tavoitteet	Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen tavoitteet
NEET	Not employment, education or training/opintojen ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleva
NPS-indeksi	Net promoter score eli kuinka todennäköisesti suosittelet palvelua ystävällesi
OAS	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
PKS	Pääkaupunkiseutu
PTS	Pitkän tähtäimen suunnitelma
S2	Suomi toisena kielenä
Seure	Seure Henkilöstöpalvelut Oy
TE-palvelut	Työ- ja elinkeinopalvelut
VAV	Vantaan vuokra-asunnot
Verohäntä	Verohännät ovat vuonna 2022 kertyneitä kunnallis- ja yhteisöverotuloja, jotka maksuunpantiin sote-uudistusta edeltävillä korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla
VTK	Vantaan teollisuuskiinteistöt
Workshop	Työpaja

Liite 1

<u>Jäsen</u>	<u>Varajäsen</u>
Kaimio Tuire, puheenjohtaja	Viilo Mikko
Weckman Markku, varapj.	Karhu Suvi
Ahokas Siri	Åstrand Stefan
Iivarinen Oskari	Siniketo-Pietilä Katja
el Issaoui Naima	Kiljunen Kimmo
Friman Reija (kv 21.8.2023 asti)	Rautavaara Maija (kv 21.8.2023 asti)
Norrena Vaula (kv 21.8.2023 alkaen)	Friman Reija (kv 21.8.2023 alkaen)
Jääskeläinen Jouko (kv 19.6.2023 asti)	Tuomela Tiina (kv 19.6.2023 asti)
Nummela Nina (kv 19.6.2023 alkaen)	Jääskeläinen Jouko (kv 19.6.2023 alkaen)
Phull Manav	Orlando Carita
Raja-Aho Maarit (kv 21.8.2023 asti)	Norres Lasse
Lehmuskallio Paula (kv 21.8.2023 alkaen)	
Sillanpää Minttu (kv 29.1.2024 asti)	Eerola Antero
Demiri Funda (kv 29.1.2024 alkaen)	
Suoniemi Juha (kv 29.1.2024 asti)	Järä Juha (kv 29.1.2024 asti)
Järä Juha (kv 29.1.2024 alkaen)	Saimen Tuukka (kv 29.1.2024 alkaen)
Särkelä Jussi	Tamminen Ida
al-Tae Hussein (kv 29.1.2024 asti)	Eklund Tarja (kv 29.1.2024 asti)
Eklund Tarja (kv 29.1.2024 alkaen)	Sodhi Ranbir (kv 29.1.2024 alkaen)

LIITE 2

Vuoden 2023 arviointikertomuksen laadintaan liittyvät esteellisydet:

Tuire Kaimio, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta, jäsen (kv 21.8.2023 asti),
Markku Weckman, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, jäsen,
Siri Ahokas, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Funda Demiri, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, varajäsen
Tarja Eklund, kaupunkiympäristölautakunta, varapuheenjohtaja,
Oskari Iivarinen, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Naima el Issaoui, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, varajäsen ja VAV-yhtymä
Oy:n hallitus, jäsen,
Juha Järä, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta, jäsen,
Paula Lehmuskallio, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, puheenjohtaja,
Vaula Norrena, kaupunkiympäristölautakunta, varajäsen
Nina Nummela, kaupunginhallituksen jäsen (kv 19.6.2023 asti),
Manav Phull, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, jäsen,
Juha Suoniemi, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n hallitus, jäsen,
Jussi Särkelä, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, puheenjohtaja,
Hussein al-Taee, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, varapuheenjohtaja.

Vuoden 2023 arviointikertomuksen laadintaan osallistuneiden varajäsenten esteellisydet:

Reija Friman, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta, jäsen (kv 21.8.2023 alkaen),
Tuukka Saimen, kaupunginhallitus ja konsernijaosto, jäsen (kv 11.12.2023 asti),
VTK-Kiinteistöt Oy:n hallitus, jäsen.



6 §

Tarkastuslautakunnan 2.10.2024 kokouksen ajankohdan vaihtaminen / SH

VD/6668/00.02.02.00/2023

SH/KS

Vantaan kaupungin hallintosäännön 24 luvun 3 §:n mukaan toimitella päättää kokouksensa ajan ja paikan. Kokous pidetään myös, kun puheenjohtaja tai tämän estyneenä ollessa varapuheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimitellimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen kokouksen pitämisestä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällöin puheenjohtaja määrää kokousajan. Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sekä Vantaan ja Keravan kaupunkien tarkastuslautakuntien yhteisseminaarin aikataulun yhteensovittamiseksi päätettiin muuttaa tarkastuslautakunnan 2.10.2024 kokouspäivää.

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 6

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään tarkastuslautakunnan 2.10.2024 kokouksen ajankohdan vaihtamisesta pidettäväksi 9.10.2024.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus tarkastuslautakunnalle

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



7 §

Tarkastuslautakunnan seuraavan kokouksen aiheet / SH

VD/80/00.02.02.01/2024

SH/KS

Kaupunginreviisori esittelee seuraavassa kokouksessa käsiteltäviä aiheita.

Tarkastuslautakunnan kokouksen 12.6.2024 esityslistalle ovat tulossa mm. seuraavat asiat:

- Tarkastuslautakunnan toimintakertomus 1.6.2023-31.5.2024
- Tarkastuslautakunnan toimintasuunnitelma 1.6.2024-31.5.2025
- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma 1.6.2024-31.5.2025
- Tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen osavuosikatsaus 1/2024

Tarkastuslautakunta 24.4.2024 § 7

Kaupunginreviisorin esitys:

Merkitään tiedoksi seuraavan kokouksen aiheet

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus tarkastuslautakunnalle

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua tarkastuslautakunnalta eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Tarkastuslautakunnan yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihe)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>



Muutoksenhakuohje 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

5.2

Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.